

CADRAN¹ Jurnal mureșean

Lunar pentru minte, inimă și literatură * Anul I, nr. 1 • 1 octombrie 2019 *ISSN 2066-0952

Apare ca supliment al revistei VATRA VECHIE • Redactor-șef Nicolae Băciut

FUGIT IRREPARABILE TEMPUS

Viața mureșeană cea de toate zilele, în dinamica și diversitatea sa, lasă pe dinafara memoriei destule fapte importante, din rațiuni care preferăm să spunem că ne scapă, dar care n-au nimic în comun cu deontologia jurnalistică.

Tentația de a îndrepta acest soi de demisie morală și profesională revine sâcâitor și, până la urmă, mi-e greu să nu cedez ispitei, după ce o încercare similară n-am reușit s-o materializez, aceasta fiind ținută într-un stand by prelungit dintr-un simplu și grav motiv: criza de timp.

Și totuși, muștrările de conștiință nu mi-au dat pace și, inevitabil, decizia de a lansa un nou proiect media n-a mai putut fi amânată.

Așa plecăm la drum. Cei care vor să ni se alăture proiectului nostru au libertate deplină.

Vom pleca la drum fără prejudecăți – ale noastre, alții facă ce vor cu ele – fiind deschiși celor cu inima curată să mărturisească fapte care se întâmplă în jurul nostru și care ar merita să fie depozitate în tezaurul de documente ale unei existențe, ale unui timp care ne e dat să-l însoțim.

Jurnalul nostru e deschis tuturor celor care nu (pe)trec indiferenți clipa.

Sigur, testamentul caragialean „Cinste și gramatică” nu și-a pierdut actualitatea și rămâne un imperativ al colaborării.

Plecând la drum cu dorința de a deschide uși și acolo unde interesul pentru presă s-a erodat, un loc aparte îl acordăm celor care n-au avut încă vreo experiență jurnalistică, celor tineri, care au și ei multe de spus, nu doar pentru prezent, ci, mai ales, pentru viitor.

Nu putem să nu-i dăm dreptate lui Vergiliu, cu a sa celebră „sentință” -, „Fugit irreparabile tempus” - și nici să ignorăm nu doar faptul că „timpul fuge fără să se mai întoarcă”, ci și că acesta nu poate trece fără să lase urme, nu poate trece nereținând pentru posteritate clipa care are relief, relevanță și pentru noi și pentru cei care vin.

În Cadran(ul) nostru vom încerca să reținem cât mai multe clipe de acest fel.

Depinde de noi, de toți celor cărora le pasă de ceea ce ne e dat să trăim și să mărturisim.

NICOLAE BĂCIUȚ

Din sumar

**Omagiu Limbii Române
„De la Eminescu la Grigore Vieru”**

Centenarul U.Z.P.R.

**GHEORGHE ȘINCAI
SE ÎNTOARCE, SIMBOLIC, ACASĂ**

E dreptul meu să știu adevărul!

CUVÂNTUL DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci

Injectii de cumințire

Cadran în imagini

Când o imagine face cât o mie de cuvinte....

Întâlnire a membrilor UZPR, filiala Mureș-Harghita, cu Doru Dinu Glăvan, președintele UZPR

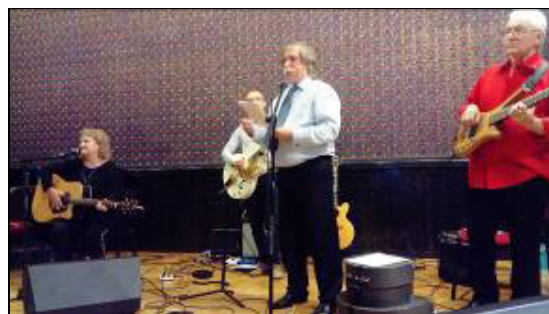
La mormântul lui Lazăr Lădăriu, Omagiul UZPR Nicolae Băciuț, Doru Dinu Glăvan, Gheorghe Nicolae Șincan

Muzeul Etnografic „Anton Badea”, Reghin, La Șezătoarea „Opincăritul”

Muzica folk, renăscând, la Reghin: Majai Gyozo, Magdalena Fina, Sorina Bloj

La Târgu-Mureș, Angela Mariașiu și-a scos „Cântecele din cochilie”

Specialiști din Direcțiile pentru Cultură, la Baia Mare, evaluând patrimoniul UNESCO

Între Credință și poezie, la Desești, Maramureș

Colocviile de la Mănăstirea Nicula, la a X-a ediție

Ospitalitate maramureșeană

Ziua Limbii Române

După instituirea Zilei Limbii Române, prin Legea 53/2013, am încercat în fiecare an să o marchez într-un mod aparte.

Am început cu sărbătorirea ei în fața bustului lui Grigore Vieru, din fața Centrului de Cultură „Mihai Eminescu” (rebotezată fiind astfel, la propunerea mea, Casa de Cultură) din Târgu-Mureș, bust amplasat provizoriu, grație înțelegerii primarului dr. Dorin Florea, după ce consilierii amânaseră aprobarea amplasării cu ceva ani în urmă.

Ambițiile noastre de a face lucruri „trăznite” în contul Zilei Limbii Române ne-au purtat pașii în 2018 până la Roma, ”Pe urmele lui Badea Cârțan” (cum s-a numit proiectul nostru), astfel că la 31 august, îmbrăcați în costume populare, aproape toți cei 50 de mureșeni, am omagiat limba română la Columna lui Traian.

Au fost momente memorabile, de mare încărcătură emoțională și patriotică, ceea ce ne-a dat speranțe pentru 2019.

Așa am ajuns ca să ținim un alt traseu și el plin de semnificații, incluzând marcarea Zilei Limbii Române în 31 august 2019, acasă la Grigore Vieru, la Pererâta, cu mulții dintre entuziaștii care cu un an în urmă fuseseră la Roma.

Traseul stabilit (Târgu-Mureș - Ipotești - Botoșani - Rădăuți/Pрут - Pererîta - Vadu lui Vodă - Chișinău - Ialoveni - Iași - Târgu-Mureș) s-a întins pe șase zile, 30 august - 4 septembrie.

Am avut aproape colaboratori dragi – Sorina Bloj, Maria Borzan, Gheorghe Nicolae Șincan, Răzvan Ducan, Grigore Nicușan, Maria Mera, Nicolae Galat, Roxana Man, Schuller Peter, Dinuca Burian, Dan Teodorescu ș.a.

Ecourile, în rândul participanților, au avut ca numitor comun mulțumirea unei împliniri la intensitate maximă a trăirilor.

Dorința de a scrie despre ceea ce s-a întâmplat „De la Mihai Eminescu la Grigore Vieru” i-a antrenat pe mulți dintre participanți, consemnând impresii nu doar pe facebook, ci și în diverse publicații.

Doar în presa mureșeană evenimentul a trecut complet neobservat, ceea ce mai confirmă încă o dată că „nimeni nu-i profest în țara lui”. S-a scris la Iași, la Chișinău, la Sfântu Gheorghe, pe diverse site-uri.

Ba chiar există și un proiect al lui Răzvan Ducan de a aduna între coperte de carte însemnări despre ultimele două trasee spirituale ă n numele limbii române.

Nici nu s-au stins ecourile „pelerinajului” (l-am numit „pelerinaj” și nu excursie, pentru că a fost mai aproape de cele sfinte decât de cele laice!) și deja ne gândim ce și cum să facem ca în 2020 să sărbătorim Ziua Limbii Române împreună cu românii din Bucovina de dincolo de granițele patriei.

Nu vreau să trec peste un detaliu organizatoric. Am sperat că vom găsi suport financiar pentru proiectul nostru, dar n-a fost să fie.

ÎNTÂMPINARE

de Ziua Limbii Române

Nu am crezut că o să ai o zi, când ale tale-s toate, cuvânt care ne ești în nume și pentru tine toate ne sunt date.

Tu ești pământ, cum ești și cer, tu ești izvor, cum ești și mare, tu, limba-n care m-am născut ca rugăciune și-nchinare.

E ziua ta în fiecare zi, te naști în noi, cu fiecare, noi nu vom fi, dar tu vei fi mereu o binecuvântare.

Nu am crezut să ai o zi, dar, fie, căci ziua ta e cât un an și anul tău e cât o veșnicie.

**30 august 2014, ora 23,20
NICOLAE BĂCIUȚ**

Participanții au pus și de această dată banii lor la bătaie ca să promoveze limba română, valorile noastre culturale.

Dar dincolo de banii cheltuiți, au cheltuit mult suflet, devenind nu mai săraci, ci mai bogați, mai încrezători în puterea de a aduce Basarabia acasă înaintea deciziilor politice, prin podurile de flori, de cărți, de iubire între frați.

Am considerat apoi, că tot ceea ce am trăit în cele șase zile împreună, scriitori, ziariști, oameni de cultură, dar și pur și simplu, iubitori de frumos, ne-a demonstrat cât de important e să fim ca o familie unită pentru a putea să ne materializăm gândurile, visele.

Le mulțumesc tuturor celor care au crezut în acest proiect, care va rămâne și în inimile noastre dar și în ale celor care vor veni după noi și vor căuta suport în ceea ce am făcut noi, vor căuta modele.

Iar prezența unor tineri, ba chiar foarte tineri „pelerini” alături de noi, a fost la rândul ei dăătoare de speranțe, că după entuziasmul nostru nu trebuie stinsă lumina ci, dimpotrivă, vor putea fi aprinse lumini noi.

NICOLAE BĂCIUȚ

Omagiu Limbii Române „De la Eminescu la Grigore Vieru”

Sărbătoarea „*Limba noastră cea română*” și Grigore Vieru, din mormânt, ne-au chemat în Basarabia

Sunt aproape trei decenii de când românii basarabeni au luat parte la cea dintâi aniversare a sărbătorii „*Limba noastră cea română*”, devenită sărbătoare națională prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova, din 31 august 1989. Era 31 august 1990. Doamne ce sărbătoare! Un popor întreg și-a sărbătorit limba! Iar aceasta era Limba noastră cea română! Nu este nevoie să trăiești două astfel de evenimente, e destul unul singur. Iar acesta nu poate fi uitat niciodată!

„Străzile Chișinăului s-au transformat în fluvii vii. Curg toate spre Piața Marii Adunări Naționale. În scurtă vreme marea piață devine neîncăpătoare, pentru sutele de mii de oameni sosiți din toată Basarabia, deasupra cărora flutură sute de drapele tricolore(...). Bat clopotele bisericilor din întreaga țară, vestind poporul marea sărbătoare „*Limba noastră cea română*”! Bat clopotele Catedralei, iar dangătul lor zboară peste mulțimea adunată aici, în inima Chișinăului. Un numeros sobor de preoți, în frunte cu ÎPSS Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, înalță spre cer rugăminiți fierbinți. Sunt rugăciunile unui popor care s-a născut creștin și trăiește cu sfințenie în ortodoxie. Peste glasurile de metal ale clopotelor și peste mulțimea din piață se înalță cuvintele biblice: „*La început era Cuvântul și Cuvântul era Dumnezeu și Dumnezeu era cuvântul...*” (...). Seara, în lumina reflectoarelor, într-o liniște solemnă, apare un personaj de basm. Într-o caleașcă aurită, flancată de călăreți mândri, își face apariția Limba Română, în chip de domniță, purtând straie strălucitoare, iar pe cap coroniță de împărăteasă, urmată de un numeros alai domnesc. Se așează cu grijă pe tronul aurit, înălțat pe scena din fața Arcului de Triumf. Peste marea piață răsună acum cutremurătoarele versuri ale lui Dumitru Matcovschi: „*Sărmană limbă cum ai fost strămbată / De farisei, de lepre, de năluci / Și totuși ai rămas curată, / Izvoarele cum sunt pe la răscruci. / Sărmană limbă cum ai fost trădată / Și din cenușă cum ai renăscut - / Basarabeană, dulce, minunată, / Exact ca cea de dincolo de Prut*”!

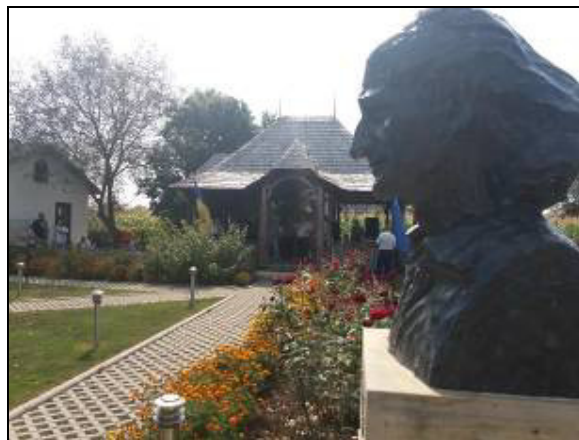
*

Au trecut de atunci aproape trei decenii. Evenimentele politice petrecute dincolo de Prut au mai umbrat, uneori, sensul înalt și nobil al acestei sărbători minunate. Regimul comunist al lui Voronin a vrut, cu orice preț, să-i mintă pe românii basarabeni și să-i determine să creadă că limba lor nu este așa cum spun versurile poetului patriot, Dumitru Matcovschi: „*basarabeană, dulce, minunată, exact ca cea de dincolo de Prut*”. Degeaba! Nu au reușit. Limba Română a rămas stăpână, fiindcă generațiile tinere, născute după 1989, au crescut și trăiesc în spiritul ei.

Convinși și noi de acest adevăr și chemați de glasul, din mormânt, al lui Grigore Vieru, ne-am pornit la drum, hotărâți să sărbătorim „*Limba noastră cea română*” împreună cu frații noștri de peste Prut. Ideea a pornit de la „neastâmpăratul” Nicolae Băciut, cel care a sărbătorit în

La bustul lui Ștefan cel Mare și Sfânt, de la Dorohoi

Bustul lui Grigore Vieru, de la Casa Memorială din Pererîta

2018 Limba Română la Roma, lângă Columna lui Traian, și dorește să facă la fel în anul viitor, la Cernăuți, împreună cu românii care trăiesc dincolo de „*gardul de fier*”, cum se exprima Vasile Tărățeanu, poetul-sisif, care poartă stânca speranței reîntregirii neamului.

Ideea lui Nicolae Băciut a „prins” repede. Doritorii au umplut un autocar! Și ne-am pornit, în dimineața zilei de 30 august, spre soare-răsare, trecând peste Carpați, îndreptându-ne către meleagurile de legendă, încărcate de istorie, ale Țării de Sus a Moldovei. Nu întâmplător, desigur. Fiindcă prima oprire era Ipoteștiul, satul ce ar trebui gravat cu litere de aur în Geografia României, fiindcă în el s-a născut poetul Mihai Eminescu, cel ce avea să devină Luceafărul poeziei românești. Iar noi nu puteam să nu aducem un omagiu „*sfântului preacurat al ghersului românesc*” (Arghezi); celui care a fost, este și va rămâne „*mărturia mândră a sensibilității românești în fața literaturii universale*” (Pompiliu Constantinescu). Fiindcă nimeni nu a evocat mai românește trecutul nostru istoric; pentru că nimeni nu l-a chemat din mormânt pe Ștefan Vodă, așa cum a făcut Eminescu în minunata sa *Doină*; nimeni nu a înălțat un imn mai frumos și mai emoționant patriei așa cum este *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*; nimeni nu a realizat mai frumos decât Eminescu acel veșmânt minunat al limbii noastre literare.

Nu am uitat desigur că Elie (Miron) Cristea, fiul cel mai ilustru al Topliței Române, de pe Mureș, care avea să devină întâiul Patriarh al României și al Bisericii→

ILIE SANDRU

Ortodoxe Române, a dedicat lui Mihai Eminescu prima exegeză completă, în teza sa de doctorat, susținută la Universitatea Regală din Budapesta, în 1895: „*Mihai Eminescu, viața și opera*”. În finalul acesteia, Elie Cristea scria: „*Prin el, poezia a urcat pe cele mai înalte culmi ale acestui veac. Genialitatea și talentul artistic deosebit l-au așezat pe un loc demn, în rândul celor mai mari poeți. Poetul francez Hertrai B.J. a spus: „Dacă Eminescu ar fi scris în limba franceză ar fi fost cel mai mare poet al epocii, al acestui secol”*”.

Popasul nostru eminescian de la Ipotești a cuprins frumoase alocuțiuni rostite de poeții: Răzvan Ducan, Darie Ducan, Aurelian Antal și scriitorul Nicolae Suciuc, pentru a se încheia, cum era și normal, cu un recital eminescian, susținut de Nicu Băciuț, cu care nimeni nu se poate întrece când e vorba de memorie poetică.

În dimineața zilei următoare, am pornit spre Pererîta. Însă niciodată nu poți ști câte evenimente neprevăzute și se pot întâmpla pe drum. Una dintre acestea ni s-a întâmplat la intrare în orașul Dorohoi. Mașina Poliției se afla acolo, iar un polițist i-a făcut semn șoferului să tragă pe dreapta. S-a urcat, a salutat și i-a cerut șoferului actele. S-a întors și s-a urcat în mașina poliției. A revenit, în câteva clipe, lăsându-ne pe toți cu ochii holbați și cu gurile ca la dentist. Fiindcă ținea pe brațe, o tavă, acoperită cu un minunat ștergar, pe care se aflau un mare și frumos colac. Era urmat de o persoană cu o tavă încărcată cu pahare mici, „de țuică”, într-o mână, și o sticlă plină, în cealaltă. Nu era apă, era țuică! Și chiar pălincă!.. Să te oprească „radaru” și, în loc de amendă, să te cinstească cu un colac și cu...pălincă! Așa ceva mai rar!..

A fost o surpriză totală! Însă una cât se poate de plăcută. Pusă la cale de un mai vechi cunoscut și prieten al nostru, profesorul dr. Vasile Adăscăliței. Dumnealui, împreună cu artistul plastic Aurelian Antal, botoșănean, născut însă în Toplița, și cu un alt prieten și coleg, profesorul Constantin Cojocariu, din Botoșani, ne-au însoțit apoi dincolo de Prut, la Pererîta, țința călătoriei noastre din acea zi.

Era sâmbătă, 31 august, sărbătoarea națională „*Limba noastră cea română*”! Ne grăbeam să trecem mai repede Prutul, pe la punctul de frontieră Rădăuți-Prut. Știam că eram așteptați la Pererîta. Cei de la vamă nu se grăbeau însă deloc. Și nici că le păsa de graba noastră. Muncă grea și plină de răspundere acolo la hotarul artificial al țării. Mai ales când vezi cogeamite autocar cu atâta mulțime, formată doar din câțiva bărbați, restul femei, în majoritatea lor trecute de prima tinerețe. Însă ce să-i faci, aici se termină nu numai România ci și Europa! Artificiale hotare!..

Am avut deci timp berechet de cugetat iarăși la destinul tragic al acestui râu, așa cum am fost nevoit să fac în multe mele drumuri peste Prut. E drept, a dispărut gardul de sârmă ghimpată de pe malul său stâng și nici Prutul nu mai este „*brâu împletit din lacrimi și din sânge*”, așa cum l-a văzut Octavian Goga, așa cum l-am văzut și noi, cei din generațiile mai vechi, care am cunoscut stalinismul și ideile sale nemernicite, dăinuind, ca un blestem, multă vreme peste neamul nostru: „*În vremea putredă și goală / pe mine, frate, cum să-ți spun, / pe mine m-au mințit la școală / că-mi ești dușman, nu frate bun*”. Cutremurătoare sunt versurile lui Grigore Vieru. Însă chiar dacă nu mai este cum a fost, destinul

Ziua Limbii Române, Omagiu lui Grigore Vieru, la Pererîta

Omagiu lui Grigore Vieru, la mormântul din Chișinău

_tragic al Prutului a rămas același. Fiindcă și acum „*Curge Prutul printre țări române, / I s-aude plânsul în Carpați*”! Ore grele, de așteptare, pe cele două maluri ale Prutului. Nici nu e de mirare când acolo se mai află încă „*pârcălabii*” de care vorbea poetul Dumitru Matcovschi.

În sfârșit, am ajuns și la Pererîta, țința călătoriei noastre din această zi. Ne-a așteptat domnul primar, Anatolie Ceban, în fruntea mulțimii sătenilor și a intelectualilor din sat. Am intrat, cu emoție, pe poarta Complexului memorial „Grigore Vieru”, un adevărat „templu” în care „*se întoarce-acasă Dumnezeu*” și peste care parcă „*se scutură de-atâta dor / toți teii lui Mihai cel drag / și-ntregul doinelor șirag*”. Ne-a salutat domnul primar: „Bine ați venit, dragi frați din România! Bine v-am găsit, iubiți frați basarabeni! a răspuns Nicolae Băciuț. Am venit la voi pentru a sărbători împreună, aici, la Pererita, sărbătoarea Limbii Române, fiindcă „*În aceeași limbă / toată lumea plânge. / În aceeași limbă râde un pământ. / Ci doar în limba ta / durerea poți s-o mângâi, / iar bucuria / s-o preschimbi în cânt*”. Iar aceasta este Limba noastră cea română! „*Pentru ea la Putna clopot bate, / pentru ea mi-i teamă de păcate, / pentru ea e bolta mai albastră - / pentru limba noastră*”! Domnilor, e sărbătoarea Limbii Române! „*E ziua ta în fiecare zi, / te naști cu noi, cu fiecare, / noi nu vom fi, dar tu vei fi / mereu o binecuvântare. // Nu am crezut să ai o zi, / dar, fie, / căci ziua ta e cât un an / și anul tău e cât o veșnicie*”!

Au rostit alocuțiuni de suflet, închinare Limbii Române poeții: Răzvan Ducan, Darie Ducan, Antonia Socol, →

Virginia Moldovan; scriitorii Gheorghe Nicolae Șincan, Nicolae Suciuc și Codruța Băciuț. Din vorbirea lor s-a întărit ideea regăsită în versurile lui Alexei Mateevici: „*Limba noastră-i limbă sfântă, / limba vechilor cazanii...*”, sau la poetul Nicolae Dabija: „*Și doina nu va conțeni / de noi în lume să vorbească, / vom fi atât cât vom vorbi / această limbă strămoșească*”. Poeta Tatiana Scurtu Munteanu, născută în Basarabia, la Călărași, a citit emoționantul poem *Imn Centenarului*, din volumul recent apărut, *Aripi de albastru*: „*Printr-un veac scaldat de trudă / și de granițe albastre, / Portul românesc se-nchină / Limbii și culturii noastre /...*”. Un cuvânt emoționant a rostit doamna Rodica Gârleanu, trăitoare în Canada, venită în țară pentru a participa la acest pelerinaj închinat Limbii Române. Ilie Șandru a evocat momentul în care Consiliul Local al orașului Toplița, în ședința sa din 28 martie 1995, a conferit poetului Grigore Vieru înaltul titlu de „*Cetățean de Onoare*”, Toplița fiind primul oraș din România care i-a acordat lui Grigore Vieru acest titlu. A înmănat apoi domnului primar un tablou cu bustul lui Grigore Vieru, aflat în parcul central al municipiului Toplița, pe soclul căruia sunt înscrise cuvintele Poetului, rostite cu ocazia ceremoniei de conferire a titlului de Cetățean de Onoare al Topliței: „*Unii au visat toată viața să ajungă în Cosmos. Eu, toată viața, am visat să trec Prutul, ca să-mi văd Țara. Iar dacă acum mi s-a acordat acest înalt titlu, de Cetățean de Onoare al orașului Toplița, și faptul că sunt membru al Academiei Române, pentru mine contează mai mult decât Premiul Nobel. Este pentru prima dată când un oraș din România îmi acordă acest înalt titlu, care mă onorează. Cred, sunt convins chiar, că prin Toplița am devenit acum Cetățean de Onoare al țării mele, România!*”!

Un episod scurt l-am petrecut în curtea Gimnaziului „Grigore Vieru”, la care poetul a urmat primele șapte clase. Un episod neîmplinit, care ne îndreptățește să revenim la Pererîta, cu cărțile noastre pentru copiii minunați ai acestei școli, privilegiați să învețe în școala în care a învățat cel mai important poet basarabean.

Cu toate că ne aflăm într-o acută criză de timp, având de străbătut peste 240 de km, până la Vadul lui Vodă, unde aveam asigurată cazarea, iar șoferul era obligat, de diagramă, ca la ora 21 fix „să tragă pe dreapta”!, n-am putut refuza invitația domnului primar de a gusta din delicioasele bucate ale bucătăriei basarabene, udate cu câte un pahar de vin negru și parfumat. Am făcut-o cu riscul de a ne petrece noaptea în autocar. Am onorat deci invitația în mare grabă, ne-am luat rămas bun de Pererîta și de la oamenii săi și ne-am îndreptat, cu toată viteza, spre Nistru. Abia am trecut de jumătatea drumului când noaptea ne-a ieșit în cale, aprinzându-și candelă cerului, între care regina nopții ne zâmbea, dorind parcă să ne trimită razele sale aurite spre a ne lumina calea. Grație șoferului și a autocarului de cinci stele am ajuns pe malul Nistrului la ora 20,55! Nu mai aveam nevoie de nimic decât de un pat, fie cum o fi.

De acolo au început, timp de trei zile, „incursiunile” noastre spre Chișinău. Duminică, 1 septembrie, am petrecut-o însă la Ialoveni, aflat doar la o aruncătură de băț de Capitala Republicii Moldova. Ne aștepta primarul orașului, domnul Sergiu Armașu. Împreună am plecat la biserică, unde preotul a grăbit

La Biblioteca „Târgu-Mureș”, din Chișinău

La Ialoveni

_terminarea slujbei, pentru a ne saluta. I-a răspuns frumos, părintele Gheorghe Nicolae Șincan, așa cum știe domnia sa s-o facă, în dulcele grai al preoților ardeleni. Nicolae Băciuț a rostit, la fel de frumos, câteva poezii cu temă religioasă din volumul său *La taclale cu Dumnezeu*. De la biserică, am ajuns la Biblioteca raională, unde a avut loc o frumoasă întâlnire literar-muzicală, un dialog artistic dintre reprezentanții Ardealului și cei ai Basarabiei, la care și-au dat concursul elevii Școlii de Arte din Ialoveni, cărora le-au răspuns doamnele: Antonia Socol, Verginia Moldovan, Tatiana Scurtu Munteanu și domnul profesor Nicolae Suciuc. Domnul primar, Sergiu Armașu, a subliniat cât de importantă este pentru orașul Ialoveni înfrățirea cu municipiul Toplița, cu care vor derula, împreună, mai multe programe economice și culturale. La sfârșit, nu știu de unde și cum deodată mesele s-au umplut de tot felul de bunătați culinare, nelipsind, desigur, renumitul vin negru basarabean. Eram doar „în ospăție”. Iar basarabienii știu să-și cinstească oaspeții.

Le-a mulțumit pentru primire și Nicolae Băciuț, care a lăudat și pe slujitorii cărții pentru arta cu care știu să dea lumină din lumina cărților celor mai tineri cititori.

A doua zi, întâlnirea cultural-literară a avut loc la Biblioteca „Târgu Mureș”, de pe B-dul Moscova nr.8, biblioteca sectorului Râșcani, filială a Bibliotecii municipale „B. P. Hașdeu”. Întâlnirea a fost onorată de poetul Aracadie Suceveanu, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. De menționat→

importanta donație de carte făcută de Nicolae Băciuț, care a donat Bibliotecii „Târgu Mureș” volumele, apărute la Editura „Vatra veche”, pe care o conduce, în cadrul programului „100 de cărți pentru Marea Unire: 1918-2018”.

Ultima „întâmplare” cultural-literară și artistică a avut loc marți, 3 septembrie, la Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”. Directorul, domnul Alexandru Bantoș, având-o alături pe soția sa, doamna conf. univ. dr. Ana Bantoș, au ținut ca activitatea de la Casa Limbii Române să fie una mai deosebită. Și a fost! S-au rostit alocuțiuni frumoase, s-au citit și recitat poezii din creațiile proprii ale celor prezenți, s-au ascultat minunatele cântece populare basarabene. Domnul Bantoș a prezentat revista „Limba română”, ajunsă la nr.3(253) în 2019, revistă pe care micul dar inimosul colectiv al instituției o tipărește de mai bine de două decenii, făcând sacrificii deosebite, fiindcă două țări românești nu sunt capabile – de fapt „uită” – să sprijine tipărirea acestei reviste de ținută, unică în spațiul românesc. La sfârșitul activității, domnul Bantoș ne-a poftit într-o ală sală, unde ne aștepta o masă încărcată cu tot felul de bunătăți, mai ales cu renumitele plăcinte basarabene. Mi-am amintit de întâmplarea petrecută pe vremea când Dumnezeu, însoțit de sfântul Petru, umblau la colindat, ajungând la casa bogatului și la cea a săracului. Știți ce s-a întâmplat. Așa și acum: cei mai strămtorați financiar au fost cei care ne-au cinstit cu de toate. Doamna Ana Bantoș mi-a scris pe internet: „*Stimate domnule Șandru, să știi că întotdeauna Sărbătoarea Limbii Române petrecută împreună cu Dumneavoastră are o strălucire aparte*”. Se referă desigur la prezența noastră, a românilor din Țară.

Ne-am despărțit greu de frații noștri din Basarabia. A venit însă vremea să ne îndreptăm din nou spre Prut, hotarul nedrept dintre „două țări”, în realitate una singură, România, și un singur popor român, așa cum spunea poetul Nicolae Dabija: „*noi, cei de aici, suntem voi, cei de dincolo, iar voi, cei de dincolo, sunteți noi, cei de aici*”!

Așa s-a încheiat periplul nostru basarabean, cu un punct terminus la Iași, frumoasa capitală culturală a Moldovei, poate chiar a țării, dorind astfel să sugerăm ideea că acel act tâlhăresc din 1812, „*când muscalu' a pus piatră de hotar la Prut și a rupt biata noastră Moldovă în două*” trebuie să rămână un episod trist în istoria neamului nostru. Iar credința în revenirea Basarabiei la sânul mamei sale – România, trebuie să se întâmple odată și-odată. Cu această credință a trăit și Grigore Vieru: „*Nu am nimic împotriva Republicii Moldova pe care am susținut-o de la bun început și o susțin, dar nu altfel decât o treaptă spre Reîntregire (...). Cred în restabilirea hotarelor strămoșești și doresc această legitimă restabilire(...). Cred, cu toată inima, că reunirea cu Țara mamă este inevitabilă*”. A plecat, din păcate prea devreme, în lumea nemuririi cu marea durere în suflet, că nu a avut bucuria de a-și vedea împlănită această credință.

Ne-am oprit la Iași. A doua zi, la Muzeul Municipal, de Istorie „Regina Maria” a avut loc un „dialog” cultural-literar și artistic, regizat de scriitorul Dan Teodorescu, președintele Ligii Scriitorilor Români, Filiala Iași-Nord-Est. Au luat cuvântul: Aurica Ichim, Mihai Batog-Bujeniță, Corina Matei-Gherman, Virica Șerban și Calistrat Robu(Iași); Nicolae Băciuț, Răzvan Ducan, Darie

Chișinău, la Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”

Iași, la Muzeul Municipal, de Istorie „Regina Maria”

Ducan, Ilie Șandru, Gheorghe Nicolae Șincan, Tatiana Scurtu-Munteanu (Mureș). Secvența artistică a „dialogului” a fost susținut de: Emil Gnatenco (actor), Nina Munteanu (vioară), Adi Gegiuc(folk), Rodica Ioniță-Grosu și Karla Ursu(muzică populară).

Nu pot însă încheia aceste rânduri fără a sublinia, încă o dată, rolul important al „căpitanului” Nicolae Băciuț în inițierea și buna desfășurare a acestei activități, pe întregul ei parcurs.

Nu pot să închei fără să amintesc și numele doamnei Maria Borzan „directorul administrativ și financiar”, care a pregătit din timp această călătorie și a avut grijă ca toate să se desfășoare conform programului stabilit.

Trebuie să amintesc numele domnilor Doru Decebal Feldiorean, directorul publicației „Condeii ardelean”, și Ilarie Gheorghe Opriș, care s-au achitat cu brio de sarcina pe care și-au asumat-o, acea de a fi fotoreporterii grupului, immortalizând toate momentele importante din timpul activităților care s-au desfășurat.

Nu aș putea s-o uit nici pe doamna Maria Mera, artist plastic, din Reghin, care a organizat o expoziție de icoane realizate de dumneaei, la Biblioteca „Târgu Mureș” și a dăruit, la fiecare întâlnire avută peste Prut, câte o icoană cu chipul Maicii Domnului.

După cum nu-l pot uita nici pe tânărul și simpaticul nostru conducător auto, Marius Crișan, care ne-a dus și ne-a adus în cea mai deplină siguranță. Într-un autocar de cinci stele, cu un șofer de nota 10!

MEMORIALUL „MIHAI EMINESCU”, IPOTEȘTI

Da, am fost și noi acolo...! La Ipotești, în cadrul proiectului „Ziua limbii române”. Am vizitat Complexul “Memorialul Ipotești”, ce cuprinde Casă Memorială Mihai Eminescu, bisericuța familiei Eminovici, bustul poetului amplasat în curtea casei. Am primit informații despre obiectele care i-au aparținut poetului și familiei acestuia și ne-am lăsat purtați de spiritul eminescian ce stăpânește și acum ținutul acela de vis.

Tot la Ipotești, tânărul Mihai a fost cucerit de frumusețea angelica a unei fete din localitate, pe nume Casandra Elena. S-a îndrăgostit pentru prima oară, deși fata era mai mare decât el. Împreună colindau împrejurimile, până la acel lac cu nuferi. Dar moartea timpurie a Casandrei l-a întristat enorm și l-a inspirat în scrierea unor poezii printre care se numără: „De-aș avea”- poezia de debut, „Din strănătate”, „Aveam o muză”, „Mortuă est”. Eminescologul Valentin Cosereanu, referindu-se la această idilă, remarcă : “Se poate închipui un Eminescu-copil, adormit în raiul sau terestru, împreună cu iubita de la Ipotești, sub teiul preferat din preajma lacului. Aceasta ține de sfera realității. Visul este, evident, mult mai complicat, căci, așa cum însuși o spune, amândoi iubiții dorm visând același vis.(...)< alături teiul vechi mi se deschise:/ Din el ieși o tânără crăiasă/(...) Și, ah, era atâta de frumoasă./ Cum numa-n vis odată-n viață ta / Un înger blând cu față radioasă, / Venind din cer se poate arăta>. Elementele laitmotive ale operei eminesciene sunt adunate toate în unul și același spațiu al copilăriei ipotestene: luna, lacul, codrul și buciumul (cornul) sunând. Ele se imprimă în spiritul copilului și rămân până în ceasul ultim al omului.”

Acasă la Mihai Eminescu și acasă la Grigore Vieru

Mihai Eminescu și Grigore Vieru - două simboluri ale magiei cuvântului românesc

Ultimele zile de vară calendaristică, 30, 31 august, 2019... Soarele dimineții încă mai lupta pentru a-și câștiga supremația infinitului albastru. Am pornit la drum, cu bucuria în suflute a vizitării unor locuri încărcate de istorie, dar și de istorie literară. După popasul de la Mănăstirea Neamțului, am ajuns, în jurul orei 16 la Ipotești. Se știe, din toate documentele biografice că, Mihai Eminescu s-a născut la 15 ianuarie 1850 la Botoșani și a copilărit la Ipotești. Mergând pe șoseaua Botoșani-Dorohoi luând-o la stânga, spre Ipotești, se deschidea un spectacol natural desăvârșit, stăpânit în fundal de câteva dealuri. Încă de la intrarea în Ipotești se simte, parcă, spiritul poetului. Ne-am îndreptat spre domeniul care a primit numele de: **Memorialul Ipotești. Centrul Național de Studii "M. Eminescu"**. Cerdacul casei lui Mihai Eminescu în care ne-am strâns părea totuși încăpător. Casa în care a locuit familia Eminovici a devenit azi Muzeu Memorial. Am ascultat, mai întâi, informațiile primite de la custodele muzeului, aflând că edificiul pe prispa căruia ne-am așezat a fost reconstruit în anul 1979, pe vechea fundație a casei familiei căminarului Gheorghe Eminovici. În anul 1850, acesta a cumpărat moșia din Ipotești, pe care și-a construit o casă cu tot ce era necesar pentru a putea fi locuită și care este compusă din trei camere, una fiind salonul familiei, alta reprezentând biroul tatălui lui Eminescu și încă una, dormitorul mamei și surorilor poetului. Din afirmația lui George Călinescu în lucrarea sa *Viața lui Mihai Eminescu*, se impune să știm că: *Locuința părintească nu era palat boieresc, ci o casă modestă de țară dar încăpătoare și gospodărească, nu lipsită de anume eleganță rustică. Era o construcție geometrică, puțin ridicată asupra solului, cu câte două ferestre mari în laturi. Un pridvor înalt în față, la care suia pe vreo șapte trepte de lemn, un acoperământ al tindei, în chip de fronton grec sprijinit pe două coloane svelte, dădeau albei clădiri acoperite cu tablă un vag stil neoclasic.* Din pridvorul cel înalt al casei, priveam panorama ce se deschidea cuprinzând ținutul Ipoteștilor. Am pătruns apoi, cu vădită emoție, în interiorul casei, în atmosfera de odinioară cu un ușor iz aristocratic, dar și autohton. În salon, atenția ne este atrasă de ceasul care a aparținut tatălui poetului, iar pe hol, lada de zestre, lucrată manual, a Ralucăi Eminovici. În birou, pe masă, câteva manuscrise ale poetului ne dădeau impresia că acesta tocmai și-a luat o mică pauză de la scris, iar într-o vitrină am putut vedea medalia pe care Eminescu a primit-o în 1871 cu prilejul sărbătoririi a 400 de ani de la cătorirea Mănăstirii Putna. În camera mamei poetului, dulapul din furnir de trandafir, scrinul moldovenesc cu oglindă și caseta pentru bijuterii, dar și cele două icoane îmbrăcate în argint dovedesc rafinamentul și credința Ralucăi. Ieșind în curte, am vizitat lăcașul de cult al familiei, respectiv bisericuța discretă în care se găsesc obiecte valoroase, printre care și cristelnița în care a fost botezat Mihai Eminescu. Această bisericuță are →

CODRUȚA BĂCIUȚ

hramul *Sfinții Voievozi* și a fost realizată de Ipatie și Nicolai Isăcescu, care sunt și ei primii ctitori. În spatele acesteia, se găsesc mormintele părinților lui Eminescu și a doi frați ai acestuia Iorgu și Nicu.

Apoi, ne-am îndreptat spre celelalte obiective de interes cultural, care s-au mai adăugat în perioada 1992-2000: **Biblioteca Națională de Poezie**, situată într-o clădire nouă, modernă, ce conține peste 40.000 de volume de poezie și **Casa țărănească de epocă**. În curte, este amplasat și bustul poetului, realizat de sculptorul Gheorghe Anghel.

Lângă casa memorială, se mai află un **amfiteatru în aer liber**, de aproximativ 500 de locuri, unde se desfășoară diferite activități, atunci când vremea permite acest lucru. Noi ne-am întors pe prispa casei, unde, mângâiați de razele soarelui ivite printre ramurile copacilor și ocrotiți de spiritul eminescian ce ne pătrundea, am petrecut momente unice evocând personalitatea lui Eminescu și recitând, pierduți în acel decor idilic și fermecător. Așa am petrecut câteva ore acasă la Mihai Eminescu simțindu-l foarte aproape de noi.

Lumina, căldura excesivă și emoția le-am simțit din plin și în ziua următoare, acasă la Grigore Vieru.

Pererita este un sat din Republica Moldova, situat la 244 km de Chișinău, în lunca Prutului. Aici se află casa devenită muzeu în care a copilărit poetul. Am ajuns în această localitate, după trecerea vămiei la Rădăuți Prut, în jurul orei 14.

Casa în care a copilărit regretatul poet Grigore Vieru, transformată în muzeu, a fost inaugurată cu ocazia unei mari sărbători: Ziua Limbii Române, la 31 august 2015, când se împlineau șapte ani de la trecerea în nemurire a lui Grigore Vieru. Casa-muzeu este, de fapt, o filială a Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” din Chișinău.

Nu întâmplător ne-am aflat și noi, la 31 august, în acel spațiu: așa cum ne-am propus, sărbătorim Ziua Limbii Române acasă la Grigore Vieru, sărbătorindu-l și omagiiind limba noastră.

Casa părintească a poetului, simplă, modestă, transformată în casă memorială, păstrează atmosfera rustică, specifică locului.

Este prevăzută cu o prispă și camere mici, în care se găsesc obiecte necesare gospodăriei: mobilier specific, un cuptor, covoare, perne, albia, furca și fusul de tors și alte obiecte de gospodărie.

Casa mai cuprinde și o anexă, în care sunt expuse volumele de versuri, diverse manuscrise și fotografii precum și traduceri și critică literară. Casei i-a fost adăugat un foișor, în care se derulează manifestări culturale, unde au fost invitați, de data aceasta, personalități ale Moldovei, dar și câțiva reprezentanți ai județului Mureș, Sibiu și Covasna, cărora li s-a adăugat doamna Rodica Gârleanu, din Canada. Discursurile și intervenția primarului localității, prezent la această întâlnire, au consolidat relația de frățietate. Atmosfera caldă, extrem de prietenoasă a gazdelor, a fost răsplătită cu câteva daruri din partea noastră: cărți, icoane, un tablou. Acesta a fost cel mai frumos și pios omagiu adus poetului și, totodată, un moment de înaltă trăire în aceeași limbă.

La Școala din Pererâta, unde a învățat primele clase și Grigore Vieru

În interiorul casei, s-a păstrat inclusiv zugrăveala tavanului și a pereților făcută de mama poetului, de cea care a fost venerată în atâtea versuri, cea despre care poetul își exprima gândurile cu o delicatețe rar întâlnită: *Ușoară, maică, ușoară, / C-ai putea să mergi călcând / Pe semințele ce zboară / Între ceruri și pământ! / În priviri c-un fel de teamă, / Fericită totuși ești / Iarba știe cum te cheamă, / Steaua știe ce gândești. (Făptura mamei).*

Vizita aici te poate determina să îți imaginezi tandrețea și cuminența copilului de odinioară, în dialog cu mama sa.

Cu siguranță, aici, în spațiul natal, a luat naștere sentimentul patriotic, al iubirii de neam, de țară și de semenii, dar și de limbă română pe care l-a transformat ulterior în profesii de credință: *În aceeași limbă / Toată lumea plânge, / În aceeași limbă / Râde un pământ. / Ci doar în limba ta / Durerea poți s-o mângâi, / Iar bucuria / S-o preschimbî în cânt. // În limba ta / Ți-e dor de mama, / Și vinul e mai vin, / Și prânzul e mai prânz. / Și doar în limba ta / Poți râde singur, / Și doar în limba ta / Te poți opri din plâns”. (În limba ta).*

Apoi, la școala din sat, școală ce poartă numele poetului, elevii ne-au întâmpinat cu un impresionant moment artistic, iar ulterior ne-au așteptat și alte surprize.

M-am bucurat că am avut privilegiul de a sărbători *Ziua Limbii Române* alături de oameni minunați, că am avut posibilitatea să cunosc și să văd locuri pline de frumusețe.

Două zile de vară, în care s-au derulat momente unice cu înfiorări emoționale, două zile de neuitat!

Acasă la Mihai Eminescu și acasă la Grigore Vieru a însemnat o călătorie în timp, în care ne-am transpus fie și pentru o clipă, în alte vremuri, cutreierând ținutul plin de farmec al Ipoteștilor alături de Mihai Eminescu și prețuind limba română pe meleagurile lui Grigore Vieru. Cele două personalități, Eminescu și Vieru, ne-au dovedit încă o dată că e absolut necesar să le păstrăm vie memoria, să ne închinăm cu pioșenie în fața lor și să ne mândrim cu asemenea simboluri ale neamului nostru.

Eminescu și Vieru au înnobilit limba română în operele lor, devenind simboluri ale magiei cuvântului rostit și scris. Mai fredonez și acum: *Bucură-te, scris latin, / Că pe valea dulce-amară / N-ai venit ca un străin, / Ai venit la tine-n țară / Și la frații tăi. (Răsa).*

EXALTAREA ÎNTÂMPLĂRII

În a sa *Fiziologie a poeziei* (Ed. Eminescu, 1990), Nichita Stănescu, referindu-se la problema mitului, consideră în subcapitolul *Mitul ca exaltare a întâmplării* (p. 73), că acesta ar fi o întâmplare exaltată.

Cu această aserțiune în gând am ajuns acasă în seara de 4 septembrie a.c., revenind din excursia de suflet între-prinsă în Basarabia, în intervalul 30.08 – 4.09 2019. Și n-am pregetat să menționez (quod erat demonstrandum) că întâmplarea „care neagă unicitatea și generalitatea eternă a legii” (p. 73), dacă e exaltată, poate deveni mit.

Evident, întâmplările care urmau să-mi fulguiască prin minte, deoarece nu puteam adormi nici în ruptul capului, chit că se făcuse ora 1,50, erau legate, cum era și firesc, de întâlnirile noastre de suflet, pe tot parcursul celor 4-5 zile, la urma urmelor, de întâmplări în toată regula. Nu, nu. Proiectul în sine al organizatorilor excursiei, nu intră sub incidența întâmplării, dar momentele neprevăzute care au dat suficientă succulență periplului nostru, atât cele pozitive, cât și cele negative, tind să cred că intră, nu-i așa, în categoria purelor întâmplări. Ei bine, multe dintre aceste întâmplări, inclusiv întâlnirea noastră a celor care, până să „locuim” frățește în același autocar-casă, oare au rămas sau n-au rămas pure întâmplări? Aceasta este întrebarea cea mai spinoasă, care mă obsedează și acum, vizavi de aserțiunea marelui Nichita. Oare măcar unele dintre ele nu vor deveni (dacă cumva n-au devenit deja) mituri? Dacă toate aceste întâmplări furnizate de hazard rămâneau simple întâmplări, foi de drum, eu cel puțin, scăpam foarte ușor de imaginea colegilor de autocar, până atunci necunoscuți. Începând din ziua următoare am simțit, sincer vorbind, că, cu cât timpul trecea mai nemilos, cu atât dorința mea de a-mi revedea colegii se amplifică.

Dar, dacă tot am ajuns aici, cu relatarea mea despre „problematica întâmplării”, vă invit, iubiți colegi, să ne reamintim împreună, acum, întâmplările care, de bine, de rău, ne-au întâmpinat marcându-ne cât de cât. Iar dacă aceste întâmplări vor deveni vreodată mituri, urmează să constatați și dumneavoastră într-un viitor mai mult sau mai puțin depărtat. Dar oare gestul mercant, cu care am fost primiți la *Casa Memorială „Mihai Eminescu”* de la Ipotești, n-a fost o întâmplare care ne-a marcat? Dar faptul că la *Biblioteca Târgu Mureș* din Chișinău, unde gazdele n-au catadicsit să ne servească nici măcar cu un pahar cu apă, cu toate că organizatorii excursiei noastre au venit aici încărcăți cu daruri bogate, n-a fost o întâmplare? Sau faptul că pe data de 3 septembrie statuile de pe *Aleea Clasicilor*

LA CHIȘINĂU, LA BIBLIOTECA TG.MUREȘ

La Chișinău, la Biblioteca Tg.Mureș,
Mers-am pentru comună iubire,
Să păstrăm nestinse, pe tortul LIMBII ROMÂNE,
Lumânările de nemurire.

Eram setoși de drum și de căldură,
Cu Eminescu și Vieru în icoane și cărți,
Eram cu toții zeci de Badea Cârțan,
Ștergând, vizionari, granița pe hărți.

Sufletele ni le-am pus în palme,
Cu sinceritate de români curați,
Trecusem Prutul pentru întâia oară,
Dor nestăvilil aveam de frați.

Veneam ca la Unirea Viitoare,
În sânge, leococitele întrebau de hemati,
Pas mic pentru omenire, pentru români, pas mare,
În limba română de-a ne spovedi.

Visam cu toți la "România dodoloată",
La profeția "de la Tisa pân la Nistr...",
Când "tot românul" nu va mai "plânsu-mi-s-a",
Fiindcă coborî-va Domnul Crist.

La Chișinău, la Biblioteca Tg.Mureș,
Am fost să dăruim, să cerem nici de fel,
Dacă mai și primeam un biet pahar cu apă,
Ar fi coborât și Dumnezeu din cer.

RĂZVAN DUCAN

din *Parcul Ștefan cel mare și Sfânt*, purtau botnițe sanitare antipoluare a ținut cumva de proiectul nostru? Desigur că nu. Toate au ținut de domeniul „întâmplărilor”.

Dar haideți, iubiți cititori, să ne gândim și la ocaziile pozitive ale excursiei, tot atât de neașteptate ca și celelalte. Se gândea oare, careva dintre noi ca, la intrarea în orașul Dorohoi, să fim primiți de către polițiști, cu pâine, sare și un păhărel de țuică? Ne gândeam noi că, la *Casa Limbii Române* din Chișinău, să găsim o primire de nota 10? Mai apoi, la *Muzeul Municipal „Regina Maria”* din Iași, tot așa? Mai mult decât atât, se gândea careva dintre noi că în Basarabia urma să găsim noi o limbă română salvată de toate „mizeriile” lingvistice neromânești (cu toate fonetismele regionale aferente)? De asemenea, se gândea cineva că noi aveam să găsim în Basarabia, un patriotism românesc încă nepoluat și mult mai mult sânge pentru „cetitul cărților”, vorba cronicarului? Mai mult decât atât, ne-am gândit noi vreodată că ne vom plimba de voie, pe străzile unui oraș românesc, fără să vedem ciorchini de oameni pocnind de dospeală (n-am zis lene!) și scuipând semințe a pagubă și că urma să fim atenționați de doamna ghid de la Primăria Chișinău, că, dacă îi dăm vreun ban cerșetorei, riscăm să fim amendați în calitate de încurajatori ai cerșetoriei. Nu se gândea nimeni la toate acestea, desigur.

Și atunci, iată, revin cu întrebarea: oare care dintre toate aceste întâmplări vor deveni cândva mituri? Poate îmi veți răspunde dumneavoastră. Doamne, dă!

NICOLAE SUCIU

Centenarul U.Z.P.R.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a avut la sfârșit de septembrie o agendă bogată, diversă, fiind antrenați sute de ziariști români din țară și străinătate, în preocuparea crescândă de a spori prestigiul unei organizații care a trecut în ultimii doi ani prin convulsii din care a ieșit mai sănătoasă, întărită în idealurile sale.

Consiliul director a prefațat activitățile U.Z.P.R., discutând detaliile și analizând în conținut modificările la Statutul Uniunii, care urmau să fie aprobate de Adunarea generală extraordinară.

Înainte însă, la Sala Radio din București, Uniunea a marcat împlinirea unei vârste: „Ziaristul român – promotor al Marii Uniri. Sărbătorirea a 100 de ani de jurnalism profesionist în România (1919-2019)”

Aniversarea s-a bucurat de participarea a numeroși ziariști români, din țară, dar și din Italia, Serbia, SUA, Canada, Republica Moldova etc., a unor oficialități ale Statului, reprezentanți ai Bisericii, ai unor ambasade.

Cuvinte de salut a transmis Patriarhia Română, Academia Română, dar și ziariști de prestigiu - Sergiu Andon, Neagu Udroui, Nicolae Dan Frunteletă, Nicolae Băciuț, Miron Manega, Alexandru Mironov, Lavinia Betea și Ovidiu Ionițoiaia ș.a. – care au punctat repere ale traseului parcurs de presa românească pe parcursul unui secol zbuciumat, marcat de evenimente care au schimbat cursul istoriei la nivelul planetei.

S-au subliniat eforturile actualei conduceri a UZPR, în frunte cu președintele Doru Dinu Glăvan, pentru a readuce breslei jurnaliștilor prestața șifonată de aventurieri rătăciți printre cei care s-au pus cu viața lor în slujba publicului.

A fost o întâlnire de ținută, cu momente de istorie dar și de emoții, nostalgiei, dar și încântare artistică, dacă luăm în calcul doar pe Tudor Gheorghe, Mihai Napu Band, Sergiu Cioiu și Duce Bertzi, care au fost alături de sărbătoarea jurnaliștilor.

Din Italia, salutul jurnaliștilor a fost transmis de Iulia Sandală Vîrsta.

SERGIU PAUL BĂCIUȚ

Am FO' Și-om SI!

Onorată asistentă,

Înainte de toate vreau să mulțumesc Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, din care am onoarea să fac parte, în primul rând fiindcă există și în al doilea rând pentru ceea ce și-a propus, pentru ceea ce încearcă și pentru ceea ce reușește să facă.

Sunt corespondent de presa în Italia din 1997 și înscrisă de atunci în Asociazione della Stampa Estera (Asociația Presei Straine în Italia care a implinit deja 100 de ani în 2012) iar din 1998 fac parte și din Ordine Nazionale dei Giornalisti Italiani care va transmite sincere urări de La Multi Ani!

Momentul pe care îl celebrăm acum și care este, de fapt, unul din zecile de momente dedicate, anul acesta, de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, centenarului existenței sale, nu este doar simbolic, ci și exemplar, în sensul că presa ar trebui să-și acorde ei însăși mai mult respect, ca o condiție a recuperării propriei demnități.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a apărut, în ultimii ani, ca o surpriză și ca o noutate în ansamblul asociațiilor europene de media, deși ea exista de mult. Claritatea principiilor și fermitatea pozițiilor adoptate față de realitățile sociale și politice din România, dar și față de realitățile europene, fac cinstă statutului de ziarist.

Și nu exagerez deloc când spun că Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România este chiar un model european de existență și organizare a mediului de presă.

Eu vin din Italia, o țară în care românii imigranți au reușit să se integreze în număr foarte mare. O parte din ei n-au uitat că sunt români

și aceștia sunt cei mai reprezentativi pentru diaspora românească din această țară. Din păcate, mass-media nu reflectă această imagine a românilor meritorii, ci doar cazuri izolate de infracțiuni. Dar și mai regretabil e faptul că mass-media românească este cea care acordă exclusivitate acestor cazuri, inducând în ochii propriilor concetățeni un sentiment de dezamăgire și gânduri defetiste. Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România încearcă să reechilibreze balanța faptelor, prin promovarea inițiativelor care fac cinstă statutului de român, oriunde s-ar afla acesta.

Sunt bucuroasă că am privilegiul de a mă afla aici, la cel mai important eveniment al celei mai vechi organizații de breaslă din România Mare: Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România.

Am să închei cu primele două „porunci” din „Decalogul românilor din diaspora” citit de regretatul om politic Ion Rațiu la primul Congres al Uniunii Mondiale a Românilor Liberi, desfășurat la Geneva în anul 1984:

„Fii mândru că ești român. Afirmă-te întotdeauna ca atare. Suntem un popor nobil și vechi. Civilizația are rădăcini adânci în pământul țării noastre”.

„Afirmă-ți dragostea pentru Patrie ori de câte ori ai ocazia. Nu faci asta pentru că ești șovin, ci pentru că dorești să îi servești pe cei rămași acasă”! Aceste „porunci” ar trebui să fie, după părerea mea, repere de bază în primul rând pentru jurnaliștii români din străinătate. Și asta pentru a nu uita niciodată că sunt români.

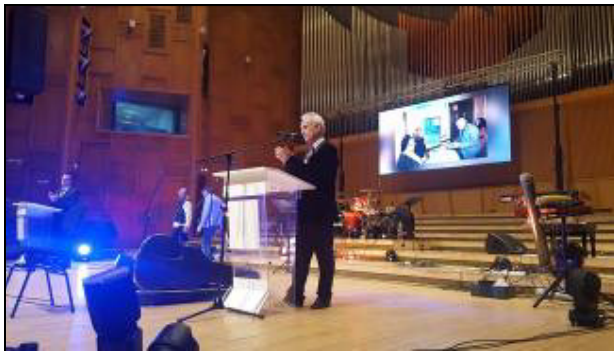
Și pentru că m-am născut în Maramures, Tara Dacilor Liberi va spun ca:

“Am FO' si-om SI !

IULIA SANDA VIRSTA

Nicolae Băciu

Doru Dinu Glăvan

Milena Munteanu

Miron Manega

Juliana Sanda Virsta

Alexandru Mironov

Toamnă cu amintiri

Toamnă de aur, toamnă dumnezeiască, coborâtă parcă din adâncurile albastre, fără sfârșit, ale cerului, zăbovind pe crengile pomilor din grădini pentru a le poleii frunzele și a face să dea în pâng roadele pământului. Privesc în jurul meu și mă minunez de frumusețile ce mă înconjoară. Mă gândesc, fără să vreau, la Argezi: „*Niciodată toamna nu fu mai frumoasă...*”!

Vremea minunată și Soarele, care-mi zâmbește prietenește, mă îndeamnă să pornesc pe ulița Cetățelii. E ulița copilăriei. Cele câteva case dărăpănate, rămase văduve de stăpâni lor, trecuți în lumea umbrelor, mă privesc cu tristețe prin ferestrele lor prăfuite, peste care se întind în voie pânzele de păianjeni. Îmi vin în minte versurile lui Lucian Blaga: „*vai mie, vai ție./ păianjeni mulți au umplut apa vie(...)/ țărâna va seca poveștile/ din trupul trist...*”.

Totul este îngropat în uitare și tristețe. Poveștile au secăt demult, odată cu oamenii care nu mai sunt, odată cu viața, care doar cu câteva decenii în urmă era atât de vie, atât de exuberantă, de veselă...Nu mai are cine să spună poveștile, nici cine să le asculte. „*A fost odată ca niciodată...*”!

Urc încet pe ulița umbrită de pomii cu crengile îndoite, gemând parcă sub povara roadelor. Depășesc ultimele case și ies în câmp. Urc spre Cetate, dealul împădurit ce supraveghează satul ca o santinelă împietrită. Acolo – cum îmi povestea bunicul – în vremurile topite de negurile istoriei, trăiau niște uriași, cu un singur ochi în frunte, care își împrumutau sita pentru cernut făina de mălai cu alți confrați ai lor ce trăiau la aproape zece kilometri, pe un alt vârf de deal de dincolo de Mureș, Sâniiori, din Munții Gurghiului.

De aici, de pe Cetate, privesc jur-împrejur. În stânga este dealul Higiului, în dreapta dealul Guderii. Pe ambele hălăduiau cândva, nu prea demult, nenumărate turme de oi. Acum sunt pârloagă. Pământuri pustii, pline de mărăcini și de spini. Nu departe, sub Coasta Cetățelii, lângă drum, era o troiță din lemn de stajar. La anumite sărbători,

credincioșii, în frunte cu părintele Romulus Todea, ieșeau în țarină. Acum nu mai este nici troița, nici părintele Todea și nici credincioșii. Puțini au mai rămas. Puțini și bătrâni. Abia își mai târâsc picioarele, slabe și îmbătrânite, până la biserica din sat, decum să mai urce „în țarină” pe Coasta Cetățelii, ori pe Calea Dealului...

Undeva, mai la vale, era via lui Grigore a' Strâmbului. Dincolo, peste drum, via lui Marghiloman, iar puțin mai la deal via lui Bompa. Mai mergeam uneori, noaptea, pe lună, să furăm struguri. Acum, nu mai sunt nici viile, nici stăpâni lor. „*S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale ne-nturnată...*”! Nu mai este nici vestitul izvor de pe pârâul Cetățelii, cu apă limpede precum cristalul și rece ca gheața, care stămpăra setea zecilor de truditatori ai ogoarelor, aflați la munca câmpului, în această parte de hotar, sub arșița nemiloasă a soarelui de vară. S-a transformat într-un fel de băltoacă cu apă stătută, plină de bălării. Pustietate. Nu mai e nimeni pe câmp. Nu mai e nevoie de apă rece a izvorului. Nu are cui să-i stâmpere setea...

Privesc peste pământurile părăsite. Numai pârloagă cât vezi cu ochii! Pământuri pustii, nelucrate de ani și ani, năpădite de ierburi uscate, necosite cine știe de când, de spini și măcieși sălbatici. Doar ici-colo câte un petic cu verdeață crudă, semn că pe acolo a trecut cineva cu o coasă. Dincolo de pârâul Lupului, pierută printre îngrămădirile de mărăcini, o porumbiște. O pată de culoare și de viață în imensitatea pustietății ce o înconjoară. Atât.

Mă gândesc, cu tristețe, că pentru aceste pământuri, uitare și părăsite, cândva se făcea moarte de om! Fiindcă ele însemnau însăși rațiunea de a fi a țăranilor, viața lor... „*Cine n-are pământ, nu-i om, e câine*”! spunea o eroină a unui cunoscut roman despre satul românesc postbelic. Mă gândesc, tot cu tristețe, că prin anii '90, când „s-a spart” colectiva, consătenii mei au alergat, cu sufletul la gură, să-și ia înapoi pământurile. În euforia generală ce domnea peste tot și peste toate, nu s-a mai gândit nimeni că pământurile luate înapoi mai trebuie și lucrate. Au uitat cu toții de acest „amănunt”! De asemenea, au uitat că nu mai aveau

nici car, nici plug, nici teleguță; că nu mai au nici cai, nici boi. Toate le luase colectivul, atunci când, de voie, de nevoie, ei au fost nevoiți să devină „membri cooperatori”. Și au mai uitat încă un lucru important, anume că, după aproape 40 de ani, nici ei nu mai erau cei ce fuseseră atunci. Nu mai erau tineri, cum erau cândva. Nu mai erau puternici și sănătoși, ca altădată.

Și-atunci, ce să faci cu pământul?! Și-au dat seama și de acest „amănunt” abia mai târziu, puși în fața realității, când s-au trezit din euforia în care s-au lăsat târați de câțiva neisprăviți, certați cu munca. Abia atunci s-au dumirit că nu a fost bine ce au făcut, că nu trebuiau să distrugă și să prade bunurile realizate prin propria lor muncă. Că, „spărgând colectivul”, trebuiau mai întâi să se gândească ce vor pune în locul lui, ce anume vor face. Era prea târziu însă spre a se mai putea reface o exploatație agricolă distrusă, care, dacă s-ar fi transformat într-o asociație, le-ar fi putut aduce numai beneficii, nu sărăcia de astăzi.

Acum singura lor satisfacție – dacă poate fi numită așa! – este aceea că sunt cu toții proprietari de pământuri. Proprietari, peste ce? Peste nimic!...Fiindcă asta este pământul nelucrat, devenit pârloagă, nimic! Care aduce numai pagubă, fiindcă sunt proprietari și trebuie să plătească impozitul agricol pentru pământul nelucrat.

Acum, în gospodăriile țărănești din satul meu nu se mai produce absolut nimic. Totul se cumpără „de la boldă”. Își adună bănuții spre a cumpăra pâine și alte produse necesare traiului. Înainte de vreme, în aceste gospodării se producea aproape tot ce era nevoie pentru traiul familiei. Dacă se întâmplă, Doamne, ferește!, o situație deosebită, vreun →

ILIE SANDRU

GHEORGHE ȘINCAI SE ÎNTOARCE, SIMBOLIC, ACASĂ

Consiliul local al comunei Râciu a aprobat deplasarea unei delegații în Slovacia, la Svinica, în vederea amplasării unui monument funerar, la cimitirul unde a fost îngropat Gheorghe Șincai, reprezentant de frunte al Școlii Ardelene, născut pe plaiuri mureșene.

Cărturarul mureșean, în opinia cercetătorilor biografiei sale, a fost îngropat în Svinica (Sinea, Szinnye, în Slovacia), unde a trăit în ultimii ani ai vieții sale la familia Wass de Ţaga.

Documentul care confirmă acest lucru este Extrasul morților parohiei Keletseny, de care aparține și, pe atunci, Szinnye). Copia acestuia a fost publicat în 1866, în ziarul *Concordia* nr. 51.

Georgius Sinkay apare ca decedat la 2 noiembrie 1816, la 75 ani, în realitate, el fiind născut la 28 februarie 1754, nu avea decât 62 de ani.

Delegația mureșeană va aduce pământ de la cimitirul în care a fost înmormântat Gheorghe Șincai, chiar dacă lucrurile nu sunt foarte clare în privința locului în care au ajuns osemintele sale, pentru că, există și varianta ca acel cimitir, după un bombardament din 1945, să fi fost

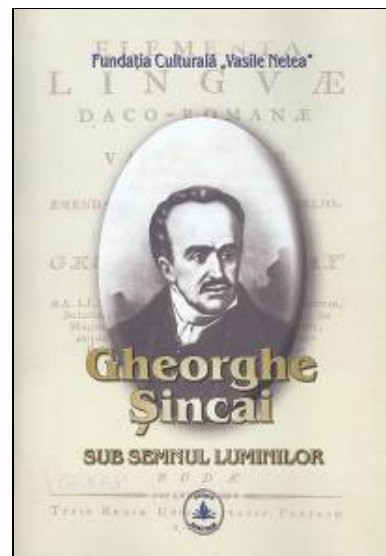
strămutat în altă parte, informație pe care a transmis-o în 1968, scriitorul Romulus Rusan, care a căutat cimitirul în care se credea că e înmormântat Gheorghe Șincai..

Oricum, nu există vreo mărturie ca vreun român să-i fi văzut mormântul.

Aducerea în țară a rămășițelor sale pământești s-a propus după ce în discursul său de recepție la intrarea în Academia Română, în 1869, Alexandru Papiu Ilarian a prezentat traseul biografiei sale.

Primăria din Râciu intenționează, totodată să amenajeze o casă memorială Gheorghe Șincai.

Din delegația care va pleca la Svinica în 24-26 octombrie, fac parte Ioan Vasu, primar al comunei Râciu, Ioan Dunca Alin-Ciprian Belean, consilier local, prof.r univ. dr. Cornel

Sigmirean, director al Institutului de Cercetări Socio-Umane "Gheorghe Șincai", prof. dr.Vasile Lechința, istoric, prof.univ. dr. Eva Mărza, președinta Comisiei mixte de istorie româno-slovacă, prof. univ. dr. Ioan Sabău-Pop, UMFST Tg.Mureș, prof. univ. dr. Ioan Bolovan, prorector, Univ. Babeș-Bolyai, prof. Dimitrie Poptâmaș, istoric, prof. Nicolae Băciuț, directorul Direcției de Cultură Mureș, pr. dr. Gheorghe Nicolae Șincan, preot. Teodor Dulău, paroh Biserica Greco-Catolică Râciu, Marius Belean, fotograf.

SERGIU-PAUL BĂCIUȚ

→pod rupt, vreun drum blocat, inundații etc., în câteva zile satul devine muritor de foame! Fiindcă totul vine de la oraș. Mai demult era invers: orașul depindea de sat în ce privește produsele agricole. Acum prin satele românești bate vântul pustietății!

Până și ulițele satului sunt pustii. Bătrânii mai ies de acasă doar duminicile și în zilele de sărbătoare, până la biserică. Tinerii lipsesc cu desăvârșire. Cei ce fuseseră tineri pe vremea colectivizării, au plecat din sat, alungați de „transformarea socialistă a agriculturii”, atrași de mirajul „industrializării socialiste a țării”! Au plecat și nu s-au mai întors. Acum sunt, probabil, pensionari, obișnuiți cu trotarul, nu cu praful sau glodul ulițelor din sat.

Înter-una din zilele trecute, aflându-mă în sat, m-am întâlnit, întâmplător, cu unul dintre pușinii prieteni din

copilărie, care mai sunt în viață. „Unde e tineretul satului, măi Ștefane? I-am întrebat. S-a uitat lung la mine, de parcă nu a înțeles întrebarea mea. Abia după un timp mi-a răspuns și el, tot printr-o întrebare: „Care tineret”? Apoi a continuat: „Săcalu nu mai are nici bătrâni, decum tineri. Pe cei care au fost odată tineri și pe copiii lor caută-i prin Reghin, ori prin Târgu-Mureș. S-ar putea să-i mai găsești. Alții, mai tineri, au plecat prin Spania și Italia. Ori pe unde i-o fi mânat necazurile. Că nu pleacă omu de voie bună, ci doar de necaz.”

Rămas singur am cugetat la istoria multiseculară a satului meu. De la atestarea lui documentară s-au scurs aproape o mie de ani! Ce o fi fost înainte, Dumnezeu știe. Dar de-a lungul secolelor trecute, Săcalul meu a fost un adevărat cuib de viață

românească și de credință străbună. De când există pe acest pământ, în Săcalu de Pădure nu au trăit decât români, chiar dacă el s-a numit și „Erdo Szakal”. Săcălenii au trecut prin multe momente de cumpănă, pe care le-au depășit însă, reușind să supraviețuiască. În vremurile de restriște ei și-au găsit adăpost ocrotitor în pădurile din jurul satului. Doar nu degeaba „codru-i frate cu românul”!

Oare să fi ajuns acum să trăiască agonia sfârșitului? Oare chiar vor ajunge aceste frumoase locuri, de la poalele Călimanilor, pustii? Mă cutremur la acest gând. Mă cutremur fiindcă imi vin din nou în minte versurile lui Blaga: „Cu foaia aceasta închid porțile și trag cheile./ Sunt undeva jos și undeva sus/ Tu stinge-ți lumânarea și-ntreabă-te:/ taina trăită unde s-a dus?”

Răzvan Ducan, Cetățean de Onoare al Sărmașului

La 24 august 2019, la Zilele Orașului Sărmașu, poetului Răzvan Duycan i-a fost acordat titlul de Cetățean de Onoare al Sărmașului, pentru contribuția sa adusă la promovarea valorilor culturale sărmășene, completând o galerie de personalități cu care Sărmașu se mândrește. Această „Galerie de Onoare” numără în prezent 37 de nume.

1999

1. Ovidiu Iuliu Moldovan
2. Ion Mircea
3. Paszler Cristina
4. Pal Anamaria
5. Alexandru Bătrâneau, post mortem
6. Vasile Simonis, post mortem
7. Gabriela Lazăr Moga
8. Mora Emil, post mortem

2001

9. Dirk Luinstra
10. Bea Luinstra
11. Jouke Bij de Leij
12. Jaap Teeninga
13. Klaas Oost
14. Dirk Borneman

2007

15. Eugen Nicolaescu
16. Borbely Laszlo
17. Ciprian Minodor Dobre
18. Lokodi Edita Eموke

2008

19. Dimitrie Poptămaș
20. Melinte Șerban
21. Vasile T. Suciuc

2009.

22. Băciuț Ioan Nicolae
23. Chisăliță Dumitru

2010

24. Valentin Marica
25. Lazăr Lădariu
26. Sorin Oprera

2011

27. Liviu Rusu, post mortem
28. Dan Roth Făgărășeanu

2012

29. Cecan Simion
30. Șerban Nicolae

2013

31. Bucur Cașu Ilie

2017

32. Aurel Rațiu
33. Oger Muriel Yvette

2018

34. Nemeș Olga
35. Camară Daniel
36. Hulpe Aurel, veteran de război
37. Iclodean Teodor, veteran de război
38. Crișan Vasile, post mortem
39. Moga Dumitru, post mortem

2019

40. Răzvan Ducan
41. Ursuți Vasile

Cântec pentru Sărmașu

”Sărmaș, marginea mea de oraș...”.
anticipa poetul devenirea notorie,
fără întoarcere, acum Sărmașu
își lasă marginea să devină istorie.

Erau de toate aici pentru oameni,
inclusiv dorința de a vrea mai mult,
o altă dinamică decât fuse ce torc,
să treacă timpul și așa prea scurt.

În mijlocul Câmpiei Transilvane,
sub zorii hărniciei, ca portdrapel,
o mână de sate, cu acte-n regulă,
au pus împreună, de-un orașel.

Pământul mirosea încă din pântec,
a binecuvântare numită gaz metan,
din care s-a adăpat o țară întregă
și asta de mai bine de-o sută de ani.

Dar oamenii-s bogăția cea mare,
prin străduințele de mâini și minte,
prin dorința de a face fapte bune,
medaliați de transpirația fierbinte.

De la Titiana la Sărmașel-Gară,
Din Sărmașu până la Sărmașel,
lanuri de grâu și lanuri de porumb,
se mlădie pe sub înaltul cer.

Sunt și livezi, grădini și ferme,
gospodării cu păsări ouătoare,
animale crescute pentru carne,
albine pentru mierea-ndulcitoare.

Și-n Balda, și-n Moruț, și-n Larga
o energie aparte oamenii emană,
de buni la suflet, ce s-au dovedit,
ei înșiși pot fi puși pe orice rană.
Dar și copiii sunt crescuți frumos,
să-mbrace port tradițional cu
tricolor,
să-l ducă, mândri, peste tot în lume,
având în suflet, drag de țara lor.

Și sunt și Case de Cultură și statui,
spiritul liber i-a dat loc pe hărți,
Sărmașu are ansambluri muzicale
și face târguri și lansează cărți.

Poți să te reculegi, după dorință,
la troițe, la monumente, peste tot,
localnicii au știut și știu ce vor
și vor ce știu, și vor ce știu că pot.

Nu-i pagubă la Mănăstirea Mina,
că-s chipuri de bronz lângă sfinți,
Eminescu, cel de toate veșnicile,
e aici cumintele dintre cuminți.

Dar Sărmașu nu-i de ieri sau azi,

pentru Sărmașu s-a luptat în istorie,
pentru Sărmașu s-a murit în tăcere,
pentru Sărmașu s-a tăcut fără glorie.

Avram Iancu a făcut aici strigare,
o mie optsute patru și opt fusese
anu,
a răspuns tribunul Vasile Simonis,
și prefectul Alexandru Bătrâneau.

De la Vișinelu, Rex Daciae, Horea,
prin actorul Ovidiu Iuliu Moldovan,
ne va chema sub lance, de-i nevoie,
ca apărători de limbă și de neam.

În familie, în școli și în biserici,
recolte de viteji încă mai cresc,
ca să fie pumn în pieptul furtunii,
când se poștește pământ românesc.

Și totu-i deal domol, mai câte-o vale,
pe străzi circulă mașini mari și mici,
și fabricuțe sunt, ateliere, magazine,
căci rostul sărmășenilor e-aici.

S-au construit noi drumuri și noi
case,
ridicând pe un cric de împlinire,
moștenirea primită din moși-
strămoși,
ce primenită, se va lăsa și ea
moștenire.

Sunt multe de spus despre Sărmașu,
la ora ceasului său astral, meditănd,
despre cum se reinventează zi cu zi,
felie de Rai să fie aici pe pământ.

Dumnezeu i-a dat dreptul la fericire
și fericirea este printre lucrurile
sfinte,
nu pot să spun ce-i doresc cu
adevărat,
sunt prea sărac, în bogăția de
cuvinte.

RĂZVAN DUCAN

CUVÂNTUL DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci

De câte ori citesc fragmentul evanghelic rânduie pentru Duminica după praznicul Înălțării Sfintei Cruci, nu pot face să nu mă gândesc în primul rând la mulțimea de creștini din Sfânta Biserică. Ne regăsim cu toții aici, în fața Sfântului Altar, unii sosiți mai devreme, alții ceva mai târziu. Fiecare cu problemele, cu greutățile cu necazurile sau cu bucuriile lui. Ascultăm slujba, plecăm acasă mulțumiți că am fost politicoși față de Dumnezeu încă o dată, iar viața se scurge liniștit la vale și totul pare că merge bine. Cu toții suntem buni creștini, pentru că îndeplinim o parte dintre poruncile bisericesti. Mai facem câte o milostenie din când în când, mai plătim câte un acatist, mai aprindem o lumânare... Dar câți dintre noi realizează faptul că suntem mulți, totuși, cei care venim la Biserică fie din pură obișnuință, fie pentru ca să ne întâlnim prietenii, fie în căutarea vreunui mic beneficiu. Sau pur și simplu pentru că nu avem altceva mai bun de făcut. Afirmatia aceasta poate să pară scandaloasă, știu bine. De fapt trebuie să mărturisesc că așa fi chiar fericit să știu că am nimerit-o astfel. Impresia mea este însă, că pe mulți dintre noi, aceștia care venim la Biserică, ne-a adus mai mult autobuzul sau maxi taxi, decât de vreo sete lăuntrică după bunătățile cerești. Și de obicei, alegem lucrurile ce ni se par mai plăcute văzului și auzului. Preferăm, de pildă, să mergem Duminica la o Biserică unde corul cântă bine, pictura este frumos executată, iar predica nu deranjează pe nimeni.

În linii mari, acesta este idealul nostru. Îndrăgim, astfel și noi, partea agreabilă a religiei creștine, fără să ne dăm seama că, în felul acesta, ajungem să privim Biserica, de parcă ar fi un soi de club unde putem intra, din când în când, să ne mai tragem sufletul și să ne mai omorâm timpul. Din păcate, uite chiar așa ajungem să pierdem partea cea mai palpitantă a aventurii creștine, pe care nu o putem prinde dacă nu luăm aminte la Sfânta Cruce.

Se întâmplă foarte multor oameni să audă unele cuvinte și să le rămână adânc întipărite în memorie

pentru tot restul vieții. Pericopa evanghelică din această zi, ne propune un citat scripturistic, cunoscut și ușor de ținut minte: **"Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie."** (Mt. 16, 24). Și nu numai ușor de ținut minte, ci și foarte actual și important. Cuvintele "Venii după Mine" apar de 15 ori în evanghelii. În plus, mai există și alte numeroase ocazii, poate 40 sau 50 de ocazii diferite, când se vorbește despre persoane individuale sau grupuri care într-un fel sau altul, au fost chemate în modul acesta, să-L urmeze pe Hristos.

Chemarea lui Dumnezeu este universală, este adresată tuturor oamenilor din toate timpurile și locurile, este chemarea la iubire, la desăvârșire, la fericire, la veșnicie, adică la Dumnezeu. Este chemarea la a fi oameni adevărați, deplini, desăvârșiți, fii ai lui Dumnezeu.

În fața Crucii lui Hristos, putem alege: să luăm Crucea, deși este greu, atât de greu, încât e posibil să cădem de mii de ori pe acest drum și să fim zdrobiți de greutatea ei. Dar chiar căzând de mii de ori, Domnul Hristos va fi acolo să ne ajute, pentru că și El s-a lăsat ajutat de Simon din Cirene, când a căzut sub greutatea Crucii Sale.

În fața Crucii putem să cărtim, deși atunci când cărtești, când murmuri sau critici, sau te plângi, Crucea devine de mii de ori mai grea, devine insuportabilă, devine chin și iad.

Ultima variantă ar fi să trădăm Crucea. Acesta este singurul mod în care, suntem „scutiți” de Cruce. Putem să Îl trădăm pe Hristos, și așa nu vom fi obligați să luăm Crucea. Știți când Îl trădăm pe Hristos? Atunci când nu combatem păcatul, abuzurile, și nedreptățile.

Acum ceva vreme, zidurile Catedralei Sfânta Sofia au fost

curățate și, sub multele straturi de murdărie s-a descoperit un frumos mozaic reprezentându-l pe Iisus Hristos. Această icoană este în fiecare om. Dumnezeu a pictat-o acolo. Este imaginea lui Dumnezeu în sufletele noastre, dar doar Dumnezeu știe cum o acoperim, cum o ascundem sub păcatele noastre. De aceea Iisus ne spune "M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine" (Gal. 2,20).

Este o povestire despre un om care toata ziua se ruga lui Dumnezeu să vină să îi conducă viața. Se spune că odată mergea cu mașina și, pe marginea drumului ce să vezi: pe partea dreaptă era chiar Hristos care îi făcea semn cu mâna să oprească. Omul nostru, bucuros își zise: „În sfârșit, mi-a ascultat Dumnezeu rugăciunea, și uite, vine Hristos în viața mea!” Și deschide portiera din dreapta și spune:

-Hristoase, intră, și stai aici, de-a dreapta mea! Hristos nu intră pe acolo, se duce prin față și se oprește chiar la scaunul șoferului și spune:

-Dă-te jos, lasă-Mă pe mine să conduc dacă vrei cu adevărat să vin în viața ta!”

Așa vine Hristos la noi! Așa vine Hristos cu Crucea la noi. E bine dacă L-am lăsa să ne conducă El. Ar fi bine dacă L-am pune și aici în dreapta! Că de cele mai multe ori Hristos stă în portbagaj, cu roate de rezervă. Este la „adiacente”, la „diverse”! „Dacă o fi, dac-o păți, dacă mă simt bine, dacă, dacă...” Dar Hristos când vine în viața noastră, El vrea să conducă!

Să-L lăsăm să conducă, iubii mei, și vom avea binecuvântarea aceea care nu trece niciodată și cu îngăduința Lui vom avea și binecuvântări în această lume, care ne vor ajuta să obținem cea binecuvântare care este mântuirea noastră, care este salvarea noastră din lipsă de sens și din lipsă de cruce.

**Pr. Dr. GHEORGHE NICOLAE
ȘINCAN,**

În dialog peste ocean, Nicolae Băciut și Veronica Pavel Lerner

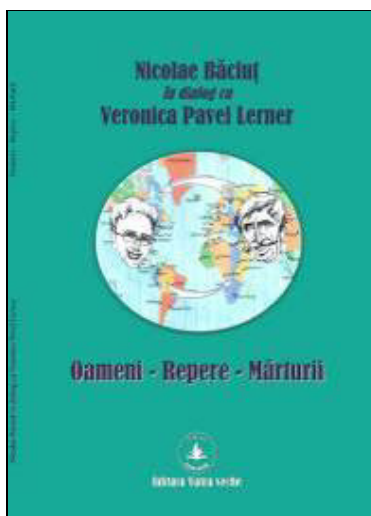
Apărut, în cadrul Proiectului „100 de cărți pentru Marea Unire -1918-2018”, la Editura Vatra Veche din Tg.Mureș, volumul intitulat sugestiv „Nicolae Băciut în dialog cu Veronica Pavel Lerner - Oameni, locuri, repere”, este un demers literar dublat de informație cu accente ce cad pe destinul aparent implacabil al unui Om, dar este și o dovadă că soarta ține, uneori, seamă și de modul în care omul însuși acționează în interesul lui sau (și) în interesul general.

Așa cum ne-a obișnuit, cu generozitate de breaslă mai rar întâlnită în zilele noastre, scriitorul și editorul Nicolae Băciut, caută și găsește motive culturale pentru a descoperi nu doar talente literare care merită a fi puse în valoare, ci și eșantioane ale unei lumi supraviețuitoare, aproape normală, deși se afla într-o perioadă în care comunismul făcea victime cu duimul, în România. Sutele de interviuri luate de Nicolae Băciut, de-a lungul timpului, sunt lecții de viață, o oglindă imensă alcătuită din tot atâtea fațete și în care, dacă vrem, ne putem regăsi fiecare. De la numele unor celebrități culturale, la oameni de știință notorii, la scriitori debutanți, pictori de duminică sau țărani cu palmele crăpate de munca ogorului, Nicolae Băciut nu-și alege eroii după moda zilei. Își alege interlocutorii după ineditul pe care aceștia îl aduc în destinul colectiv al generațiilor recente. De aici vine și dorința de-a prospecta filonul de înțelepciune românească, de-a da sensul potrivit și continuitate unor tradiții în arta dialogului. Societatea în care caută mostre de valoare Nicolae Băciut este una care transcende, se preface, indiferent de condițiile istorice, de vremea rea sau vremea bună a zilei prezente. Mărturiile a ceea ce a fost ne rămân mărturisirile, cărțile.

Pe raftul cu astfel de lucrări valoroase, stă și cartea de față.

Tonul dialogului relevă experiența profesionistului, Nicolae Băciut atingând zone ale memoriei interlocutoarei, puncte nevralgice adesea, care duc la relatări din ce în ce mai interesante, devăluind o lume fascinantă, „secretă” așa spune, care a existat totuși, într-o Românie ce se credea a fi cu totul înregimentată comunismului.

Confesiunea doamnei Veronica Pavel Lerner ne dezvăluia asta. Cartea deține toate ingredientele unui roman autobiografic, are culoare, farmec,

umbră și penumbră dozată atât cât se cade să pună în evidență lumina, și...lumina, la urma urmei, triumfă. Ni se dezvăluie o personalitate interesantă, intelectual până-n vârful unghiilor, un om cu educație desăvârșită, o femeie puternică și fermecătoare. Marcată de o suferință fizică încă din prima copilărie, Veronica Pavel Lerner a învățat cum să-i dea cu tifla durerii sau, mai bine zis, a exersat un fel de „ballet” personal, pe gheața subțire, periculoasă, chiar dacă poantele din picioare îi musteau de sânge. Durerea fizică bine strunită, educația serioasă de acasă, marile întâlniri cu oameni de valoare (N. Steinhardt, Andrei Pleșu etc.), influența, exemplul personal dat de fratele său mai mare, Toma, toate acestea s-au coagulat în dorința de eliberare. A evada din corsetul unei societăți calibrate pe uniformitate, pe o egalitate de șanse prost înțeleasă. Întâmplări și acțiuni individuale, evenimente sociale care jalonau viitorul unei Românie în care lucrurile importante de când lumea nu mai aveau valoare și aceste fațete ale întregului, ale adevărului dur, au făcut ca Veronica Pavel Lerner să fie ceea ce e astăzi.

Scriitoarea și-a petrecut copilăria și tinerețea în București, într-o zonă în care străzi întregi cu case vechi și frumoase intrau rând pe rând sub lama buldozerelor. Născută imediat după Război, într-o familie de intelectuali cu tradiție, Veronica Pavel Lerner a fost nevoită să se adapteze din mers, dar fără să facă concesii. Și-a ales o meserie serioasă, inginer chimist, dar și-a dublat existența materialistă cu bucuria artei, a muzicii, a scrisului.

Printr-o împrejurare, care parcă așa îi fusese hărăzită, a reușit să plece din România în 1981. A emigrat doar fizic, sufletul rămânându-i mereu legat de patria în care văzuse lumina zilei.

Canada? Un fel „eldorado” pentru cei ce nu aveau șansa să iasă din lagărul socialist. Odată ce a ajuns acolo, Veronica Pavel Lerner a luat viața de la capăt. A muncit din greu. S-a adaptat. A învățat că libertatea are un preț. A lucrat în cercetare, în laboratoare celebre din Canada, a avut rezultate uimitoare și a fost recunoscută de forurile științifice internaționale. În momentele de regăsire cu sine, scria, și încă mai scrie. Veronica Pavel Lerner își scrie cărțile în limba română. A publicat și în presă, în România, încă din deceniul șapte a semnat articole de speclitate în reviste de gen. În Canada fiind, a descoperit sau a fost descoperită de cei care coordonau revistele editate în limba română, printre care și *Observator* din Toronto. Aici, va susține o rubrică specială.

După 1989, întră în legătură cu scriitorii din țară dar și din diaspora românească, devine un Nume, cititorii îi apreciază textele și notorietatea de scriitor i se consolidează.

Deși nu și-a propus niciodată să ajungă scriitor, Veronica Pavel Lerner este azi scriitor în sensul clar al cuvântului. A publicat zeci de texte în reviste diverse, a scris și publicat cărți interesante.

În spirit de glumă, cred, undeva în spațiul interviului acordat scriitorului Nicolae Băciut, spune că ... deși s-a născut într-o casă cu bibliotecă plină de cărți celebre, pe când era copil, nu adora să citească. Prefera pianul. Pofta cititului i-a venit de-a lungul timpului și când a ajuns în Canada a constatat cu uimire că citise, până atunci, mult mai mult decât colegii ei de muncă, prietenii, cunoștințele. Așa se face că și-a propus să scrie, să lase mărturie despre ceea ce știa cel mai bine.

„ Orice scriitor, indiferent de naționalitate, scrie inspirat de propriile trăiri din realitatea în care se află”, spune Veronica Pavel Lerner într-un cotext, în carte, și așa și este.

Cartea-interviu apărută la Editura Vatra Veche vine să confirme un statut social, o biografie interesantă și care, la urma urmei, este o poveste de succes în care eroina îndrăznește, reușește să cucerească lumea prin modul său firesc de A fi.

Relația dintre Editura Vatra Veche și mai ales dintre revista *Vatra veche* și scriitoarea Veronica Pavel Lerner este una care se bazează pe încredere, pe respect și bucuria unei prietenii culturale care nu ține cont de reperele geografice.

MELANIA CUC

Cărți care trebuie citite

E dreptul meu să știu adevărul!

Cu un titlu de carte ce te duce cu gândul mai degrabă la aventura basmului, fantasticului cu tușe orientale, volumul *Simbad corăbierul*, ai cărui autori sunt Francisc Păcurariu și Tudor Păcuraru, este o proiecție cu locuri și oameni care au făcut Istorie, în vremea războiului-rece. Trecute prin filtrul timpului, dar fără să le deformeze în rolul lor socio-istoric, întâmplările povestite în cartea de față, conțin, în parte, pagini care au stat mult timp în dosare cu mențiunea „strict-secret”.

Simbad corăbierul este o carte structurată pe dialogul aparent lejer, dintre două persoane (personalități) care se cunosc suficient de bine pentru ca interferența dintre idei să se facă spontan, cu ușurință, dar fără să se scape din vedere momentele cheie ale „aventurilor” prin care „Simbad” - în speță, diplomatul Francisc Păcurariu, trecuse, așa cum spuneam, în plin război-rece. Dialogul dintre tată și fiu este de-o sinceritate frustă, cu nuanțe filosofice de înaltă ținută intelectuală și care contrastează (dar nu deranjează) cu perioada istorică aparent cenușie, obscură prin care trecea România.

Nu știu ca scriitorul și diplomatul de carieră Francisc Păcurariu să fi ținut un jurnal personal în anii în care a fost la „post” la o seamă de ambasade ale României, pe atunci România fiind integrată și etichetată ca componentă sigură, dură a „lagărului socialist”. Privind în urmă, cunoscând bine opera sa, personal nu cred că, înafară de însemnările de autor care au dus la scrierea celebrului roman *Labirintul*, la volumele de poezie modernă pentru timpul acela, la cartea document-istoric *Români și unguri, de-a lungul istoriei* etc. etc., nu știu ca Francisc Păcurariu să fi ținut un jurnal clasic. Om de cultură în adevăratul sens al cuvântului, absolvent al Facultății de Medicină din Cluj, cu ținută verticală, poliglot și având harul observației și al scrisului, și-a dedicat viața diplomației române. După toate sursele, Francisc Păcurariu a acționat mereu cu tact și profesionalism, cu talent de mediator, curajos și

responsabil. A trăit momentele istorice direct, pe muchie de cuțit.

Parte din memoriile sale (scrise sau nescrise) se regăsesc aici, în volumul *Simbad corăbierul*. Sunt povestiri pe care, dacă ai prins a le citi, nu lași cartea din mână, până nu ajungi la ultima filă.

În conflictul mondial din perioada aceea, de amenințări serioase cu bomba atomică, cu escaladarea conflictului dintre Est și Vest, echilibrul negocierilor politice dintre coloșii momentului înarmați până-n dinți părea a fi imposibil de realizat. România era ca un soi de punte de legătură, de înfiripare a negocierilor diplomatice și care, până la urmă, au făcut să fie evitată o catastrofă.

Într-un conflict cum ar fi fost cel care se prefigura, nici comunismul, nici capitalismul nu ar fi avut șansă de supraviețuire. Diplomația românească, prin intervenția și relațiile umane ale câtorva diplomați, printre care și Francisc Păcurariu, a avut un rol activ, benefic, un rol ce nu poate fi contestat, indiferent de orientarea și timpul politic.

Martor direct al evenimentelor din Ungaria din anul 1956, Francisc Păcurariu „povestește” cu detașarea care se datorează trecerii timpului (de la contrarevoluția maghiară), redă întâmplările, în tușe sigure, conturând un rezumat simplu, pe înțelesul nostru, al celor care nu am avut toate informațiile „la cald” sau am primit datele distorsionat. Un rol important în derularea acestui „film” îl are și Tudor Păcuraru, care pune întrebări „incomode” sau vine cu detalii în oglindă, preluate din datele oficiale, din presa vremii. Francisc Păcurariu percutează, își amintește în detaliu fapte memorabile pentru Istoria Europei. Dar dialogul, așa cum îl citim în aceste pagini, este rezultat al memoriei fascinante a lui Tudor, care nu a lăsat ca vremea și evenimentele să-i ștergă din minte toate discuțiile pe care le-a purtat cu părintele său, pe vremea când acela mai era în viață. Tudor nu a lăsat să-i scape niciun detaliu din ceea ce Francisc Păcurariu i-a povestit cu atâtea și atâtea ocazii. A înregistrat nu doar decorul în care au avut loc întâlnirile, o grădină de vară boemă etc., dar și gesturile, starea de spirit a tatălui său, care retrăia amintirile, în confesiunea pe care i-o făcea fiului său.

Multe dintre întâmplările ale căror personaj principal sau martor la prima mână este chiar ambasadorul Francisc Păcurariu îi sunt cunoscute fiului său, de aici și acuratețea redării.

Tudor își amintește de o întâmplare din copilărie, de pe vremea când tatăl său era la post la Ambasada României din Argentina. Aici, amintirile interferează, dau veridicitate cazului. Conflictul dintre Ambasadă și grupul de foști legionari, care se refugiaseră din România în America Latină. Să nu uităm că era imediat după Război și răzburările de tot felul erau reale, nu filă de roman.

Subiectul acesta face obiectul următorului capitol al cărții. Povestirea are toate ingredientele pentru a fi excelentă, dar nu este doar literatură bună, este realitate. Întâmplări adevărate, cu spioni, cu ucigași de profesie, cu viața familiei Păcurariu trăită cu suflul la gură. Francisc Păcurariu ambasadorul, conștient de rolul pe care îl avea, își făcea datoria în fața Istoriei. Spun vorbe mari? Poate sunt un pic subiectivă doar, dar nu voi intra în detalii, decupând scene demne de-a fi reținute în galeria diplomației de elită, și în care Francisc Păcurariu și-a făcut numai datoria.

Cartea de față a fost scrisă pentru a fi citită și eventual comentată, tema fiecărui capitol în parte constituind parte din eșafodajul pe care s-a ridicat, din genunchi, în picioare, România. Apoi...s-a prăbușit ca un castel din cărți de joc udate de ploaie.

Sunt aici povestiri fascinante, →

MELANIA CUC

Autori mureșeni

Elena Cristea

ELENA CRISTEA s-a născut la data de 18.01.1959, în comuna Băgaciu, jud. Mureș. A absolvit Liceul Sportiv „Bolyai Farkas” din Târgu-Mureș în 1978.

În timpul liceului, a jucat baschet în divizia școlară și în anul 1975 a fost jucătoare de divizia A la Clubul Sportiv Universitar Târgu-Mureș.

A fost componentă a Lotului Național de junioare între anii 1974 – 1976.

După terminarea liceului, a jucat la Comerțul Tg. Mureș, Divizia A, între 1978 – 1989.

S-a căsătorit în 1978 cu Aurel Ionel Cristea și au împreună o fiică.

Din anul 1978 a devenit angajată a I.C.S.M.I. – Întreprindere Comercială de Stat Mureș – Mărfuri Industriale.

S-a specializat în domeniul comerțului.

A absolvit Universitatea ”Lucian Blaga” din Sibiu - Facultatea de Științe Economice, fiind licențiată în științe economice, domeniul administrarea afacerilor.

În 1991, a înființat firma proprie SC IMPEX ROM-ELEN SRL Tg.Mureș, unde își desfășoară activitatea până în prezent.

Volumul **MĂRTURISIRI PE CORD DESCHIS** reprezintă debutul absolut, autoarea nepublicând deloc înaintea acestei cărți.

A fost încurajată să scrie de poetul târnăvenean Dumitru D.Silitră, care i-a marcat destinul literar.

→ personaje și fapte reale care pun carne pe oasele unor vremuri de care, vrem sau nu vrem, e musai să ne amintim, asumându-ne greșelile dar și reușitele, așa cum au fost, păstrând proporțiile.

De fapt, nici nu sunt „povestiri”. Sunt destăinuirii, sunt spovedania unui Om care nu a reușit să spună Totul în timpul vieții.

Legătura de sânge dintre cei doi coautori face ca scriitura cărții să fie mai mult decât agreabilă. Cu un spirit de detectiv inteligent, Tudor Păcuraru pune întrebările care au menirea de-a potența destăinuirea lui Francisc Păcurariu. Una peste alta, cartea are farmec, deși întâmplările la care se face referință sunt la limita dintre viață și moarte, personaje, politice, de la nivel înalt, din ambele tabere, capitaliști și comuniști, fac un joc nu o dată de cacealma, caută punctul slab al adversarului, lovesc sub „centură”...

În acest context istoric, de după al Doilea Război Mondial, rolul diplomatului Francisc Păcurariu este extrem de important pentru România, pentru Patrie, și nu este vorba aici despre clasa și perioada politică, comunistă, ci despre fibra Națiunii Române.

Povestirile, ca într-un tir de foc încrucișat, între cei doi, tată și fiu, chiar dacă în parte sunt rodul unui dialog din amintire, odată ce au fost adunate și publicate între două coperte, devin piese de rezistență,

detalii care lipseau dintr-un puzzle pe care au încercat, și încă mai încercă, să-l completeze istoricii și pseudoistoricii zilei.

Cartea *Simbad corăbierul*, cu o grafică elegantă, într-o ediție îngrijită de scriitorul Nicolae Băciuț (cel care semnează și Postfața), a apărut recent la Editura Vatra Veche din Târgu Mureș, ca un semnal nu doar literar, ci și politic-istoric, de restabilire a valorii umane și profesionale a unui scriitor care, deși aflat în epicentrul evenimentelor politice din perioada comunismului dur, a știut să-și păstreze verticalitatea, să-și servească Țara cu demnitate.

Francisc Păcurariu, cu marele poet spaniol Rafael Alberti,

Scriitor de prim eșalon, diplomat impecabil, Francisc Păcurariu și-a câștigat dreptul de-a fi personalitatea al cărei centenar nu poate trece neobservat. La începutul anului 2020, se împlinesc 100 de ani de la nașterea sa.

Francisc Păcurariu își are rădăcinile la Teaca, județul Bistrița-Năsăud, peste deal de satul meu, Archiud. Teaca, satul pe care l-a nemurit în romanul său *Labirintul*.

Eu l-am văzut pe uriașul Francisc Păcurariu, pentru prima oară, în ograda părinților săi din Teaca, pe când eram prea mică pentru a descifra alfabetul și a ști ce înseamnă să fii ambasador și scriitor. În răstimp, i-am citit cărțile și m-am mândrit cu numele său.

L-am revăzut după mulți, mulți ani, în casa familiei Păcurariu din strada Heleșteu.

M-a fascinat statura, privirea cu care căuta să vadă dincolo de ceea ce afișa persoana din fața sa. Mi-a oferit, cu autograf, generos, ultimele cărți care îi apăruseră (*Români și maghiarii, de-a lungul istoriei și Solstițiul de iarnă* (poezie)). Apoi, într-o vreme, pe când mă grăbeam să ajung la redacția în care lucram (la Casa Presei din București), uneori, diminețile devreme, îl vedeam de departe pe aleile din jurul Parcului Herăstrău, cu pălărie și baston, plimbându-se gânditor.

Sunt imagini care mi-au rămas ca un semn că nimic în viață nu e întâmplător.

Scriitori mureșeni în dialog
Viorica Feierdan
„Scrișul se transformă odată
cu mine”

REPERE BIO-BIBLIOGRAFICE

Născută la data de 26 iunie 1964 în localitatea Jidvei din județul Alba, Viorica Feierdan a studiat la Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca, și a absolvit Facultatea de Psihologie și Științele Educației, promoția 2008. A debutat publicistic în 5 iunie 2001 în cotidianul "Cuvântul liber" – cu poezie iar debutul editorial a avut loc în caelași an când a tipărit volumul „O picătură din toate” , Editura Tipomur, Tg.Mureș 2001. Alte cărți publicate: „Semnături pe pleoapa amurgului” – versuri, Editura Tipomur, 2004 ; Poemele soarelui – versuri, Editura Nico 2007 ; Mireasa din smarald – roman, Editura Nico, 2007 ; Fiica nopții – roman, Editura Nico, 2008 ; Până la capăt – roman, 2010 ; Nimic despre curcubeie – versuri, Editura Nico 2011 ; Flăcări în tandem – versuri, Editura Nico, 2013 ; Anankan – roman, Editura, Nico 2014 ; Preziceri roase de carii – versuri, Editura Nico, 2016. Se află în pregătire volumul de versuri Inima din podul casei.

În ultimii ani a participat la mai multe concursuri literare unde a obținut mai multe premii: Premiul Juriului la Concursul de Creație Literară "Elena din Ardeal"- Târnăveni 2001; Premiul "Domnilor, eu sunt poet și vreau să-mi adun material" la Concursul de Creație Literară "Elena din Ardeal" Târnăveni, 2002; Premiul Editurii "Teora" la Festivalul de Poezie "Romulus Guga" Tg.Mureș 2001; Premiul II al Studioului Teritorial de Radio Tg.Mureș – la Festivalul de Poezie "Romulus Guga" Tg.Mureș , 2003; Premiul "Lăzăr Lădăriu" la Concursul de Poezie religioasă "Credo" Tg.Mureș 2002. Premiul Revistei "Miscarea literara" la același concurs in 2003; Premiul II la Concursul Național de Poezie "LA PORȚILE VISULUI", Reghin 2003; Premiul Ziarului județean "Cuvântul Liber" la Concursul Național de Poezie "LA PORȚILE VISULUI", Reghin 2004 și (sub pseudonim) Alecu Brad – Premiul Fundației "Vasile Netea", 2004; Premiul Revistei "Ambasador" și al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Tg.Mureș la Concursul Național de Poezie "LA PORȚILE VISULUI",

Reghin 2004; Premiul Studioului de Radio Tg.Mureș la, Festivalul de Poezie Religioasă « Credo » Editia a V-a 2005; Premiul Ziarului « Cuvântul liber » – Concursul de poezie « Prima iubire » Reghin 2006; Marele Premiu al Festivalului, secțiunea Manuscrise – Concursul de creație literară « Prima Iubire » Reghin, 2008.

Liliana Moldovan (L.M.) : – Într-un volum de critică literară, Daniela Moldoveanu, scria că poeziile celor mai cunoscute autoare din România secolului trecut au un evident caracter confesiv. Se mai regăsește oare această dimensiune confesivă în poezia feminină a zilelor noastre?

Viorica Feierdan (V.F.) : – Când spui cuvântul „feminin”, spui sentimente. Stările de prea-plin se contopesc cu harul și se revarsă spre public sub forma artei. De-a lungul timpului acest element s-a păstrat fiind unul dintre motivele de bază ale creației poetice. Scriem pentru a ne confesa celorlalți, pentru a primi atenția lor, pentru a primi acceptarea faptelor, a existenței personale, pentru a fi împreună. Uneori scriem pentru a sublinia propria soluționare a stărilor prin care trecem, pentru a învăța, pentru a preveni. Pentru că fiecare vers este o plămuire ce trece prin adâncul sufletului, da!, ne confesăm! De luat în considerare este felul în care alegem să facem acest lucru. Aici intervine educația în domeniul scrisului, care ne pune la dispoziție metafora, imaginea, sugestia, comparația etc. Se formează „amprenta personală” care poate duce la succes. Evidențiem totodată rigoarea autorului și știința cu care comunică cititorului starea sa preschimbata în mesaj și sublimată în cuvânt ales cu inima și gândul.

L.M. : – Desigur, despre fenomenul poetic contemporan am putea vorbi la nesfârșit, ce părere aveți despre apetitul publicului actual pentru cartea de poezie?

Viorica Feierdan

V.F. : – Școala ne-a format până la un moment dat la unison. Vreau să spun că în această perioadă ne-am însușit știința cu privire la scris și citit, la citit mai ales, gest care ne-a marcat copilăria reflectându-se în propria existență. Am vorbit ca în cărți, am jucat rolurile celor din cărți, ne-am însușit fapte, întâmplări și ne-am ales exemple de viață. La maturitate unii dintre noi citim în continuare cu drag și credem în instruirea zilnică prin citit, indiferent ce fel de lectură ne alegem. Pentru mine a citi poezie este o necesitate mai ales că acest lucru l-am făcut pentru a-mi îmbunătăți propria creație. Apoi am transformat cititul în terapie, în refugiu, în bucuria exprimării către ceilalți. Prin scris m-am descoperit, m-am completat, m-am înălțat și dacă îmi permiteți să fac o imagine a apartenenței mele poetice la acest zbor spre înaltul spiritual, voi spune că o aripă a mea este scrișul și cealaltă este cititul. Trăiesc printre numeroși zburători la fel ca mine și uneori chiar declarăm că mai benefic este să citești versuri într-o carte întrupată, pe care s-o pui sub pernă în liniștea nopții, decât să lecturezi de pe tabletă. Parcă așa ești mai aproape de suflul poetului care se împarte.

L.M. : – Cum a fost receptat de prieteni, de cititori dar și critică primul volum de versuri pe care l-ați publicat?

V.F. : – M-am format în cadrul unui cenaclu literar care a avut în componența sa oameni de cultură, profesori de literatură, jurnaliști consacrați. Ulterior am cunoscut personalitățile la nivel de județ în domeniul scrisului, jurnalismului, mass-mediei. Am ascultat, am învățat, am urmat sfaturile lor și când a venit spre mine propunerea de a ieși cu primul volum știam ce am de făcut. Prietenii s-au bucurat. Cei cu care eram în cenaclu știau deja ce scriu, ce subiecte aleg și care este stilul de prezentare. Noi priveam aceste ieșiri pe piață cu un oarecare profesionalism. Cititorii sunt cei care au dreptul la ecou.→

LILIANA MOLDOVAN

Critici nu au existat și la orice prim volum nu vor exista. Vor exista sfaturi, păreri, impresii, dar nu critici. Acest lucru l-am învățat. De aceea nu voi critica niciodată un prim pas făcut de cineva cu o carte de versuri. Și nici nu este necesară o critică la acest nivel pentru că din propria experiență știu că autorul este cel mai exigent critic asupra propriei creații. El este cel care alege nivelul exigenței în propria muncă. Singurele spații în care ne-am comparat au fost concursurile de poezie la nivel de județ. De asemenea știu că după ce treci de primul volum, începi să scrii altceva, iar după al doilea...ești altceva și așa mai departe. Scrisul se transformă odată cu tine, se maturizează, suferă, se bucură, se încrâncenează, sfătuiește, se umple de nostalgii, dă soluții de viață.

L.M. : – Există autori de poezie care urmează linia tradițională a discursului poetic dar și poeți cu vers criptic, care oferă texte lirice opuse fenomenologiei obișnuite de creație. În ce categorie s-ar încadra poeziile compuse de dumneavoastră?

V.F. : – Aceasta este o întrebare pe care am citit-o de mai multe ori și cu greu m-am hotărât să-mi spun o părere. Poezia mea este lirică în primul rând pentru că descrie sentimente, păreri, frumusețile care mă înconjoară. Vreau să fiu înțeleasă de oricare dintre cititori și atunci mă aliniez pe elementele specifice unei vieți simple, unanime. Dar nici nu vreau să pierd din vedere cerințele în care se încadrează poezia modernă, actuală. De asemenea aș afirma că poezia mea este meditativă pentru că uneori pun probleme ale existenței mele și a altora, dezvăluind răspunsuri și soluții. Am vrut mereu ca poezia pe care o scriu să vorbească despre viață și nu să fie o descriere frumoasă și plăcută a ceva ireal. De aceea nu am folosit versul criptic. Pot, poate orice poet cu puțină experiență, să scrie poezie ermetică sau altfel, dar eu nu am ales acest fel de exprimare. Nu rezonază cu felul meu de a fi și nu mi-am propus să-l supun pe cititor la un examen cu ghicitori. Aș vrea ca după ce citește poezia mea, cititorul să se ducă la muncă fluierând melodia de la radio, sau să facă pași de dans pe alee...

L.M. : – Ce loc ocupă fericirea în viața unei autoare de poezie?

V.F. : – Nu am scris niciodată sub influența întâmplărilor negative. Din contră, muza m-a inspirat în starea de bine, de fericire, de împlinire. Așa este felul meu de a fi: o persoană veselă, optimistă, plină de bună dispoziție, împrăștiind toate acestea în jurul meu. Așa m-am reflectat și în creația mea. Am absolvit o facultate de psihologie și bineînțeles că acest lucru m-a completat și din punct de vedere literar.

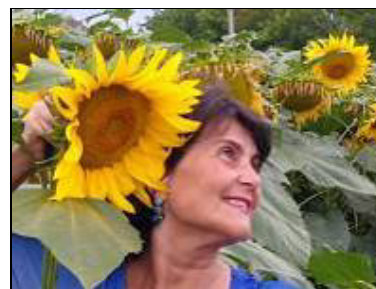
Obişnuiesc să spun că stăpânesc rețeta fericirii: fiind scriitor și poet am cuvintele la mine, fiind psiholog știu ce să spun, având experiența vieții și a profesiei în relații cu publicul știu ce vrea lumea să audă. În viață trebuie să dai exemplu bun. Oamenii au nevoie de pozitiv pentru a putea trăi. De aceea nu mă dau înapoi niciun pas pentru a înfrumuseța clipa mea și a celorlalți.

L.M. : – Cum arată această vară în versurile pe care le scrieți?

V.F. : – Ce este o vară? Ce poate fi o vară pentru un suflet de poet? Culoare, zâmbet, îmbrățișare, clinchet de picături pe pervazul ferestrei, speranță, iubire, zenit...noapte cu Lună Plină, cântec, șoaptă... Vara poate fi cuibul care te încarcă cu energii pozitive transformându-te într-un rug.

O poezie nu descrie vara, un volum întreg nu descrie vara și nici o bibliotecă întreagă nu poate face acest lucru. Dar un suflet de poet încărcat cu frumusețe poate s-o facă. Iată „o picătură din toate”:

VREAU
Vreau
Să stau țepăună!
Portocalie...
Sau cărâmieze...

În sufletul unei țigle.
S-ascult
Mângâierea ploii de vară,
Ritmică, nocturnă.
Vreau
Să mor de lene!
Îngustată de-atâta galben,
De coacere
Și arșiță pătimașă,
În fânul cosit.
S-ascult
Cântecul existențial
Al greierilor
Metalizați.
Și mai vreau
Să încolțesc
În pumnul tău strâns,
Să-ți impresor timpul
Și uitarea de peste zi.
(12.04.2012 din volumul „Flăcări în tandem” 2013)

L.M. : – Cât timp zăboviți asupra unei poezii? Scrieți spontan, lăsați versurile să se scrie aproape singure sau reveniți, corecțiți, modificați? Cât timp v-a luat publicarea ultimului volum pe care l-ați lansat pe piața editorială?

V.F. : – La început a fost ideea ca o flacăra care s-a aprins și m-a obligat să o deslușesc.

Apoi am scris un mic rezumat, apoi am adăugat cuvinte frumoase, apoi am îmbrăcat cu semnificații și trimiteri către cititor, apoi am construit versul, apoi am stropit cu figuri de stil pentru a da valoare... metafore, epitete, comparații, personificări, apoi am gustat concentrația de gramatică, apoi n-am dormit o noapte, apoi m-am chinuit să dau un titlu! Ultimul volum, care nu este ultimul pentru că vine altul din urmă, mi-a luat atâta timp cât a fost necesar să adun poeziile într-un document, să le verific, să găsesc imagini pentru coperta I și IV, să aleg un motto.

La fel cum face florăreasa un buchet frumos de flori...Iar editurile ne așteaptă cu brațele deschise!

Scena

Zeno Fodor

Omul ideilor trăite... în TEATRU

Sunt oameni despre care trebuie să scrii, oameni care au amprentat Instituții, Conștiințe, Parcursuri... Despre un asemenea OM, închinăm aceste rânduri. Zeno Fodor este unul dintre acei erudiți ai Teatrului românesc care au avut șansa de a fi remarcați prin reflecțiile lor despre acest inepuizabil univers. Eleganța și coerența stilului său intelectual aduc de fiecare dată stabilitate, profunzime, trăinicie, pasiune..., generând în conștiința receptorului nevoia de mai mult. Maestrul Zeno Fodor, acum aflat la 85 de ani, a făcut, face și-i dorim să facă încă multă vreme... TEATRU. Surprinzător?! Deloc. Rămâne la fel de activ în viața teatrului, cea a faptelor de artă dramatică autentică. Fiindcă viața domniei sale se contopește cu viața teatrului. Nu-și risipește vremea în dispute zadarnice despre opinii, trăiri, dificultăți care nu au de-a face cu scena. A fost pariul său cu scena dramatică, pe care l-a câștigat...

De când îl cunosc, tot timpul mă uluiește cu setea nesfârșită pentru viața teatrală.... Treptat, m-am lăsat învăluită în fascinația actului dramatic. Vasta sa cultură, profunzimea ideilor, nevoia de a împărtăși... Zeno Fodor rămâne un inconfundabil romantic. Fiindcă, nu-i așa?!, teatrul rămâne un refugiu aflat la granița propriei sale conștiințe.

Destinul teatral al maestrului începe aproape concomitent cu istoria Teatrului Secuiesc din Târgu-Mureș (actuala secție maghiară a Teatrului Național) înființat în anul 1946. De atunci a început să joace teatru ca amator, împrietenindu-se cu câțiva excepționali actori, deveniți *monștri sacri* ai epocii, precum: Kovács György, Delly Ferenc, Kőszegi Margit și mulți alții. *De la ei, și de la marele regizor Tompa Miklós, am învățat ce înseamnă etică și disciplină teatrală, respect față de Teatru (cel cu T mare) și de spectatori* - mărturisește domnia sa.

A absolvit în 1958 Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” din București (actuala Universitate Națională de Artă

Teatrală și Cinematografică), secția de teatrologie-filmologie. Încă din anii studenției scrie primele cronici de teatru și realizează prima traducere a unei piese.

Activitatea profesională o începe în calitate de secretar literar la Teatrul de Stat din Oradea, unde existau două trupe de un mare potențial artistic: cea română condusă de Radu Penciulescu, cel care tocmai realizase spectacolul *Ciocârlia* și cea maghiară condusă de legendarul Dr. Gróf László. Aici a legat prietenii trainice cu Radu Penciulescu, Dan Alecsandrescu, Valeriu Moisescu, Stelian Vasilescu, Valeriu Grama, Dorel Urlățeanu, Ricardo Colberti, Ion Marinescu, Vera Varzopov, Constantin Adamovici, iar de la secția maghiară cu Szombati Gille Ottó, Halasi Gyula, Gábor József, Cseke Péter, Dukász Anna etc. Acolo, la Oradea, învață pe viu cum se naște un spectacol.

Între oamenii de teatru, Zeno Fodor a fost și rămâne *eruditul devotat*, așa cum Gheorghe Harag este *regizorul*, sau cum Romulus Guga este *dramaturgul*, ca să mă refer la doi dintre cei mai buni prieteni ai săi. La Teatrul din Târgu-Mureș, unde s-a transferat în 1962, la înființarea secției române, a lucrat timp de 23 de ani ca secretar literar. În tot acest timp, a avut șansa să lucreze cu nume mari, regizori și actori:

Zeno Fodor și Nicu Mihoc

Gheorghe Harag, Liviu Ciulei, Dan Micu, Alexa Visarion, Constantin Anatol, Eugen Mercus, Mihai Dimiu, Ion Fiscuteanu, Mihai Gingulescu, Cornel Popescu, Ștefan Sileanu, Florin Zamfirescu, Fana Geică, Aurel Ștefănescu, Vasile Vasiliu și mulți alții...

Din 1985 până în 1997, este nevoit să facă un ocol profesional, în urma unei dispoziții de Partid, ajungând la Teatrul de păpuși din Târgu-Mureș (căruia el îi va schimba numele în Teatrul pentru copii și tineret *Ariel*), mai întâi ca secretar literar, apoi, din 1991, ca director. Majoritatea intuițiilor și aspirațiilor sale valorice trebuiau transformate în proiect managerial. Breasla păpușarilor îl primește cu mare dragoste și timp de două legislaturi este delegat al păpușarilor români în Consiliul Uniunii Internaționale a Marionetiștilor. Revine prin concurs ca director general la Teatrul Național Târgu-Mureș și timp de 3 ani, cu muncă asiduă, dăruire, pasiune, creativitate reușește să dea instituției un adevărat profil de Teatru Național. A fost dovada incontestabilă a preocupărilor sale convertită estetic discret, curat, respectuos. O amprentă a individualității sale specifice.

Zeno Fodor este, nu în ultimul rând, umanistul a cărui învățătură a devenit cordialitate și care din cărți și-a construit o cetate căreia îi poți deschide porțile cu sentimentul că ești nu numai așteptat, dar și chemat. Timp de 20 de ani (1980-2000)→

DANIELA GÎFU

a fost și profesor la Universitatea de Artă Teatrală din Târgu-Mureș, unde a predat cursuri de Istoria Teatrului Universal, Management Teatral și Cultură Cinematografică, știind să fiină pasul cu așteptările studenților, cu vremurile, punându-se în slujba tuturor aceluia ce nu uitau de principii. A publicat aproximativ 2000 de cronici și studii teatrale și cinematografice, a tradus aproximativ 50 de piese de teatru (multe dintre ele fiind montate la diverse teatre din țară sau publicate la editurile Eminescu, Unitext, Viitorul românesc, Lyra, Nico). Mărturie a trăirilor sale pentru și prin teatru rămâne volumul „Teatrul românesc la Târgu-Mureș. 1962-2002” care păstrează vie amintirea prietenilor săi, mulți plecați deja să încante Scena Îngerilor.

Destinul maestrului se împletește cu istoria Teatrului din Târgu-Mureș. Ca o încununare a vieții sale dedicate acestei instituții, cu ocazia evenimentului aniversar *50 de ani de la înființarea secției române a Teatrului Național din Târgu-Mureș* (10 noiembrie 1962) Zeno Fodor a publicat o colecție de 50 de fragmente¹ trăite pe viu, în culisele sau pe scena teatrului târgumureșean. Mereu, o invitație la teatru!

Acest încântător Om este pentru noi toți un dar ceresc, o enciclopedie elegantă, barocă, complexă, desăvârșită. O enciclopedie pe care o ai pe noptieră, o răsfoiești iar și iar și ea rămâne la fel de imprevizibilă, de tainică, de nemuritoare. Se trezește în fiecare din noi, cei care l-am cunoscut, permanent senzația de experiență a unei cunoașteri directe, neintermedate și autentice. Mărturia faptului că rolul său în viața teatrală a fost pe deplin împlinit vine în anul 2004, când a fost distins cu *Ordinul „Meritul cultural” în grad de Ofițer*, apoi, în 2014, cu *Premiul UNITER pentru întreaga activitate*.

Zeno Fodor a publicat în cursul acestui an, la Editura Vatra veche, o carte dedicată regizorului Dan Alecsandrescu. Acum lucrează la alta, închinată actorilor Marinela și Cornel Popescu și mai are pe „șantier” câteva piese care urmează să fie traduse.

Zeno Fodor rămâne fidel apărării lumii teatrale...

¹ Zeno Fodor, *50 de ani în 50 de secvențe*, Ed. UArtPress, Tg. Mureș, 2012.

Teatrul Național Târgu-Mureș

Prima premieră a stagiunii nr. 58
„Take, Ianke și Cadâr”
 reînvie farmecul interbelicului,
 în formulă modernă

Compania „Liviu Rebreanu” a Teatrului Național Târgu-Mureș are bucuria de a vă anunța prima premieră a Stagiunii 2019-2020: **„Take, Ianke și Cadâr”** de **Victor Ioan Popa**, în regia lui **Nicu Mihoc**.

Piesa lui Victor Ioan Popa va delecta publicul cu farmecul său și va oferi un nou reper de umanitate într-o societate care prea des se grăbește să acuze înainte să încerce să înțeleagă și poziția aproapelui său. Dragostea va învinge în cele din urmă? Rămâne de văzut în varianta propusă de Compania „Liviu Rebreanu” a Teatrului Național Târgu-Mureș. Clasicii literaturii dramatice române au un loc permanent în repertoriul Companiei, iar punerile în scenă reactualizează, în versiune contemporană, temele care și-au păstrat caracterul universal și continuă, prin prospețimea și forța mesajului lor, să provoace publicul de azi la reflecție, să îl emoționeze și să îl apropie de arta teatrală.

Din distribuția spectacolului fac parte actorii **Liviu Pancu** (Take), **Dan Rădulescu** (Ianke), **Costin Gavază** (Cadâr), **Cristian Iorga** (Ionel), **Loredana Dascălu** (Ana), **Csaba Ciugulitu** (Ițic) și **Cristina Holtzli** (Baba Safta). Regia îi aparține lui **Nicu Mihoc**, scenografia este realizată de **Horățiu Mihaiu**, iar regia tehnică este asigurată de **Teodora Crăciun**.

Premiera spectacolului va avea loc **joi, 3 octombrie, ora 19.00, la Sala Mare**, iar următoarele reprezentații vor avea loc **duminică, 6 octombrie și joi, 17 octombrie, ora 19.00, la Sala Mare**. Spectacolul este recomandat persoanelor cu vârsta peste 14 ani!

Următoarele premiere ale stagiunii nr. 58 vor fi: **„Săraci”** de **Lucy Thurber** (regia **Rareș Budileanu**) în data de 16 octombrie, la Sala Mică; **„Constantin”** de **Alexandru Popa** (regia **Tudor Lucanu**), la Sala Mică; **„Macica (uter)”** de **Maria Wojtyzsko** (regia **László Bocsárdi**), la Sala Mare și **„Marte”** de **Marius von Mayenburg** (regia **Bobi Pricop**), la Sala Mare.

SĂRACI

de Lucy Thurber

Textul american oferă o problematică universal valabilă a unei familii modeste care se luptă cu neajunsurile, problemele tipice de familie, dorințe de evoluție, scăpare sau acceptare a ceea ce li se întâmplă: un tată alcoolic violent cu momente de reală pocăință, o mamă care ține în mână destinele tuturor (chiar și al celorlalte personaje adiacente familiei), un fiu (adolescent) supradotat care vrea să meargă mai departe, o fiică și ea supradotată dar prea mică să scape din orașelul provincial în care trăiesc, un unchi (polițist) care umblă după fustele verișoarei (mama), o soție (a polițistului) care încearcă să salveze aparențele și căsnicia și o proaspătă absolventă de universitate/ profesoară care vrea să-l ajute pe fiu să evolueze în dezvoltarea lui.

Distribuția:

Martha - Anca Loghin
 Herb - Mihai Crăciun
 Billy - Daniel Vișan
 Rachel - Larisa Dobrin
 Louie - Ștefan Mura
 Gloria - Alexandra Moldovan
 Ellen - Laura Mihalache
 Billy (după 25 ani) - Rareș Budileanu
Regia artistică: Rareș Budileanu
Scenografia: Anna Kupás
Traducere realizată de studenții Masteratului de Scriere Dramatică, Universitatea de Arte Târgu-Mureș: Selma Dragoș, Andi Gherghie, Carmen Ghiurco, Gabriel Sandu - coordonată și revizuită de lect. univ. dr. Anda Cadariu.

Regia tehnică: Stelian Chițacu
Sufleur: Iolanda Belbe

Data premierei: **16 octombrie 2019**, ora 19.30, Sala Mică
 Spectacol recomandat persoanelor peste 16 ani!

Sevalet RAREȘ KEREEKES

Pictorul Sighișoarei

„Când o lucrare își spune povestea și în alb-negru și color, atunci poți spune că scopul e atins”.

Este opinia artistului plastic Rareș Kerekes născut la Sighișoara, în data de 26 iulie 1982.

Dacă îl întâlnești în atelierul său, în incinta expoziției sau pe stradă, întâlnești de fapt zâmbetul acela larg până la urechi, care îi dă strălucire ochilor și îți transmite energie pozitivă.

Absolvent al Universității de Arte și Design din București, Rareș crede că: **„Pictura este un portativ cromatic, în care Universul modelează prin artist, forma și culoarea, lumina și umbra ~vindecând~ suflete”.**

Domniță medievală (ulei pe pânză 2014)

Artist plastic focusat pe pictură, Rareș Kerekes a studiat la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” din Sighișoara, apoi Colegiul Universitar de Arte și Design, Cluj-Napoca, (2005), Universitatea de Arte Plastice „Ion Andreescu”, Cluj Napoca, (2008), a fost profesor de educație plastică/ vizuală la Liceul Teoretic „Joseph Haltrich”.

Din 2007 este membru al Asociației Artiștilor Plastici Mureș și consilier al asociației.

Din 2009 membru al Asociației „ARTANDHERITAGE”

2012 – 2015 – operator imagine Televiziunea TVH 2.0

2015 – pictură murală Sinaia (<https://artinfonews.ro/rareș-kerekes-pictura-murala-la-sinaia/>)

2016 – excursie de studii în SUA

2017 – profesor, Școala Populară de Arte „Tudor Jarda”, Cluj.

A participat la expoziții de grup prin Asociația Artiștilor Plastici Mureș, UNESCO –

ARTANDHERITAGE și Asociația Localităților și Zonelor Istorice și de Artă din România:

– Leptokaria-Grecia, Byala-Bulgaria, Budapesta-Ungaria; București –

Muzeul Național de Artă al României; Târgu-Mureș – incinta asociației AAP; Brașov-Reduta;

Sighișoara – „Casa cu cerb” și Muzeul cu ceas; Cluj – Galeria de Artă „Diverta”; Hunedoara – Castelul

Corvinilor.

-Expoziții de grup în tabere de pictură la: Nadeș, Șăulia, Râciu, Sovata,

Sighișoara, Sângeorgiu de Pădure, Câmpulung Muscel.

-Expoziții de grup în cadrul Galeriei Elite Prof Art – București – 2012.

-Expoziția „Itinerarii Plastice” – Galeria Irecson, București, 2013.

Zbor deasupra Transilvaniei (ulei pe pânză 2011)

Lucrări în colecții particulare: România, SUA, Japonia, Austria, Germania, Polonia, Canada.

Tabere de pictură:

– Tabăra de creație „THE CITY OF 14 TOWERS AND THE ORDER OF THE DRAGONS”, un proiect sub

egida UNESCO, la care a participat alături de artiști de renume mondial.

– Tabăra de pictură de la Nadeș, Râciu, Sovata, Șăulia, Sighișoara,

Borsec, Mădăraș, Leptokaria-Grecia, „Open Air Art Show” Byala 2011,

2012

Bulgaria.

– Tabăra de pictură „Open Air Art Show” Byala 2012, Bulgaria; Câmpulung Muscel, august 2012, „Apollo”; Sângeorgiu de Pădure, județ Mureș, septembrie 2012.

Rareș a început să picteze de la 10 ani, când ieșea prin cetate schișând în creion, cărbune sau pastel străduțele medievale ale Sighișoarei. Ca tehnică folosește culori de ulei pe pânză în pensulă și cuțit de paletă, mai diluat sau în pastă folosind culori pastelate, spontan, în forță. Ca stil pornește de la figurativ spre abstract, modelând prin culori lumina și umbra, puțin geometrizat. Imortalizează natura în general, modelând-o cromatic, depinde de starea momentului, iar la peisajele citadine adaugă siluete, personaje care fac pictura să prindă viață.

Natură statică (ulei pe pânză 2014)

Are peste 150 de pânze lucrate, distribuite prin diferite galerii din țară și străinătate. A participat la numeroase expoziții personale și de grup, în țară și străinătate, la emisiuni televizate și radio, licitații publice caritabile și case de licitații în București. A reprezentat România de 3 ori: o dată la Edirne, în Turcia și de două ori la Byala, în Bulgaria. Majoritatea expozițiilor au fost la București dar are lucrări și în Muzeul de Artă Contemporană de la Blaj și în Muzeul de Artă Contemporană din Varna, Bulgaria.

„Vă aștept să descoperiți lumea cromatică a sufletului meu” spune Rareș Kerekes, iar lucrul acesta îl puteți face dacă ajungeți în Cetatea Sighișoarei, la „Casa cu Cerb” la Centrul Cultural Româno-German, care găzduiește expoziția sa „Coloris Transilvaniae”.

GABRIELLA COSTESCU

File de istorie a presei mureșene

MAREA TÂRNAVĂ MICĂ

Motto:

*Ce Mare e Târnava Mică
În trecerea-i prin Târnaveni
Și-n fală parc-ar vrea să zică:
Pe-aici sunt ocoși, ardeleni.*

A apărut așteptatul nr. 2 al revistei MAREA TÂRNAVĂ MICĂ, publicație a Cenaclului „Dumitru Silitră”, secțiunea literară a Despărțământului Astra „Gh.Oprean,, din Târnaveni. Spun „așteptata revistă”, într-ucât primul număr a fost un succes, ca prezentare, ca și conținut, ca teme abordate, dovedind că cei care au lucrat la ea, în frunte cu inimoasa doamnă prof. CLAUDIA VODĂ și cu „voluntarul de serviciu” domnul NICOLAE BĂCIUȚ, tehnoredactorul multor reviste din județ și nu numai, au fost oameni inspirați, ce au vrut să arate cum o revistă poate fi un mod de a strânge oamenii în jurul ei, de a susține și promova talente, de a informa comunitatea asupra unor evenimente ce au avut loc, în sfârșit, de a fi o sursă de informații despre viața municipiului Târnaveni și împrejurimi, pentru cei care vor veni în urma noastră.

Acest număr 2 al revistei amintite ne-a depășit toate așteptările și nu fac din asta un compliment gratuit. Am văzut multe reviste, de toate felurile, dar „Marea Târnava Mică” le depășește pe multe, în primul rând prin dragostea și plăcerea cu care a fost scrisă de colaboratorii ei. Ea, revista, are o ținută, o prezentare remarcabilă, asta și grație talentatului artistului plastic RADU IONAȘCU, multitudinii de materiale diverse ce și-au găsit toate loc în paginile sale grație „aranjamentul ” făcut de domnul NICOLAE BĂCIUȚ, are apoi poezii remarcabile, pline de sensibilitate, simțire și infiorare, rod al atâtor poeți talentați pe care îi are Târnaveniul, mare parte din ei membri ai Ligii Scriitorilor-filiala Mureș, aici amintindu-le pe doamnele: VIORICA ȘUTU, FEIERDAN VIORICA, CLAUDIA VODĂ, VANDA ANI, GINA MOLDOVAN, ELENA SĂLĂGEAN, ANCA NICOLETA MICU, ELENA CRISTEA, sighișorencele ANA MUNTEANU DRĂGHICI, COSTESCU GABRIELA, PIROSKA SZEKELI, poeții DU-

MITRU SILITRĂ, AUREL HANCU, RĂZVAN DUCAN, VALER POPEAN, IONEL COVRIG

Am remarcat talentul deosebit al tinerei poete, eleva FULEKI ALESIA și al altor copii de perspectivă în arta poetică, ce vor trebui sprijiniți, cultivați și făcuți cunoscuți pe viitor și prin intermediul acestei revistei.

De asemenea, am remarcat talentul „gazetăresc”, în special al unor doamne profesoare, care au consemnat diverse evenimente petrecute în urbe, ca și proza scurtă, foarte frumoasă a altora din ele: TEODORA SPRÂNCEANU, GEORGETA BUDA, OLIMPIA NISTOR, ALDEA EMILIA, MIRELA DETEȘAN, NEMEȘ ANIȘOARA, BICHIȘ IOANA, a domnilor prof. NICOLAE VICTOR FOLA, NICOLAE ADRIAN HENȚ, etc. etc.

Apoi, revista mai face încă un lucru deosebit și anume, prezintă, spre a rămâne posterității, oameni, fapte, întâmplări diverse ca de exemplu: formația de dansuri JUNII TÂRNAVEI și „isprăvile” acestora, serbări, șezători, datini, obiceiuri din împrejurimi, valori de patrimoniu, oameni de seamă ce fac ceva, acum, pentru comunitate, cum ar fi cetățeanul străin GERHARD RUCK, tinere talente vocale ce promit mult, ALESIA, ANASTASIA, șefele de promoție ale acestui an școlar recent încheiat, eleve de la liceele municipiului și meritoșii lor dascăli.

Nu au fost uitați nici cei mai mici, copii grădinițelor, cu multitudinea de activități mărunte la care iau parte, toate având o mare încărcătură emoțională pe care o dau ei, pentru a bucura sufletele părinților, iar „pagina de creație” face încheierea revistei.

Nu cred că am cuprins aici toate momentele consemnate în această atât de bogată publicație, important este faptul că Târnaveniul are foarte multe talente autentice, poeți, scriitori, artiști plastici, de-acum consacrate, iar altele în devenire care trebuiesc cultivate, susținute și promovate, că urbea aceasta, greu încercată

economic, dar care începe ușor, ușor să-și revină, are evenimente culturale deosebite ce trebuiesc a fi cunoscute acum și a rămâne mai apoi neuitate în viitorime, precum și oameni de talent care să le consemneze, că ea, revista, are deja un colectiv încheiat, inimos, sufletist, bine condus de doamnă prof. CLAUDIA VODĂ.

Am văzut și cercetat multe reviste ale unor ligi, asociații, fundații, societăți culturale, dar cea de față le depășește pe multe din acestea pentru că, în primul rând este scrisă, așa cum am mai spus, cu sufletul, cu dragoste, cu dăruire. Sunt încredințat că o astfel de revistă, ca cea de față, va fi în stare, nu peste mult timp, să închege în jurul ei toată comunitatea culturală a municipiului Târnaveni, căreia să-i de-a un suflu nou, renăscător, să stimuleze și să susțină spre promovare și afirmare noi talente în multe domenii. Pentru asta, ideal ar fi să aibă o anume locație a ei, cu un spațiu suficient de mare pentru expuneri artistice, pentru derularea unelor activități specifice, (lansări de cărți, seri culturale tematice, întruniri cu teme variate,etc)

Mai apoi ar fi nimereit să aibă un program de activitate al ei, persoane cu atribuții clare ce să răspundă de un anumit domeniu și atunci s-ar putea întradevăr coordona o mare parte a actului artistic și mai ales a celui de creație din municipiului prin intermediul și sub patronajul cenaclului și a revistei sale. Afirm cu tărie că toate acestea sunt posibil de realizat, pentru că e cu cine și s-a pornit atât de bine și de promițător.

Important este că s-a pornit, așa cum am spus, bine, cu mare→

MIRCEA DORIN ISTRATE

însuflețire. Trebuie să se mențină acest suflu, ca și spiritul de emulație, coeziunea între membrii echipei de conducere a cenaclului și a revistei și toți cei care produc un act de creație, un act artistic, o valoare, etc, demne de semnalat și de cuprins în paginile ei. E bine ca, prioritar, în revistă, să avem cât mai mult material de creație, bine selectat ce să aibă valoare, ca la rândul lui acesta să de-a valoare publicației. Vă mai recomand să vă bazați-vă și pe sfatul și experiența unor oameni în domeniu, ca domnul Nicolae Băciuț, Răzvan Ducan, Aurel Hancu. Cooptați mai apoi cât mai mulți tineri talentați și promovați-i în paginile revistei pentru a le da imboldul necesar afirmării și, mai presus de toate, vă rog faceți totul din plăcere, cu drag, cu iubire pentru semenii.

Ar fi bine ca oamenii din conducerea municipiului să înțeleagă faptul că, sprijinindu-vă cât mai mult ca să fiți cât mai prezenți în viața culturală a urbei, s-ar despovăra domniile lor de multe probleme ce le au în domeniu, iar câștigul ar fi pentru toți locuitorii acestui colț de lume mereu însetați de cultură, ce au dat lumii oameni de valoare.

Simt că această revistă are potențial, că a prins la masa creatorilor și a cititorilor, că ea îi va aduna laolaltă pe toți aceștia și va fi un punct de reper important pe harta culturală a județului și a țării. Nu ratați momentul acesta, el este al fiecăruia dintre domniile voastre, așa că profitați de el.

Membrii Ligii Scriitorilor- filiala Mureș, din această veche vatră de civilizație românească, sunt cei mai activi și mai serioși membri dintre toți pe care îi avem în filiala noastră, iar prezența lor în paginile acestei publicații este semnificativă. Vă puteți baza pe ei.

Pentru toți cei care sunteți de-acum implicați în scrierea acestei reviste, cât și pentru soarta ei, vă doresc din tot sufletul „VIAȚĂ CĂT MAI LUNGĂ!

Fie ca peste mulți ani, cei care veți răsfoi acest număr și vă veți regășiți în el atunci, să puneți în boaba unei lacrimi toată trăirea, fala și mândria clipei de-acum, iar dacă pentru câțiva dintre domniile voastre se va întâmpla ca acest moment să fi fost chiar începutul drumului spre consacrare, aduceți-vă aminte și de noi cei acum și-aici de față.

Istorie și cultură

LA CASA IANCULUI

Emil Aurel Dandea, un nume prea puțin cunoscut târgumureșenilor până la 1989, deși a fost, în două legislaturi, primarul român cel mai de succes al urbei noastre până în 1945. Despre biografia sa, dar mai ales despre ce a lăsat în urma lui ca primar între anii 1922-1926 și 1934-1937, a conferențiat, la „Casa Iancului”, domnul dr. VALENTIN MARICA un foarte bun cunoscător al celui care a fost omul, avocatul, patriotul, primarul, Emil A.Dandea.

Subiectul prezentat, cu titlul : „Dimensiunea culturală a vieții și opereii lui Emil A. Dandea”, face parte dintr-un nou program cultural, pe care domnul Valentin Marica l-a inaugurat acum, aici, la Casa Iancului din Tg.Mureș, el urmând a fi continuat o mai lungă perioadă de timp, sub alte forme și alte prezentări.

După ce ne-au fost date câteva datele biografice mai importante despre cel care a fost Emil A.Dandea, accentual a fost pus pe prezentarea personalității acestuia, scoțându-se în evidență următoarele: ca om născut în Apuseni, Dandea l-a purtat toată viața în sufletul său pe Avram Iancu, dorind mereu să se asemene cu el; a fost un om onest, dârz, riguros, modest, mereu aplecat spre muncă, binele comunității fiind principala lui preocupare, în acest demers la ajutorat mult vasta sa cultură, moralitatea, trăinicia principiilor de la care nu a abdicat niciodată.

Muncă cinste, și adevăr, a fost principiul pe care l-a aplicat în întreaga lui viață.

Din ceea ce a lăsat în urma lui amintim doar câteva realizări mai deosebite: a ridicat cele două catedrale românești din central orașului, statuile lui Ctin Romanu Vivu și cea a Ostașului Român, Monumentul Latinității, statuia lui Avram Iancu, Palatul Primăriei, Muzeul de Istorie, căminul de ucenici, două școli românești, strandul și arena orașenească. A scos publicația „Orașul”, iar în vremea sa Primăria Tg. Mureș a devenit membru fondator al

ASTREI, implicându-se în multe proiecte culturale. A reușit să stingă toate datorile pe care primăria le avea la diverși creditori.

Pe lângă aceste mari realizări materiale, domeniul cel mai important al activității sale îl constituie valoarea discursurilor pe care Emil A. Dandea le-a ținut în diverse ocazii.

Ele sunt adevărate lecții de moralitate, fiind de o actualitate deosebită și în zilele noastre, sunt bine structurate, riguroase, limpezi, ideile merg la esență, exprimă adevăruri luate din viață, definesc, îndrumă și stabilesc, în linii mari, principiile activității administrației locale și rolul lor.

El a considerat întotdeauna că administrația este ștință și prevedere, făcută în muncă neîntreruptă și mai ales în cinste pentru conecțtenii, având mereu o minte deschisă spre lume și viitor. Crezul său a fost: „să pui inimă, voință, stăruință în tot ceea ce faci pentru semenii, având mereu o viață curată, morală și religioasă exemplară”

Dat fiind faptul că opera sa extrem de valoroasă, este puțin cunoscută publicului larg, inclusive de târgumureșeni, domnul Valentin Marica a propus ca, sub egida Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu” filiala Mureș, în parteneriat cu Primăria Tg.Mureș, Prefectura Mureș și alte entități, să se desfășoare, anual, Colocviul Național „Emil Aurel Dandea”, propunere însușită de cei prezenți cu entuziasm.

Pe această temă au venit cu mai multe propuneri constructive, bine argumentate, de interes, domnii: IOAN BERȚA, DIMITRIE POPTĂMAȘ, ILARIE OPRÎȘ, CRISTIAN IEPARU, dr.MIHAI TOMȘA, col. DEAC ALEXANDRU, EMIL CECĂLĂCEAN, FLOAREA PERȚA și ISTRATE MIRCEA, urmând ca ideea să fie reluată și analizată mai în detaliu, în cel mai scurt timp posibil.

În final, domnul Valentin Marica a oferit auditoriului un scurt recital de poezie din creația proprie, secondat fiind de SILVIU RAȚIU și subsemnatul.

MIRCEA DORIN ISTRATE

Viata artistică și muzicală a Reghinului,

în primii ani după Marea Unire

Referitor la viața artistică și muzicală a Reghinului, în primii ani după Marea Unire, putem spune pentru început că mișcarea artistică, stimulată de lucrările „Fondului de teatru român” din 1910, dar întreruptă de război, capătă noi dimensiuni după Unire, când societățile culturale constituie formații artistice proprii, cu care se pregătesc și prezintă periodic, dar mai cu seamă cu ocazia unor aniversări ca: Unirea Principatelor Române, Unirea Transilvaniei cu România, cucerirea Independenței de Stat a României, aniversarea înființării asociațiilor respective, programe artistice, teatrale de valoare. Printre formațiile teatrale cu o activitate mai bogată sunt menționate în presa vremii cele ale Despărțământului Astrei, ale Societății meseriașilor români și ale Societății tinerimii române. Formația teatrală a meseriașilor români a prezentat cu succes piese ca: „O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, „Răzvan și Vidra” de B.P. Hașdeu, „Avram Iancu” de Alexandru Ceușeanu, în majoritatea cazurilor regizate de învățătorul Moldovan Alexandru sau de Alexandru Ceușeanu. Formațiile artistice ale Căminului muncitoresc au jucat cu succes piese ca „Szegeny gazdagok” (Bogații-săraci) de Jokai Moor.

Întrucât în oraș nu erau formații teatrale permanente, formațiile se constituiau și activau în raport de piesele care au fost puse în pregătire și cu programele artistice proiectate.

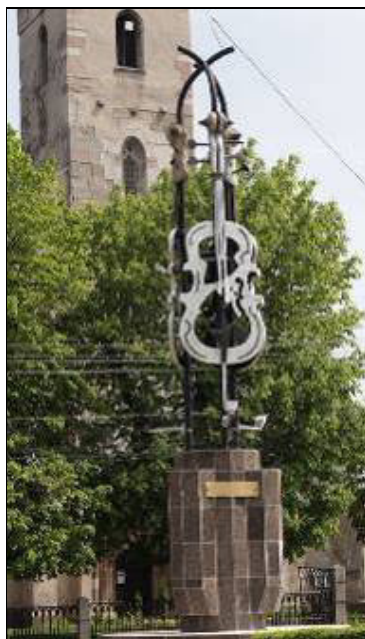
Viața teatrală e fost stimulată considerabil de prezența periodică în oraș a unor trupe de teatru cu renume național, cum au fost: trupa lui Zaharie Bîrsan din Cluj, cu comedia „Năzdrăvăniile divorțului” de A. Bison și a lui Horvath Victor tot din Cluj cu opereta „Vânătoarea”, Teatrul mic din București cu comedia „Nu-ți împrumuta nevasta”, trupe de teatru din Viena și din alte orașe mari.

În viața muzicală a orașului un

rol de seamă l-a avut „Societatea muzicală” și fanfara condusă de dirijorul George Haiter, care prezentau aproape lunar concerte cu piese create de mari compozitori ca: Bach, Bethoven, Straus etc. Au fost și cazuri când unele concerte au fost prezentate în colaborare cu instrumentiști din Brașov, Sibiu și Târgu-Mureș. Societatea muzicală, în colaborare cu cercul cetățenesc maghiar de cântece, a prezentat mai multe opere printre care „Silvia” de Kalman Imre și altele.

În oraș au prezentat spectacole muzicale artiști ai Operei române din Cluj precum și artiști din Viena. În ianuarie 1927 a concertat în Reghin compozitorul și dirijorul George Enescu, la care concert au participat toți iubitorii de muzică, fără deosebire de naționalitate.

Își continuă activitatea corurile românești, maghiare și germane. Corul meseriașilor români condus de Alexandru Moldovan obține succese însemnate atât în Reghin, cât și în împrejurimi. Corul cetățenesc maghiar de cântece participă active la diferite reuniuni și concursuri organizate pe plan național obținând la concursurile din 1928 și 1938 diplome, premii și decorații pentru merite deosebite în mișcarea corală. Cu rezultate bune au activat și corurile din Apalina și Ierņuteni.

Fanfara orașului, subvenționată de primărie, a organizat lunar concerte în Parcul popular, în centrul orașului sau în sala mare a hotelului. În deceniul al IV-lea fanfara avea și Ierņuteniul.

Ca urmare a creșterii dimensiunilor mișcării cultural-artistice, a vizitării tot mai dese a orașului de către trupe teatrale din marile orașe se impunea construirea unui lăcaș de teatru ce se va realiza în anii 1937-1939. Până atunci piesele teatrale ca și programele artistice au fost ținute în sala mare a hotelului.

Pentru viața cultural-artistică a fost caracteristic faptul că o serie de evenimente tradiționale au fost sărbătorite în comun de formațiile cultural-artistice românești, maghiare și germane, ceea ce atestă respectul reciproc și dorința de a trăi și munci împreună în cadrul patriei române.

Referitor la *cinematograf*, putem spune faptul că în perioada interbelică crește interesul publicului și pentru cinematograf care va juca un rol tot mai mare în viața culturală a orașului. Numărul spectacolelor cinematografice crește. În repertoriul cinematografului un loc însemnat l-au ocupat filmele realizate de studioul din Cluj, „Aventurile lui Tîndală”, „Suzana”, „Nevinovată”. De asemenea s-au bucurat de apreciere și documentarele „Serbările de la Alba Iulia”, „România industrială” și altele.

FLORIN BENGHEAN

Repere de credință

Biserica de lemn „Sfântul Gheorghe”

din Târgu-Mureș

Biserica de lemn „Sfântul Nicolae” din Valea Iobăgeni, comuna Vărgata, județul Mureș, făcea parte din rândul monumentelor de artă medievală transilvană, ilustrând excepționala valoare artistică a arhitecturii populare românești. Ea constituia una dintre modestele bisericuțe din lemn de pe Valea Mirajului, care, fără să se impună prin mari dimensiuni, datorită frumuseții și vechimii ei avea o deosebită putere de evocare, fiind documentul incontestabil al prezenței românești. O mână criminală, în timpul evenimentelor tragice care au avut loc la Târgu Mureș în 20 martie 1990, a incendiat-o, iar podoaba cea mai prețioasă ce constituia pictura, prezentă și ca element decorativ și pe iconostas, și în icoane, s-a distrus pentru totdeauna. Ca urmare a acestei tragedii, credincioșii din Târgu Mureș au dorit să o reconstruiască, și pe vechiul amplasament, lucru ce s-a realizat cu binecuvântare arhierescă, la inițiativa părintelui protopop Gheorghe Nicolae Șincan, prin grija și cu jertfelnicia domnului Alexandru Pop, director la Energopetrol Câmpina, cu aprobarea Secretariatului de Stat pentru Culte și a Primăriei Vărgata...” în anul 2000, dar și în Târgu Mureș, la inițiativa protopopului Gheorghe Șincan și cu binecuvântarea și sprijinul total al Î.P.S. Andrei Arhiepiscopul Alba Iuliei.

Încă din anul 1997, în Cartierul Tudor, în zona străzilor Cutezanței și Înfrățirii, demarează un proiect ce viza construirea unei Biserici pentru credincioșii din această parte a municipiului drept pentru care Consiliul parohial al Parohiei Ortodoxe Române Târgu Mureș VIII, Sf. Gheorghe, în ședința din 15 septembrie 1997 încheie un Proces-Verbal având la ordinea de zi, hotărârea construirii unei biserici în mijlocul parohiei, pentru ca să deservească nevoile spirituale ale credincioșilor de pe străzile Cutezanței, Rodniciei, Progresului, Viitorului, Livezeni Muncii, Înfrățirii, Gloriei, Rămurele și Mugurilor, unde

sunt peste 2.000 de familii de credincioși ortodocși. Consiliul Parohial hotărăște de asemenea să se reconstruiască biserica de lemn din Valea Iobăgeni. Totodată Consiliul hotărăște să fie solicitat Serviciul tehnic al Episcopiei Ortodoxe de Alba Iulia, pentru întocmirea documentației necesare.

Cu adresa nr.43 din 15 septembrie 1997 Consiliul Parohial și preotul de la Parohia ortodoxă română Târgu Mureș Sf. Gheorghe, solicită Centrului Eparhial, P. S. Andrei Episcopul Alba Iuliei, aprobarea construirii unei Biserici de lemn în Târgu Mureș, Protopopiatul Târgu Mureș, în cartierul Tudor Vladimirescu în zona de intersecție a străzilor Cutezanței și Înfrățirii, “pentru a îndrepta măcar parțial un rău care s-a făcut Bisericii Ortodoxe Române prin incendierea bisericii monument istoric din Valea Iobăgeni”.

Priectul lucrării a fost elaborat de ing. Avram Gheorghe, de la Centrul Eparhial Alba Iulia având o valoare inițială de 200.000.000 lei.

Urmare a raportului Protopopiatului Ortodox Român Târgu Mureș cu nr.206 din 1999, Permanența Consiliului Eparhial a aprobat în ședința ținută în data de 22 noiembrie 1999, Documentația Tehnică a lucrărilor de “Construire Biserică de lemn”, întocmită prin grija Parohiei Tg. Mureș VIII, având ca proiectant Arhiepiscopia Ortodoxă Română Alba Iulia.

Cu adresa nr 20 din 25 noiembrie 1997, Parohia Ortodoxă Română Sf. Gheorghe, solicită Primăriei Municipiului Târgu Mureș, atribuirea unui teren, proprietatea Statului Român, sub formă de concesiune, având ca număr de top.3511/191 și C.F. 28F5 și situat la intersecția a străzilor Cutezanței și Înfrățirii, în vederea construirii unui lăcaș de cult

pentru cele peste 3000 de familii ortodoxe. Primăria Municipiului Târgu Mureș cu Adresa nr. 8440 din 28 aprilie 1998 dos 3, respinge solicitarea Parohiei Sf. Gheorghe de atribuire a unui teren pentru construirea bisericii în cartierul Tudor Vladimirescu în acea zonă. Parohia Sf. Gheorghe, revine cu adresa nr. 24 din 18 iulie 1998, și solicită Primăriei Municipiului Târgu Mureș, să reanalizeze solicitarea de atribuire a unui teren pentru edificarea bisericii în cartierul Tudor Vladimirescu, angajându-se să îndeplinească toate condițiile necesare pentru aprobarea construirii edificiului.

Parohia Sf. Gheorghe, revine cu o altă adresa nr. 4 din 9 februarie 1999, și solicită Primăriei Municipiului Târgu Mureș, să reanalizeze solicitarea de atribuire, sub formă de concesiune, a unui teren pentru edificarea bisericii în cartierul Tudor Vladimirescu, atașând documentației și Planul Urbanistic de Detaliu, solicitat de Primărie.

Parohia Sf. Gheorghe, revine și în data de 09.12.1999, cu rugămintea să se reanalizeze solicitarea de atribuire, sub formă de concesiune, a unui teren pentru edificarea bisericii în cartierul Tudor Vladimirescu.

Primăria Municipiului Târgu Mureș, cu Nr. 82 din 17. 01. 2000, emite Cetrificatul de Urbanism, ca urmare a cererii adresate de Parohia Sfântul Gheorghe, și înregistrată la nr. 12594 din 09.12.1999, pentru terenul și construcțiile situate în intravilanul Municipiului Târgu Mureș, jud Mureș, aflat în proprietatea Statului Român. →

Pr. FLAVIU ȘINCAN

Primăria Municipiului Târgu Mureș emite Autorizația de Construire cu Nr.666 din 04.09.2000, ca urmare a cererii Parohiei Ortodoxe Române Sf. Gheorghe din str. Andrei Șaguna Nr.11, privind Executarea lucrărilor de Construire lăcaș de cult.

Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului C.T.S. C.A.T.U.A., emite Avizul nr. 48 din 13 04.2000- "Vizat spre neschimbare"- pentru Biserica Ortodoxă Română VIII, Sfântul Gheorghe str. Cutezanței Tg. Mureș, prin arh. M. Dragotă, tr.I 1999.

În ziua de 6 august , de "Schimbarea la Față" , Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul de Alba Iulia, înconjurat de un sobor de preoți, consilieri eparhiali, protopopi și un mare număr de credincioși, a oficiat slujba de punere a pietrei de temelie pentru viitoarea biserică ce se va construi în Târgu Mureș, și având ca hram pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe".

Între anii 2001 și 2003, biserica a fost construită la Sârmaș, județul Harghita de meșterul Voșloban Sorin. În primăvara anului 2003, s-a pregătit fundația pentru viitoarea biserică de muncitorii de la S.C. Premaco S.A și în vara anului 2003, biserica a fost transportată de la Sârmaș, jud Harghita, la Târgu Mureș, unde a fost ridicată pe fundația gata pregătită, în spatele Școlii Generale nr 20.

În anul 2004 Biserica a fost izolată la cupolă, dotată cu lambriuri, uși și ferestre, lucrări efectuate de meșterul Pop Sorin de la Lunca Bradului. În anul 2005 s-au construit scările a acces în Biserică. În anul 2006, s-au efectuat lucrări în interior, Biserica fiind dotată cu mobilier. În acest timp, iconostasul de patrimoniu cultural de la Hetiur, aflat într-o stare avansată de degradare, a fost recuperat de la parohie de câțiva angajați ai Muzeului Județean Mureș în frunte cu Elena Mihu, adus în Târgu Mureș, la sediul Protopopiatului Ortodox, unde s-a lucrat la el vreme de doi ani, fiind restaurat complet.

În anul 2007 s-au efectuat lucrări la subsolul Bisericii, unde s-a amenajat un birou și un spațiu sanitar și s-au continuat lucrările de restaurare ale iconostasului.

În anul 2008, Biserica a fost racordată la utilități, apă, canal, electric, gaze, telefon.

Primăria Municipiului Târgu Mureș emite Autorizația de Construire/Desființare cu Nr.414 din 07.08. 2008 și Autorizează "continuarea lucrărilor de construire lăcaș de cult" pe strada Cutezanței Înfrățirii, pe Domeniul Public.

În anul 2009, a fost realizată instalația de încălzire centrală, iar Biserica a fost dotată cu veșminte, vase liturgice, dulapuri, covoare, sonorizare, și a fost montat iconostasul restaurat de câțiva angajați ai Muzeului Județean Mureș. Tot în această perioadă artistul Marcel Naste de la D.J P. Cultură și Culte a județului Mureș, a realizat un număr de 30 de icoane pe lemn, care au fost donate prin mijlocirea unor credincioși, Bisericii.

Duminică 13 septembrie, anul 2010, din încredințarea I.P.S. Andrei Arhiepiscopul Alba Iuliei, Protopopul Gheorghe Șincan, împreună cu un sobor de preoți, a oficiat slujba de Binecuvântare a Bisericii, și prima Sfântă Liturghie în acest lăcaș de cult.

Din acea zi, prin purtarea de grijă a Înaltului Ierarh, a fost rânduit pentru slujire în duminici, sărbători și în tot timpul zilelor liturgice, preotul Flaviu Gheorghe Șincan, acesta fiind preot II la Parohia Sfântul Gheorghe din Târgu Mureș.

Între anii 2011-2012, s-au făcut numeroase demersuri pentru Întabularea Bisericii în Cartea Funciară, lucru ce s-a realizat prin Încheierea nr.57967 din 11 10 2012.

Toate lucrările de la acest lăcaș de cult au fost susținute și realizate cu sprijinul familiilor Protopopului Gheorghe Șincan, ale Domnului Director Alexandru Viorel Țibrea, și ale Primăriei Municipiului Târgu Mureș a Domnului Primar Dr. Dorin Florea.

În decursul anilor cu sprijinul Consiliului Parohial și al credincioșilor de aici, s-a continuat lucrarea de înfrumusețare a Bisericii, s-au cumpărat odoare bisericești, veșminte, mobilier. S-a realizat amenajarea spațiului înconjurător prin alei, spații de recreere, aranjamente florale.

La împlinirea a doi ani de slujire în acest spațiu liturgic, în 14 septembrie 2011 prin purtarea de grijă a fam. Preot Gheorghe Șincan, s-a ridicat în fața Bisericii o troiță confecționată la Sântana de Mureș de meșterii Socaciu Petru și Lenard Dominic.

Consiliul Parohial al Bisericii „ Sfântul Gheorghe” Tg. Mureș este condus de D-na Ana Nemeș

În Biserica Sfântul Gheorghe s-a înființat din anul 2011, o corală de muzică bisericească.

Parohia Sfântul Gheorghe desfășoară o bogată activitate culturală, filantropică și de sporire duhovnicească, prin organizare de serbări, întâlniri aniversare și pelerinaje.

**Patriarhia Română a proclamat
2019 ca fiind: „ANUL OMAGIAL
AL SATULUI ROMÂNESC”
SATUL MEU, BURIC DE LUME**

Se spune și pe bună dreptate, că veșnicia s-a născut la sat, pentru că satul este cuibarul în care dintr-u începutul viețuirii noastre neamul acesta s-a adunat, s-a înpuit, s-a mărit și s-a rărit după cum nemernicia unor timpuri au trecut peste el. De ce a rămas mereu în matca lui? Pentru că aici oamenii erau legați unii de alții prin nenumărate fire: erau neamuri, erau buni vecini, aici se legau familiile, în huma lui se veșniceau moșii și strămoșii lor, hotarul le dădea de îmbucut.

Aici timpul se măsură din sărbători în sărbători creștinești, aici se respectau datinile și obiceiurile locului, aici se trăia în umbra crucii, aici se viețuia în cinste, în curat, în respect pentru muncă. Aici pruncii învățau bunacuviniță, smeritul și purtatul în fața celor mari, trebuind a fi harnici și ascultători, să învețe carte atât cât să le fie de folos. Viața omului era trăită într-o muncă nesfârșită din iarnă-n iarnă, pe hotare, în gospodărie, cu puține zile de slobozenie: o duminică, o nuntă, un botez, o înmormântare, o zi de sărbătoare. Atunci omul se veselea, se amărea, se întâlnea cu semenii, se povestea.

Din sat se mergea la armată, la război uneori, pentru a-și apăra neamul și pământul pe care îl știa a fi a lor din moși strămoși și tot aici se înturnau dacă norocul îi mai ținea în viață.

Puțini dintre copii se învredniceau a merge la înalte școli ca să se înobileze cu știința de carte și să se domnească mai apoi. Aceștia învățau pe rupe pentru a-și mulțumi părinții și neamul care se înnevoiau a-i ține pentru a se face oameni. De aici ne-au venit în timp toate mințile noastre mari și luminate care au ridicat în fală și mărire mereu această țară.

Trăind în umbra veacurilor, din totdeauna viața satului a fost grea, cu multă osteneală, cu puține bucurii, la voia lui Dumnezeu și a vremilor care au trecut peste el, dar măcar aici se trăia în curățenie morală, în cinste și în respect.

Ce este acum satul românesc? În foarte multe cazuri el este tot mai împuținat și îmbătrânit peste măsură, fără vlagă, dezorientat, neputincios, bolnav, trăitor ca într-o continuă agonie, cu hotare tot mai pustii, cu case tot mai rărite, fără copii, fără bucurii, fără cine a mai duce mai departe un colind, nu joc, o cântare, un obicei, o datină străbună. Nu mai are

cine învăța aici ce e cinstea, respectul, bunacuviniță, smeritul, hărnicia, pentru că cei care ar trebui să o facă sunt pe la orașe, ori prin alte țări străine unde se fură, se omoară, unde omul se înrobește, unde nu mai e necesară știința de carte, unde tineretul este tot mai analfabet, mai obraznic, mai arogant, mai apucător la alte năravuri, mai îndulcit cu toate păcatele lumii.

În satele care au mai rămas întregi s-au închis școlile dar s-au deschis barurile, s-au împuținat numărul creștinilor închinători pe la sfintele altare, dar a crescut numărul celor care își uită nopțile prin discotecă, aici se fură și se tâlhăresc bătrânii ziua în amiaza mare, lenea și nemunca sunt la vedere. A secătuit așadar izvorul cel limpede și curat care a adăpat de veacuri veșnicia satului românesc. S-a înămolit încetul cu încetul șiputul cel dătător de viață, de speranțe și de toate învățămintele cele mari și bune transmise rând la rând, neam după neam, din tată-n fiu, spre neuitare. Am pierdut, în bună parte, credința cea adevărată născătoare de virtuți, dragostea de neam și țară, de pământul care ne-a ținut viețuirea pe huma sa, bunătatea și curatul sufletului românesc.

După toate astea putem spune, cu părere de rău, că veșnicia nu se mai naște la sat, că mai de grabă satul, cel care a fost până mai ieri cuibarul lumii, s-a întors din drumul său cel suitor și mergător înainte, în spre pierzanie, în spre pustiere, sufletul său golindu-se, secătându-se încetul cu încetul de toate cele mari, bune, adevărate, care i-au dat până acum statornicie și putere. Asta o vedem cu toții și o simțim, mai ales noi care am fost printre ultimii pe care satul i-a făcut oameni și care acum, în tremurul unei lăcrimate pleoape, în clipa unei aducerii aminte, îi simțim neputința, zbaterea, clipa nedorită care se apropie. Vor rămâne ulițele tot mai prăfuite, mai triste și mai însingurate, vor rămâne casele tot mai rare și mai îngârbovite de ani, vor rămâne oamenii tot mai înstrăinați uni de alții, ei ne mai fiind aceeași trudituri și născători de curat, de frumos, păstrători de datini, credințe, obiceiuri, toate acestea pierzându-ne încetul cu încetul în marea uitării.

Satul a fost până mai ieri flacăra candelii celei vechetoare de viață în colțul nostru de lume, astăzi mucul său de lumină pâlpaie tot mai slab și mai mărunț, iar dacă ea se va stinge vom orbecăii cu toții printr-o lume întinată și îndulcită cu toate păcatele cele pieritoare de demnitate și speranță.

Păstrați așadar, cât încă se mai poate, tot ceia ce mai e de păstrat bun și frumos din satul românesc, pentru a-i prelungi astfel jertfelnică lui viață. Fără el, sufletul nostru va fi sec, rece și pustiu, așa cum este această searbădă și mincinoasă lume.

MIRCEA DORIN ISTRATE

La Muzeul Etnografic „Anton Badea” din Reghin

Opincăritul

Șezătoare la Muzeul Etnografic „Anton Badea” din Reghin

În contextul manifestărilor dedicate evocării satului românesc, marți, 10 septembrie 2019, la Muzeul Etnografic „Anton Badea” din Reghin, județul Mureș, s-a desfășurat manifestarea "Șezătoare".

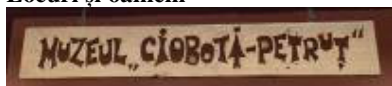
Evenimentul organizat de doamna director Roxana Man, cu participarea domnului Nicolae Băciuț, director al Direcției Județene pentru Cultură Mureș, membru al Uniunii Scriitorilor din România, a adus în actualitate o frumoasă tradiție păstrată de-a lungul anilor cu sfințenie de bătrânii satului: șezătoarea. Doamna Zenovia Zamfir, reprezentanta Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” Vâlcea, a vorbit despre "satul pentru viitor, viitorul pentru sat".

De asemenea a prezentat cărțile "În veșnicia unei clipe" și "În lacrima iubirii inimile nu plâng niciodată" realizate cu sprijinul domnului doctor Alin Pavelescu și a doamnelor bibliotecare Maria Catană de la Biblioteca Publică Glăvile și Iuliana Radi de la Biblioteca Publică Bunești.

Domnul Ilinca Alexandru, meșter opincar neîntrecut, care iubește datinile străbune și duce mai departe meseria deprinsă de la tatăl său, interpreta de muzică populară, Tatiana Mărcoianu și directorul Televiziunii Etalon, domnul Viorel Adrian Cherăscu, au întregit delegația vâlceană.

La final, doamna Maria Mera a oferit în dar pentru Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea, o iconă pictată pe sticlă reprezentând-o pe Maica Domnului cu Pruncul.

Locuri și oameni

LUNCA BRADULUI

La poalele munților Călimani la mijlocul defileului Deda-Toplița în Lunca Bradului, județul Mureș se află Muzeul CIOBOTĂ- PETRUȚ.

Într-un loc binecuvântat de Dumnezeu un loc mirific, în 2014, am considerat că muncii părinților mei depusă până atunci trebuie să-i dau valoare, deoarece nu vroiam să se prăpădească aceste lucruri făcute cu trudă de dânsi. Căsuțele construite, mobilierul, războiul de țesut și multe altele au fost făcute de tatăl meu, Ilie Ciobotă, iar obiectele de înfrumusețare - țoale lipidee, preșuri, ștergare fețe de masă au fost lucrate cu mîgală de mama mea Ioana Ciobotă. Ambii provenind din famili numeroase nu au avut decât să se descurce singuri și să asigure hrana, îmbrăcăminte și nu numai, copiilor.

Deoarece timpul a trecut peste ei, tatăl meu trecând în eternitate, gospodăria a rămas în grija noastră. Alături de familia mea, în 2014 am dat contur acestor căsuțe împodobindu-le cu ceea ce aveam prin gospodărie intenționând să arăt și altor oameni care sunt interesați, cum au trăit oameni mai demult. Au apărut și primi vizitatori, fiind din Bălți, Republica Moldova. I-am îmbrăcat cu tot ce aveam atunci expus.

Apoi, din dragoste de țară, tradiție și folclor românesc, m-am apucat să colecționez tot ce am găsit prin satele apropiate și să le aranjez cum am crezut că e mai bine.

Muzeul găzduiește articole de uz casnic, gospodăresc, obiecte de înfrumusețare, obiecte de îmbrăcăminte de peste 100 de ani.

În 2015, am transformat interiorul grajdului în cameră, deoarece nu mai aveam spațiu necesar pentru expunere. Acolo am făcut și prima emisiune la Ardeal TV „Viața la țară”, alături de Grupul „La poale de Călimani”, coordonat de Andreea Petruț, apoi „Paște la Lunca Bradului”, „Crăciun la Lunca Bradului”.

În 2016, cu ajutorul bunului Dumnezeu și al unor oameni deosebiți, împreună cu fica mea am scris cartea *Muzeul Ciobotă-Petruț*, care cuprinde date despre comună, port popular, obiceiuri, ocupații de bază, obiective turistice, date despre

familie, muzeu, expozate vestimentare și uz gospodăresc.

Cu ocazia lansării de carte, am deschis și muzeul, fiind prezenți oameni de cultură din județ și comunele apropiate. Au rostit alocuțiuni. Prof. dr. Florin Bengean, Ilarie opriș, președintele Asociației Artiștilor Plastici Mureș, Leon Crișan, directorul Școlii Generale din Lunca Bradului, preotul Sorin Vasile Burian.

Din 2017, sunt președinta Asociației „La poale de Călimani” și membru fondator al asociației, împreună cu fiica mea Andreea Gabriela Petruț și prof. Daniela Clineag.

Împreună cu acestea, în 2016, am scos la lumină cartea *Lunca Bradului. Însemnări monografice*, sprijinite material de către fam. Tătar, Galdău și Asociația Patria Fest.

Tot la *Muzeul Ciobotă-Petruț*, cu sprijinul C. J. Mureș, al Direcției pentru Cultură Mureș, Centrul Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș, și a unor oameni de suflet, am realizat evenimentul LADA DE ZESTRE trei ediții, în cadrul căruia am reușit să ne întâlnim cu oameni de cultură din județ, grupuri, soliști vocali, meșteri populari și vizitatori de peste hotare, cum ar fi SUA, OLANDA, FINLANDA, fiind impresionați de frumusețea locului și lucrurile vechi pe care le-au putut admira.

În anul 2017 cu sprijinul Consiliului Județean Mureș, alături de oameni inimoși sub îndrumarea domnului Președinte al Asociației Artiștilor Plastici din TÎRGU MUREȘ, ILARIE GHEORGHE OPRIȘ am realizat tabăra de pictură UNIVERSUL SĂTESC.

În anul 2018, cu sprijinul Consiliului Județean Mureș și a Centrului Județean Pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș, am organizat tabăra de pictură VEȘNICIA S-A NĂSCUT LA SAT sub îndrumarea domnului profesor CĂLIN BOGĂTEAN.

Vă așteptăm cu drag să vizitați Muzeul CIOBOTĂ- PETRUȚ din comuna LUNCA BRADULUI .

RUSALINA PETRUȚ

Tudor Arghezi omagiat la Lunca Bradului

În organaizarea Asociației Culturale „La poale de Călimani” și a Școlii Gimnaziale din Lunca Bradului, în parteneriat cu Centrul Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș, la Muzeul Ciobotă-Petruț a avut loc un eveniment cultural pus sub genericul „*Întâlnire literară – Scriitorul lunii mai*”.

Iar acesta nu putea fi altul decât TUDOR ARGHEZI, născut în 23 mai 1880, cel care a lăsat urmașilor celebrul „*Testament*”, prin care singurul bun „*după moarte*”, pentru tână generație a țării, este „*un nume adunat pe-o carte*”, născut din „*Seara răzvrătită care vine / De la străbunii mei până la tine./ Prin râpi și gropi adânci, / Suite de bătrâni mei pe brânci, / Și care, tânăr, să le urci te-așteaptă, / Cartea mea-i, fiule, o treptă*”.

Iată că acest îndemn nu a fost uitat la Lunca Bradului după cei 139 de ani de la nașterea Poetului, astfel că niște oameni cu suflet și simțire românească, dar și cu dragostea pentru cultură și literatură noastră, care au simțit că au o datorie morală față de unul dintre marii creatori de Limbă română, care a fost poetul Tudor Arghezi. Aceștia sunt: doamna Rusalina Petruț, președinta Asociației Culturale „La poale de Călimani” și doamna profesoară Cecilia Ildiko Onica, director al Școlii Gimnaziale din Lunca Bradului, având sprijinul direct și important al Centrului Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș.

Evocarea lui Tudor Arghezi a avut loc în cadrul mirific de la poalele Călimanilor, unde doamna Rusalina Petruț a organizat minunatul Muzeu etnografic „Ciobotă-Petruț”, cunoscut pe toată Valea de Sus a Mureșului→

ILIE ȘANDRU

și nu numai. Chiar dacă vremea nu a fost prea prietenoasă, elevii Școlii Gimnaziale din localitate, coordonați de doamna profesoară Cecilia Ildiko Onica, au susținut un interesant și frumos moment poetic, inspirat din poeziile lui Tudor Arghezi, cuprinse în unda dintre temele poetice fundamentale ale Poetului, „*Poezia jocului, a boabei și fărâmei*”. Poeziile cuprinse în acest „recital poetic” au fost însoțite și de planșe realizate de recitatori, ilustrând viziunea lor artistică inspirată din poeziile respective.

Au fost adresate cuvinte de felicitare și încurajare pentru recitatori de către doamna Lucreția Cadar, primarul comunei Deda, Ilie Șandru, scriitor, din Toplița, membru al Ligii Scriitorilor, Filiala Mureș, și domnul Iuliu Praja, director-manager al CJCTEA Mureș. Invitatul de onoare al acestei manifestări cultural-literare a fost domnul Nicolae Băciuț, director al Direcției de Cultură a județului Mureș, membru al Uniunii Scriitorilor din România, care le-a ținut elevilor o adevărată lecție despre cel care a fost poetul Tudor Arghezi și ce înseamnă creația sa poetică pentru Literatura română, despre modul în care trebuie înțeles mesajul poetic, lecție închiată cu un micro-recital (colaj) din poeziile lui Tudor Arghezi și din propria sa creație poetică. (I.Ș.)

*

”Pentru o zi am fost din nou copil și aceasta datorită inițiativei inimoasei Rusalina Petrut, președinte Asociația Culturală „LA POALE DE CĂLIMANI” din Lunca Bradului, care a știut cum să dozeze ingredientele tainice ale unei rețete de succes: reintregirea vetrei strămoșești până la cel mai mic detaliu. Este nevoie ca noi, românii să ne cunoaștem rădăcinile. Omul este cea mai de preț valoare. Nimic pe lumea asta nu e mai valoros ca sufletul. Oricât de prăfuit, badjocorit ar fi de pacate, el nu-și pierde din valoare, căci e veșnic.”

Chițu (Baciu) Elena Ecaterina - Buzău

Felicitări și succes Asociației Culturale „La Poale de Călimani” Lunca Bradului.

O activitate frumoasă și plină de emoția întâlnirii cu „Casa românească” cu Portul popular din zonă.

Valeria Pirlea-Deda

Golgota Poeziei

N-am mai urcat de mult pe dealuri, deși copilăria mea a fost înconjurată de mirajul depărtărilor, în care crestele împădurite mă fascinau înflăcărâte parcă, la răsărit și la apus de soare.

Am început să mă mulțumesc doar să privesc spre înălțimi, ca o minimă satisfacție a nostalgiilor de a mă ști și pe mine acolo sus, în aerul înmiresmat.

Când am dat curs invitației de a mă întâlni cu poezia, nu mă gândeam că va trebui să urc spre culmile unei lunci a brazilor.

Am urcat, ușor gâfâind, sub ropotul de ploaie care făcea urcușul și mai greu, pe o potecă îngustă, de pe care se vedeau apele involburate ale torenților care curgeau parcă în vaduri vechi, după zile și nopți de ploaie.

Când am ajuns în... luncă, poezia își desfășura vobotele. Versul arghezian răsuna reverberat, în înțeleșurile unor copii cărora nu le-a fost furată poezia vârstei.

Acolo sus, într-o casă țărănească în care s-au adunat măturii ale unor vremi de mult apuse, copiii psalmodiau arghezian în înțeleșurile lor.

Asociația Culturală „La poale de Călimani” ne-a adunat acolo să-l avem printre noi, prin poezia sa, pe scriitorul lunii mai, Tudor Arghezi - „artist al cuvântului”.

Întâlnirea a avut loc la Muzeul „Ciobotă-Petruț”, (o realizare privată demnă de toată lauda!) și i-a avut ca protagoniști pe elevii Școlii Gimnaziale din Lunca Bradului.

Invitați: Nicolae Băciuț, Ilie Șandru, Iulian Praja, Călin Bogătean, Cecilia Ildiko Onica ș.a.

N-au mai contat nici ploaia, nici apă bălțită în ierburi... Poezia le-a învins pe toate, iar la final, ca recompensă, a mijit soarele...

Și ne-am simțit cu toții la înălțime - și la propriu și la figurat!

Nicolae Băciuț

Păstrarea tradițiilor și promovarea moștenirii rurale s-a realizat într-un cadru deosebit la Lunca Bradului la întâlnirea literară „Scriitorul lunii mai”.

Felicitări pentru reușita acțiunii și pentru implicarea d-nei Petruț Rusalina.

D.lor directori Nicolae Băciuț și Iuliu Praja toată recunoștința pentru prezență și susținere.

Lucreția Cadar, Primar Deda

Într-un cadru mirific sub stropi de ploaie bacovian a debutat cu elan evenimentul cultural „*Întâlnire literară – Scriitorul lunii mai*” **Tudor Arghezi - Artist al cuvântului.**

Este lăudabil interesul familiei Petruț pentru actul de cultură, pentru tradiții și pentru păstrarea meșteșugurilor tradiționale.

Patrimoniul cultural imaterial este mai bogat la Lunca Bradului tocmai pentru că implicarea și activitățile diverse sporesc și duc mai departe actul artistic moștenit din străbuni.

Aici muzica se îmbină cu poezia cu pictura cu meșteșugurile și arta populară un bun patrimonial cultural de mare preț care ne reprezintă și care aici se propagă mai departe prin activitățile diverse desfășurate. Felicitări Familiei Petruț în special doamnei Rusalina Petruț pentru implicare directă și buna colaborare și conlucrare .

Iuliu Praja Director-manager CJCTEA Mureș

Implicarea familiei Petruț, mamă, fiică și tată și cu sprijinul d.lui Primar Vultur Petru Comuna Lunca Bradului duce frumusețea locurilor, tradițiile și portul popular mai departe prin tinerii comunității de aici.

Vlad Toncian- Lunca Bradului

Activitatea culturală desfășurată într-un cadru pitoresc, împrietenirea copiilor cu muzeul și comemorarea a celui ce-a fost Tudor Arghezi, a trezit în noi firul nerăbdării în așteptarea altor asemenea evenimente. Felicitări și cât mai multe asemenea activități pe viitor.

Prof. Caia Simona
Caia Maria Simona

Munca depusă de către familia Petruț din Lunca Bradului pentru păstrarea și transmiterea frumoaselor datini strămoșești, a frumuseții portului popular, a moștenirii străbune, este demnă de apreciat și de lăudat.

Trebuie să ne iubim tradițiile și să ne mândrim cu ele, căci un popor care își uită tradițiile este un popor sortit la pieire.

Felicitări pentru implicare familiei Petruț și elevilor din cadrul Școlii Gimnaziale Lunca Bradului pentru reușita evenimentului cultural „Întâlnire literară- Scriitorul lunii mai, Tudor Arghezi, desfășurat la Muzeul „Ciobotă Petruț” din Lunca Bradului, locația potrivită desfășurării acestui eveniment, un loc aparte, mirific, unde totu-i verde, natural și frumos.

Naznan Anna

Tradiția sub însemnul poeziei încununat cu lacrimi din ceriul plumburiu, este un mare privilegiu pentru comuna Lunca Bradului. Ferice de locurile care mai beneficiază de talente dar și de oameni care aduc aceste talente pentru a le sădi dragul de frumos și pentru a-i face cunoscuți lumii culturale. Felicitări pentru eveniment, felicitări pentru dăruirea întregii familii evenimentelor culturale.

Călin Bogătean

Mulțumesc celor care și-au pus amprenta în realizarea unui moment deosebit aducând prețuire și înălțare pentru scriitorul lunii mai, Tudor Arghezi - „artist al cuvântului”,

Directori, Primari, Cadre didactice, Jurnaliști, Muzeografi, Elevi, Invitați de onoare.

Rusalina

Petruț, Președinte Asociația Culturală „La Poale de Călimani”

SATUL MOARE...

Stau și mă uit îndelung, minunându-mă de câtă înțelepciune are fratele meu, românul! Părem cu toții blocați în zodia racului, acel rac ce face un pas înainte și zece înapoi. M-am bucurat când am zărit mișcare și utilaje pe marginea drumului, țevi și muncitori angrenați într-o muncă ce părea să aducă satului Idicel puțin confort: apa curentă.

Măi, măi... în sfârșit, o vom avea, mi-am zis! Deci se poate! Am vizualizat viața sătucului uitat de lume, care, în sfârșit, va primi această bucurie firească, apa! Vacarm în sus, vacarm în jos, moviște de pământ pe ici, pe colo... nu înțelegeam de ce nu se merge într-o anumită ordine, ci utilajele se tot mută de colo-acolo.

Țeava a fost montată în urmă cu circa doi ani, poate chiar trei, pe partea stângă a șoselei. Cei ce locuim pe partea dreaptă, ne întrebam cum se va proceda în cazul nostru. Ni s-a spus atunci că, prin foraj transversal, un tip de foraj care nu va afecta cu nimic asfaltul.

Nu mică mi-a fost mirarea, când am văzut asfaltul decupat în câteva locuri și probabil urma să mai fie decupat! Până aici i-a fost asfaltului, de la aceste decupări va începe deteriorarea și, inevitabilul sfârșit al singurului lucru bun pe care îl are Idicelul: șoseaua. Până și muncitorii se întrebau de ce nu s-a tăiat doar la prima casă, pentru ca apoi să fie montată țeavă și pe partea dreaptă a drumului.

Au decupat și în dreptul meu. M-am convins, privind muncitorii plictisiți, că biata Românie, a rămas cu ceva muncitori fără noimă, fără simțul răspunderii. Stăteau sprijiniți în cozile lopeților și abia-abia mai zgâria cu ele pământul scos de excavator. Mi-au distrus intrarea în curte, săpând cu utilajul mult sub nivelul ierbii. I-am rugat să remedieze. Mi-au răspuns cu niște rânjete binevoitoare că e mai bine ca înainte. Exasperată de atitudinea lor, am luat lopata și le-am demonstrat că se poate mai bine. N-au comentat nimic, m-au privit cu acea privire ce spune „*nai decât să-ți faci*” și au plecat total detașați de situație. 8 bărbați în toată firea, uitându-se cum dau la lopată în locul lor!!!

Ajungând la aceste decupațe, mașinile saltă brusc, salturi însoțite de pocnituri acute. Din bojdeuca mea simt așa, cum, un cutremur mă scutură cu pat cu tot uneor. Pereții au crăpat interior-exterior, iar eu mă uit cu jale la

minusculul meu adăpost și sunt consternată!

Mă întreb, oare, ce fel de calcule s-au făcut, ce fel de decizii s-au luat? Satele defavorizate ale României sunt batjocorite chiar de către cei ce ar trebui să aibă grijă de soarta lor. Cum de s-o fi votat în ședința de consiliu o asemenea idee proastă? Cetățeanul, chiar nu contează? Satele de români din comună sunt cele mai năpăstuite, parcă am fi în Evul Mediu.

Cine va repara drumul plin de aceste denivelări care aproape că rup în două, autovehiculele? O firmă pe care primăria ar fi angajat-o, ni se spune. Când? Mergem la ghicitori să ne spună. Pentru că a trecut mai bine de o lună și aceste „șanțuri” transversale din șosea deveneau tot mai adânci. Șoferii suduie...

Mi s-a spus că nu sunt bani pentru a se fi făcut foraj transversal. Bun! Nu sunt bani!? Dar pentru a reface șoseaua, care în maxim doi ani va prezenta daune majore datorită decupărilor, vor fi bani? S-a așteptat să iasă asfaltul din perioada de garanție pentru a-l putea măcelări după bunul plac? Cu o mână facem, cu cealaltă desfacem. Așa am înțeles noi, progresul, civilizația?!

A trecut mai bine de un an de când scriam acele gânduri despre șoseaua franjurată. Și nu a fost decupașul în asfalt problema cea mai grea. Lucrările în acest sens începuseră în 2014! Nici până azi, 24 septembrie 2019, apa promisă nu a ajuns în casele noastre! Ne chinuim cu apa din fântânile infestate, plină de bacterii și reziduuri. Culoarea ei devine maro după câteva ore de la scoatere. Pe aici nu prea mai există culoarea albă, căci lenjeriile se transformă în cârpe de șters pe jos după prima spălare. Au trecut cinci ani și am rămas cu promisiunile. Am auzit pe surse că s-au primit fonduri pentru canalizare. Ce canalizare, oameni buni, dacă nici apa nu a ajuns la noi în 5 ani?! Să cumpărăm apa de băut și gătit, locuind la sat, mi se pare cel puțin aberant.

Amintiți-vă mai des de noi, cei ce trăim în satul unde nu se întâmplă nimic.

Pentru că, dacă se continuă cu această indiferență totală față de confortul minim al cetățeanului, ușor-ușor, veți rămâne fără sat. Tinerii pleacă. Bătrânii, pe rând-pe rând, se îndreaptă spre alte lumi, mai bune... Satul moare...

EMILIA AMARIEI

Te rog, toamnă !

Te rog să-mi lași, toamnă, frunza-n
copac
Și cântecul broscuței în lac.
Nu îngropa sub brume cântec de tenor
Ce-mi cântă din aripe poeme de dor.

Te rog, toamnă, dacă mă iubești,
Că pentru mine începutul îmi ești-
Adu înapoi frunza în copac
Iar pentru mine o zi cât un veac.

Nu-ți aminti când am spus că nu te
iubesc,
Ai devenit pentru mine, firescul
firesc.
Păstrează-mă așa, cu capricii, cum
sunt
Și mai dă-mi din tine zile să cânt.

Mai vreau să mă bucur de soare și
nor,
De flori, de mușcate crescute-n
pridvor,
De-aduceri aminte prin codrii din
Deag
Ce blând se așează pe satul meu drag.

Mai vreau să m-așez cu prieteni la
masă,
Povestind despre dragul de-a fi iar
acasă;
Să spargem depărtarea crescută-ntre
noi,
Să fim iar copii. Toamnă, du-mă-
napoi !

Azi vreau să fiu

Azi vreau să fiu
drumul ce mă duce
spre casă
și pâinea acoperită de merindarea
de pe colțul de masă;
floarea de cireș
ce se întrece în zbor
cu o scamă de nor,
sau dealul
care mă duce-n copilărie,
zburându-l
cu săni și schiuri,
ori culegându-i pana de colilie.

Aș mai vrea să fiu
un puiet de stejar
crescut în pântecul pădurii
ca puilul din puf,
răsărit în cuiabar.

Când cumpăna scârție,
trasă vânjos,
să devin iarăși

copilul bălai și frumos,
un prunc așezat
pe-o coroană de sat,
dăltuită-n minte,
fericit
și de-a pururi bogat.

Frunza de stejar

Mai știi ?
Sunt aici ca să-ți spun
Că frunza de stejar,
Desprinsă de toamnă,
Și-a făcut pe pământ
Un frumos sanctuar.
Crescuse odată cu noi...
În anii ce-au trecut
Și-n dorul de-atunci
Pășise-n cărări neumbrate,
Cu vise mereu împăcate.
Astăzi, acum,
Poate și mâine,
Un vis prefăcându-se-n pâine
Va dori iarăși
Să ne hrănească,
Dându-ne iubirea cerească
Ce preface-n lauri
Și-n ALTAR
O banală frunză
De stejar.
Apoi
Liniștea așezată
Pe stejar și pe frunze,
Pe iubire și vise,
Din nou să trimită,
Sărutu-i pe buze !

Tatăl înspre fiu

Își scriu într-o zi
De octombrie întârziat,
În care bunul Dumnezeu
Ne-a ridicat iarăși din pat.
Fiecare zi,
Chiar dacă-i tivită cu dor,
Crește spre tine iubirea
Ce-i cui percutor
În pașnica armă,
De suflet trimisă
Spre tine, copile,
În veci neînvinsă.
Și-ți mai scriu
Despre castanul din coastă
Ce-și dete pământului
Frunza, de pomenire, albastră.
Și nucul e gol, frunzele-i pale
S-au transformat în nămol.
Îți mai scriu acum
Despre rândunica devenită postum,
Care-și uitase zborul de timp,
Confundând aerul

Cu un alt anotimp...
Te aștept,
Poate Moșul Crăciun
Va îmblânzi gerul
Și va deveni, ca pe vremuri,
Un moș bun.

Dorul de Deag 7

Desenează-mi, Doamne, în inimă
O vale ce tânguitor șerpuieste,
Răsărită din coasta de veac
Unde doru-i acasă, chemându-ne-n
zori,
La ceas de-ntâlnire, la ceasul de dor.

De-a stânga și de-a dreapta să-mi pui
bulevarde
Eterne amintiri ce sufletu-mi arde.

Dacă loc mai rămâne să-mi așezi și-
o pădure,
Emblemă a satului pentru fii din
lume.
Aici, când lumea se-nchide și-i fără
scăpare
Grăbiți ne vom strânge cu toți la-
mpăcare !

Dorul de Deag 8 (acrostih)

Deschid cartea satului meu
Oriunde în lume aș sta.
Răsare din ea copilăria mea:
Umbletul împiedicat, apoi demn,
Lângă zorii de ziuă și crucea de
lemn.

Duc și astăzi pe umeri o dulce
povară:
Este iubirea de sat ce n-o las să
moară.

Din multele ierni trecute de-atunci
Esențele vieții se-așează în ramă;
Acasă e locul la care visăm,
Gătīt să ne-arate iubirea de mamă !

IOSIF ALBU

CUM ESTE „UCISĂ”, A DOUA OARĂ,

ECATERINA TEODOROIU

(CĂTĂLINA TODEROIU)! (I)

„Când a intrat Ecaterina mea la școală, la București, mi-a zis: «Nu mai putem s-o ducem cu sărăcia, mă duc eu unde o da Dumnezeu: ajutați-mă acum»”
(Elena Toderoiu, mama Cătălinei).

Țel de „fier”!

Cine vrea să deschidă „cartea de nestemate” a Eroilor și Martirilor Neamului Românesc, atât de incomodă generațiilor dezorientate de te(r)feliști cu ifose seculariste, nu are cum să nu i se „taie” respirația când află că undeva, cândva, în această Țară atât de urgentă, un „boț” de *lut ales*, **Cătălina Toderoiu** (*Ecaterina Teodoroiu*) și-a ridicat cu o tărie dezarmantă ochii spre Cer și Patrie, din cătunul gorjean Vădeni, dintr-o familie modestă, cu 8 copii (3 fete și 5 băieți), care locuia într-o micuțuță casă cu *două odăi*, construită din bornele unei vechi mori de pe apele Jiului, într-una din ele locuind toți copiii! Desigur că, pentru cei ce astăzi nu vor să dea naștere la prunci de teama „posibilităților” ... precare, este greu de înțeles cum de a fost posibil ca eroina noastră, oacheșa Cătălina, să doarmă ani la rând într-o *copaie* (albie), iar cei 8 copii să fie crescuți, după spusele mamei lor, „cu *două pogoane de pământ și un car cu doi boi*”! Însă a fost să fie, în vremea de-atunci a vrednicilor noștri înaintași, ca noi să luăm aminte, smeriți, la cât de greu le-a fost lor, de pildă familiei Cătălinei, să aibă pe masă o pită, în trudă și dăruire, agonisită de un tată ai cărei fii lucrau de zor la coarnele plugului și la coada coasei, în timp ce mama și fiicele sale, uneori desculțe, puneau semințe în urma plugului!

Sfidând însă greutățile materiale, înțelese ca o *punte* spre împlinirea spirituală, copila Cătălina și-a format un caracter destoinic prin care, având o „voință de fier”, s-a distins în a-și cizela aptitudinile în *universul învățământului* (a studiat la Vădeni, Tg. Jiu și București): la școală era pasionată de cărțile de istorie, scria poezii (semnate *Ecaterina*

Teodoroiu), cânta la vioară (inclusiv seara, pe banca de la poartă), iar la *horă* asculta cu atenție cântecele lăutarilor... Cam așa era Cătălina – o fetiță de statură mijlocie care, cu părul ei negru și ochi negri – sclipitori, s-a îmbrăcat la adolescență în *cercetaș-infirmieră* și, cu un curaj de-a dreptul impresionant, s-a înrolat pe front – după ce fratele său cel mai mare, Nicolae, a fost împușcat în 1916 – pentru a dezrobi Țara din „cleștele” armatei germano-austro-ungare...

Inimi săgetate...

„**Înhumarea ei** (a mamei Cătălinei – n.a.) **s-a făcut cu o simplitate mustrătoare pentru cei ce au pic de simțire. În afară de 5-6 femei care au urmat carul cu boi – ce purta coșciugul ei prea modest – de învățătoarea și învățătorii satului, veniți cu câțiva copilași de școală pe care i-au putut strânge, n-au mai asistat la înmormântare decât patru domni**” (*Ziarul „Gorjanul”, 9 mai 1940*).

Ostenindu-se pe moșia boierului Pleniceanu, tatăl Cătălinei, Vasile, nu a încetat niciodată să fie, chiar dacă era cel mai sărac dintre clăcași, reazemul familiei și, evident, cel care, văzând-o mereu pe Cătălina sub „aripa” mamei, s-a bucurat să își adune întreaga familie, laolaltă, fie în jurul mesei, fie la bisericuța ortodoxă din Vădeni... În ce o privește însă pe Cătălina, aceasta și-a drămuțit timpul, în încercarea de a le ușura părinților poverile, între a învăța și a se îngriji, pe plaiurile natale și în Capitală, de copiii dascălilor ei!

În orice caz, înainte de a-și vedea împlinită dorința de a merge pe front, Cătălina Toderoiu avea, printe cei din generația sa, o *cultură aleasă*...Maturitatea ei intelectuală i-a permis să știe cu precizie că România se afla într-un pericol iminent și, fără să ezite, și-a pus cu abnegație și eroism sufletul, pe front, pentru românii săi dragi... Iar cât de mult au suferit părinții, când au aflat că le-au plecat copiii pe **lumea cealaltă**, nu are rost a lungi vorba: tatăl Vasile avea să mai trăiască 11 ani, iar mama Elena încă 23...

Cu siguranță, *pământul și pensia* primite, ulterior, nu au fost în măsură să le stingă dorul de a lor fecioară

vrednică, eroina Cătălina, ale cărei oseminte, văzându-le „repatriate” la Tg. Jiu (în 1921), părinții le-au putut săruta cu pioșenie... Respectul public față de jertfa *eroinei de la Jiu* s-a manifestat și în 1935, când, tot la Tg.Jiu, acesteia i s-a ridicat un *Mausoleu* și însuși regele Carol al II-lea a avut ocazia să strângă cu respect mâna îndureratei și plânsei Elena, mama Cătălinei – o cinstită femeie care, cu inima sângerândă de ascuțișul „săbiei” morții fiicei sale, *s-a mutat la Domnul*, în 1940, chiar în **Săptămâna Patimilor Mântuitorului Hristos!** A fost condusă, pe *ultimul drum*, doar de câțiva creștini! Uitată și ignorată de ceilalți!

În luptă, la Jiu...

„**Eu rog pe bunul Dumnezeu în tot timpul ca să vă aperse de a fi victime. Eu rog pe bunul Dumnezeu în tot timpul pentru toți ai țării mele, însă îi cer prea mult și-i este imposibil de a feri pe toți. Îvingători să vă mai văd odată și întotdeauna. Eroii. Eroii să fiți!**” (*Scrisoare a Cătălinei Toderoiu către sublocotenent G. Nicolescu, comandantul companiei unde a luptat fratele-erou al eroinei*).

Când clopetele bisericii din Vădeni au început să bată, ca urmare faptului că România a declarat război Austro-Ungariei în 1916, localnicii au înțeles, în frunte cu Cătălina Toderoiu, că o eventuală „rupere” a *trecătorii Jiului*, de către armata Puterilor Centrale, ar însemna pur și simplu, mai ales că forțele →

Prof. COSTEL NEACȘU

germano-bulgaro-otomane conduse de generalul Mackensen aveau să forțeze linia Dunării (la 1 sept.1916), o iminentă și catastrofală ocupare a Munteniei, Olteniei și, ceea ce se va și întâmpla (la 23 nov.1916), pierderea Capitalei, a Bucureștiului. Momentul istoric, de mare încărcătură emoțională, a generat în inima Cătălinei ecoul sfânt al clipei unice, de neratat, de a se ridica, cu o țârie rar întâlnită în operațiunile militare ale lumii, pe acel pedestal al nemuririi de pe care, din iubire de Dumnezeu și de neam, a sfidat și *frica și moartea!* Numai așa se explică de ce, cu o astfel de înflăcărare în pieptul ei de *cercetașă* (adică de *infirmieră* la spitalul improvizat la liceul din Tg.Jiu), s-a îngrijit cu sârg de militarii răniți și, scriindu-i fratelui său aflat pe front (caporalul Nicolae, din Batalionul II), îl înștiința de nădejdea „**ca în curând să ne vedem cu toții laolaltă într-o Românie Mare!**”!

În cele din urmă, cu gândul de a pleca mai repede *voluntară pe front*, și-a contactat fratele în toiul luptei de la muntele Scorușelor și, cerându-i permisiunea de a-i fi alături în război, i-a spus răspicat lt.Bălcescu : „**Nu mă tem de moarte!**”... Însă dorința ei, raportată comandantului companiei (G.Nicolescu) chiar de fratele Cătălinei, a fost respinsă categoric. În această situație, cutezanța devenindu-i și mai aprigă, Cătălina s-a implicat activ în *bătălia de la Podul Jiului* (oct.1916), contra germanilor, strigând gorjenilor să nu se teamă („*alergați și puneți mâna pe arme și să luptăm!*”), cărând gloanțe cu fusta către soldați și salvând viața la 3 soldați răniți și căzuți în apa Jiului...

Apogeul dârzeniei l-a atins, însă, când fratele său a căzut, eroic, în luptă! Fiindu-i alături, în plin șuierat de gloanțe, Cătălina și-a luat fratele în brațe și, sărutându-l cu credința că *Dumnezeu ne va învia pe toți cândva din morminte*, i-a spus: „*La revedere, frate!*”!... Apoi, i-a săpat mormântul chiar pe locul unde fusese ucis, i-a aruncat pământ peste sicriu și a pus un semn de recunoaștere. Și, luându-i armamentul și casca, a plecat la comandantul companiei, pentru a se înrola în locul fratelui erou, în aceeași companie! A trecut peste voința col.Obogeanu, care i-a respins intenția neobișnuită, ajungând în cele din urmă la **col.Neagu**. Acesta a dat ordin *col. Coandă* să o primească, în

Batalionul II, punând-o chiar sub comanda **lt.Gheorghiu** (comandantul fratelui său).

„Înarmată” cu o astfel de îndrăzneală, nemaipomenită, Cătălina a depășit „barierele” naturii firii și, îmbrăcând haina ostășească și toate cele, a primit **botezul sângelui**, în lupta cu germanii, fiind transportată, pe targă, la spitalele din Filiași, Craiova și București. Din „marșul” ei spre a fi combatantă pe front, început cu îndemnul către soldați „**Trageți. Nu vă uitați, că ne ia(u) nemții țara!**”, Cătălina nu avea să mai fie oprită nici de teama ocupării germane a Bucureștiului, nici de durerile rănilor sale la picioare, coapsă și umăr... Și, din nou, a pus mâna pe armă!

Două pilde de eroism

„**Nu aveți tunuri, nu aveți mitraliere, dar aveți inimă de român! Să arătați lumii întregi că mergeți la moarte cu pieptul deschis fără apărare, luptând pentru civilizație și pentru îndeplinirea idealului de veacuri al neamului românesc!**”! (*Generalul Ioan Dragalina, Cuvânt către soldați*).

Generației de azi, smulgându-i-se ideologic (din mentalitate) fiorul firesc al iubirii de Țară și Popor, cu siguranță că îi este greu, dacă nu chiar imposibil, să înțeleagă cum de este posibil, într-o lume tot mai „progresist”... dezumanizată, ce înseamnă să uiți de sine și, precum eroii Ioan Dragalina și Cătălina

Toderoiu, să trăiești doar ca să îi poți vedea, *apărați* de opresori și *vindecați*, pe cei din același neam! Ei bine, stimați cititori, întâlnirea celor doi eroi a fost cu puțință în contextul în care comandantul Corpului de Armată I, generalul Dragalina (1860-1916), a observat că o ființă costelivă, Cătălina, îi îngrijea, cu mâinile și obrații înroșiți de frig, pe soldații români răniți. Și, întrebând-o cine este, Cătălina a răspuns: „*Sunt infirmier voluntar... Țara este în primejdie... Nu m-a lăsat inima să stau deoparte!*”. La auzul acestor cuvinte, adânci și mișcătoare, generalul Dragalina i-a cerut șoferului să îi aducă mantaua și, așezând-o pe umerii ei, a spus: „*Bravo, copila mea! Ești o adevărată eroină!*”...

De atunci, eroii de la Jii vor ajunge, admirându-se reciproc, să se reîntâlnească la spitalul din Tg. Jiu, unde Cătălina a mers, cu evlavie, să îi dea cuvenitul „onor” bravului nostru general. S-au revăzut, acolo, două glorii sub faldurile unei singure Țări-România! Apoi, cu firească bărbăție, generalul-erou va pleca dintre noi, spovedindu-se și împărtășindu-se cu Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos, de pe patul spitalului regal din București! Ultimele sale cuvinte, în prezența celor doi fii ai săi, au fost: „*Cornele, îndreaptă-mă cu fața spre Banat. Să le spui că am murit cu ei în gând!*”...

Alo, Banat! Se aude?

Cu mâna pe armă, pe frontul Moldovei!

„**Expunându-vă curățenia sentimentelor mele de româncă, care vrea să lupte cu arma în mână să-și desrobească colțul de patrie cotropit, vă rog să binevoiți a ordona să fiu primită în oricare alt regiment**” (*Cătălina Toderoiu, Scrisoare către col.Lăzărescu, șef al Statului Major, Divizia a II-a*).

Intrarea în Capitală a trupelor inamice conduse de generalul Mackensen (la 23 nov.1916), a găsit-o pe Cătălina în situația de a fi fost evacuată alături de alți răniți ai spitalului bucureștean, de fapt cu întreg Guvernul, autoritățile, armata și unii locuitori, printr-o masivă și strategică *retragere în Moldova*. Pe acest teritoriu, strategii noștri militari au pus bazele *centrului de* →

rezistență românească, Capitala țării fiind considerată orașul Iași.

Pe când se afla internată la spitalul de aici, Cătălina a primit gradul de *sublocotenent*, chiar de la regele Ferdinand I, apoi s-a externat și, mergând la un atelier foto din oraș, a reușit să își facă o *fotografie istorică*, destinată celor dragi de-acasă, în impunătoarea sa uniformă militară. Pierderea însă a fratelui drag, coroborată cu faptul că ocupația militară germană și austro-ungară avea să conducă la spolierea Țării cu aproape 18 miliarde lei-aur, a determinat-o pe Cătălina să fie și mai aprigă în dorința de a reveni pe front ca infirmieră, într-o companie (a VIII-a) unde îl va cunoaște pe **Gheorghe Mănoiu**, viitorul său logodnic.

Vrând să lupte însă cu arma în mână, Cătălina l-a „convins” pe generalul Broșteanu, un adevărat „ocrotitor”, să o repartizeze la comanda unui pluton din aceeași companie, a VII-a, în Regimentul 43, pregătită de atac în zona Coldăești-Vaslui. Atitudinea ei fermă, de a participa cu orice preț la decisiva ofensivă românească în Moldova în 1917, s-a manifestat atât în fața reginei Maria, care a vrut să o treacă în spatele frontului (la „Crucea Roșie”), cât și în fața generalului Broșteanu, căruia i-a spus: „**Nu mă lăsați să lupt, mă împușc! Merg să lupt alături de soldați din orice regiment contra dușmanilor României și să contribui și eu la întregirea neamului!**”! Cu acest gest, răsplătit la 10 martie 1917 cu distincția „*Virtutea Militară*”, Cătălina Toderoiu a intrat în „paginile de aur” ale Istoriei Românilor!

Logodnă în „vals” de gloanțe!

„Să știi că sunt fericit pentru că am ocazia de a lupta din nou cu arma în mână împotriva cotropitorilor germani care mi-au ucis pe Ecaterina Teodoroiu, logodnica mea” (*Gheorghe Mănoiu, Scrisoare către fratele său – Constantin*).

Desprinsă parcă dintr-o poveste nebișnuită, viața Cătălinei Toderoiu constituie un capitol aparte, frapant și seducător, a ceea ce poate să însemne *sentimentul de iubire*, care este mai puternic decât glonțul, când ai

conștiința deplină că „jumătatea” ta ți-a ieșit, fie și pe neașteptate, în cale! În „povestea” de față, „jumătatea” Cătălinei a fost sublocotenentul **Gheorghe Mănoiu**, un învățător născut în satul Rosova, din Băleștii Gorjului, care nu a ezitat, pe lângă „Jurământul” său față de Țară (era comandantul unui pluton din compania a VII-a, Regimentul 43 Infanterie), să facă – pe front – și legământul de a-i fi, Cătălinei, logodnic! Năzuința lor, de a fi victorioși în război și ulterior o familie fericită, se va destrăma, însă, întrucât, în luptele de la Muncelu, Cătălina va „cădea” eroic pentru libertatea și demnitatea Neamului Românesc!

Pentru că atât în Gorj, cât și în Mureș, puțini știi ceva despre cursul vieții lui Gheorghe Mănoiu, logodnicul Cătălinei, precizez că acesta, după *rănirea sa pe frontul de la Mărășești* (iulie-septembrie 1917) și *sfârșitul războiului*, a redevenit învățător și nu s-a mai căsătorit...

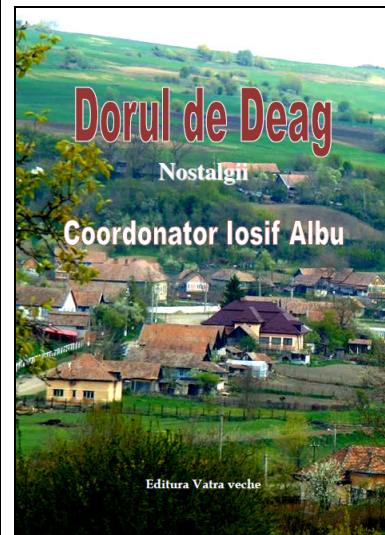
Încununându-se cu laurii eroismului, combatant fiind în ambele **Războaie Mondiale** (la Mărășești și Oarba de Mureș), a plecat dintre noi cu fruntea sus, fericit că a avut încă o dată ocazia să lupte împotriva invadatorilor germani, asasinii dragei sale logodnice – Cătălina Toderoiu! Practic, aflându-se pe masa de operație, s-a „stins” la spitalul din Târnăveni, județul Mureș! Este înmormântat, cu alți 490 de eroi, în cimitirul din orașul Târnăveni – o parte din cei 11.000 de eroi căzuți în *bătălia de la Oarba de Mureș*. În locul unde și-au vărsat sângele, pentru a elibera Transilvania de Nord, se desfășoară anual un concert de muzică populară, aidoma celor de la căpătâiul mormântului-mausoleu al Cătălinei Toderoiu de la Tg. Jiu, unde *ideea de chef* este mai agreată decât cea de *evlavie creștină!*

Carte mureșeană

Dorul de Deag

Coordonator Iosif Albu

Cu trăiri aparte, cu momente unice pline de esențele vieții trecute sau actuale, „Dorul de Deag” vine să ne îmbrățișeze în marea lui bunătate, să ne strângă iarăși acasă, într-o zi de mare sărbătoare.

Sintagma „Dorul de Deag” s-a născut din dorința fiilor lui de a transmite prietenilor și cunoscuților fiorul ce-ți acaparează în totalitate simțurile doar la gândul că acolo, departe, ai pe cineva drag, că neasemuitele locuri rămase în așteptare îți duc dorul. Sunt convins că numele satului coboară și din cuvântul „drag”, prin substituirea lui „r” și transformarea lui în „e”.

„Dorul de Deag” poate fi conceptul care ne adună acasă, în vatra străbună, la întâlnirile de suflet. Depinde doar de noi!

Cu aceste gânduri, cartea de față, a pornit la drum, un drum ce se dorește a fi cât mai lung și frumos.

IOSIF ALBU

Injectii de cumintire

Aforisme, panseuri, viziuni,
ironii, șuruburi, sârme, alte
lemne

Adevăr

- Într-o mare de minciuni, adevărul va fi întotdeauna anatemizat.
- Pe noi ne interesează doar adevărul convenabil.
- Cel ce spune adevărul verde-n față, este iubit doar de cei ascunși.
- Înainte îți știai inamicul. Acum nu-l știi și nu-l vezi: e în aer, e în apă, e în farfurie!
- Cancerul e numai e numai vârful icebergului.
- Când fulgeră, ne ascundem acum în alte peșteri.
- E târziu să-ți pese doar când a ajuns nepăsarea la os.
- Urâtenia adevărului sau minciuna înfrumusețată?
- Indiferent cine și ce a făcut este prins doar cine trebuie.
- Cei cu obrazul gros îi conduc pe cei cu obrazul subțire.
- În țara noastră, agresorii au mai multe drepturi decât victimele.
- S-ar putea ca Untold să fie pentru generația de acum, ceea ce a fost pentru generația mea, Cenaclul Flacăra!
- O țară care nu e capabilă să-și apere copiii, este sortită pieirii.

Anotimpuri

- Mă uit după primăvară ca după niște picioare lungi de femeie.
- Pe strada mea e valabilă sintagma " a fi sau a nu fi", ningând cu radical din pi. Dacă nu ar fi nins așa, ningeam eu cu radical din inima mea.
- Când ninge, o carte de colorat se resetează.
- Plouă în ajun de Crăciun, drum de sanie, postum.
- Firul de mărțișor, acest dublu helix ce vestește A.D.N. –ul primăverii.
- 2, 3, 4, 5...martie și entuziasmul venirii primăverii va mai pierde din viteză. Doar la 8 martie, de Ziua Covrigului, va mai avea un vârf de sarcină.
- Roua este o ploaie de vară wireless.

Aripi

- Dacă îți pui aripi de muște să nu te miri unde te duc.

Bacterii

- Bacteriile au fost pe Pământ entitățile trecutului și vor fi și ale viitorului.
- Bacteria către Om: "-Eu te-am făcut, eu te omor!".

Bani

- Fluturașul de salariu nu polenizează decât frustrarea.
- Caut femeia pentru menaj financiar, să spele și să calce bani.
- Nu cred în BANUL simț.
- Referitor la IMPOZIT. Ia puțin de la mulți și nu mult de la puțini.

Bine

- Oricât bine faci, pentru cineva tot faci rău.

Bucurie

- De ce nu înțelegeți că și tristețea poate fi o formă de bucurie.
- E cool-inda?

Calculator

- Indiferent de natura lor, tot de plastic sunt florile trimise prin calculator, la mesageria privată.
- Suntem niște soft-uri care au început să se iubească, de aceea nu vrem să mai murim. Dar programul e program și nu ține de soft-uile-moftangii.

Carte

- Eu nu vreau să mi se ghicească în cărțile mele.
- Cărțile vor ajunge să citească oameni!
- De la nivelul unei cărți de colorat nu poți să-l judeci pe cel de la nivelul unei cărți de aprofundat. Biblia,

paradoxal este atât o carte de colorat cât și o carte de aprofundat, de asemenea, cititorii ei, tot paradoxal sunt în ambele ipostaze.

- Citind, trag de fiare. Mușchii mei sunt pe circumvoluțiuni.
- Fiindcă nu stă singur pe rafturile bibliotecilor, i-am pus coperte sufletului meu.
- Deoarece Mihai se ridicase deja, nu mai rămăsese decât "Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane"!
- Încet, încet, noile generații, beneficiare ale noile tehnologii I.T. vor crede că cititul cărților este o boală.
- Pentru generațiile de tineri de acum, nu cititul este o problemă, ci înțelesul a ceea ce citesc.
- În viitor, boala de a citi cărți va fi întrecută doar de boala de a scrie cărți!

- Cărțile care se citesc între ele, renunță la a-și mai face prieteni oameni.
- Nu am citit cartea lui Klaus Iohannis și de aceea nu pot să mă pronunț. Ceea pot să zic este că aceasta este emanația unei lungi tăceri. Simte și omul nevoia unui plan înclinat.
- Acarienii sunt principalii cititori ai bibliotecilor publice.
- Mulți în stradă, puțini în bibliotecă.
- Cine nu are *un* Eminescu în localitate, să pună pe un soclu un munte de cititori de-ai lui.

Chimie; fizică

- Stați liniștiți, din Tabelul periodic al elemen-telor, unde ați fost mereu, nu vă scoate nimeni.
- Luminescența fiecăruia este în funcție de întunericul din jur.

Cosmos

- Macrocosmosul înflorește prin microcosmos.

Conștiință

- Pentru cei mai mulți, conștiința este un balast, de aceea, la orice oportunitate ivită, ea e prima aruncată peste bord.
- Când nu te implicii, pierzi toate start-urile.

RĂZVAN DUCAN

SIMPOZIONUL
INTERNAȚIONAL

George Sbârcea,

aurarul muzicii ușoare românești.

Biblioteca Municipală „George Sbârcea” din Toplița, în parteneriat cu Primăria Municipiului Toplița, Fundația Culturală „Elie Miron Cristea”, Centrul Cultural Toplița, Editura Nico, Asociația Culturală „Nicolae Băciuț”, organizează în perioada 28-29 noiembrie 2019, Simpozionul Internațional

”George Sbârcea, aurarul muzicii ușoare românești”.

Coordonator: *Lazăr Viorica Macrina, director, Biblioteca Municipală George Sbârcea Toplița*

Teme comune tuturor secțiunilor:

➤ *Viața și opera lui George Sbârcea (Claude Romano);*

➤ *Muzică și cultură muzicală: compoziție, interpretare vocală și instrumentală, teorie muzicală etc;*

➤ *Pledoarie pentru lectură și audiențe muzicală- proiecte educative, culturale și sociale care au tangență cu lectura și cultura muzicală, prezentări pe teme muzicale și biografice ale unor personalități din lumea muzicală (cărți publicate, reviste, broșuri etc.)*

Persoane de contact:

Aurica Maria Ujică, tel. 0266341237

Adresa electronică de

corespondență :

bibliotecatoplita@yahoo.com

Condiții de participare:

- Fiecare lucrare va avea minimum 2 pagini, maxim 7 pagini.

- Lucrarea va fi scrisă în Microsoft Word cu caractere Times New Roman, cu diacritice, corp de literă 12, tehnoredactată la 1,5 rânduri.

- Lucrarea poate fi ilustrată prin prezentare în format power point.

- Persoanele care prezintă lucrarea în format ppt și doresc ca ea să fie publicată în volumul simpozionului, trebuie să o însoțească obligatoriu de suportul electronic word.

Fiecare lucrare va conține o **bibliografie și un rezumat** de maximum o pagină, care va fi publicat într-un volum.

- Titlul și rezumatul vor fi trimise pe e-mail, pe adresa organizatorilor (bibliotecatoplita@yahoo.com), până la data de 5 noiembrie 2019.

- Lucrarea în extenso se trimite până în 20 noiembrie 2019.

- Nu se percepe taxă de autor, cost 0 pentru imprimarea diplomelor, a publicației.

Costul mesei e suportat de organizator. Cazarea este gratuită

Margareta Pâslaru și George Sbârcea (2000)

File de jurnal

CORNELIU CÂLȚEA

Un profesionist al ziaristicii

Ziarist cu ochi scrutători și verb incisiv, un reporter care a străbătut neobosit, în lung și-n lat, toate localitățile arondate Studioului de Radio Târgu-Mureș, observând și relatând cu acribie tot ceea ce merita adus la cunoștința ascultătorilor.

Dar e mai mult decât atât. Este un veritabil om de cultură, care prețuiește literatura de bună calitate (are o bibliotecă bogată, cu cărți valoroase, multe primite cu autograful autorului) și îndrăgește arta plastică, având o importantă colecție de picturi semnate, mai ales, de maestrul Ion Vlasiu (pe care-l admiră și care îl cinstește cu prietenia sa) și de unul dintre cei mai valoroși pictori români contemporani, vărul său Ștefan Câlțea.

Și mai iubește natura. Îngrijește copacii, boscheții, florile și gazonul din jurul blocului în care locuiește cu pasiunea și migala unui adevărat grădinar. Are o slăbiciune deosebită pentru animale și păsări.

Este și un inspirat traducător, autor al versiunilor românești ale unor cărți semnate de colegi de breaslă maghiari.

Pe lângă toate acestea este un prieten de nădejde, pe care te poți baza întotdeauna, și un interlocutor cu care este o plăcere să stai la taclale lângă o ceașcă de cafea sau un pahar de vin roșu.

x

Am scris rândurile de mai sus în urmă cu câțiva ani. De atunci, devenind amândoi pensionari și putându-ne întâlni aproape zilnic, prietenia noastră a devenit și mai strânsă.

Azi, un telefon de la soția sa m-a anunțat că aseară i s-a făcut rău, o ambulanță l-a dus imediat la spital, iar azi dimineață ne-a părăsit pentru totdeauna. Am simțit brusc durerea de a fi fost părăsit de unul dintre puținii oameni care mi-au fost cu adevărat foarte apropiați.

Gândul către el îl asociez cu imaginea unei flori de Nu-mă-uita...

Zeno FODOR

Kerekes Rareș, Lumină de septembrie (ulei pe pânză 60/60 cm)

Redactor-șef adjunct
GHEORGHE NICOLAE ȘINCAN

Redactori:

Emilia Amariei, Sergiu Paul Băciuț (secretar
general de redacție), Florin Bengean, Sorina

Bloj, Luminița Boboc, Dinuca Burian,
Gabriella Costescu, Melania Cuc, Răzvan
Ducan, Daniela Gîfu, Liliana Moldovan,
Costel Neacșu, Cristina Sava, Nicolae Suci, Iie Șandru, Flaviu Șincan

Bilunar de cultură editat de ASOCIAȚIA „NICOLAE BĂCIUȚ” PENTRU DESCOPERIREA, SUSȚINEREA ȘI
PROMOVAREA VALORILOR CULTURAL – ARTISTICE ȘI PROFESIONALE Președinte SERGIU PAUL BĂCIUȚ

Tiparul executat la S.C. Intermedia Group, Târgu-Mureș, str. Iuliu Maniu nr. 14, România. • Nicio parte a materialelor nu poate fi preluată fără acordul editorului. • Copyright © Nicolae Băciuț 2019 • Email : nbaciut@yahoo.com; vatraveche@yahoo.com • Adresa redacției: Târgu-Mureș, str. Ilie Munteanu nr. 29, cod 540390 • telefon: 0365407700, 0744474258. • Materialele nepublicate nu se restituie. • Responsabilitatea asupra conținutului textelor revine autorilor. Opiniile reflectă exclusiv punctul de vedere al acestora.

